Perşembe
27
NİSAN
1939

TAN EVİ
İstanbul Ankara caddesi 102
TELGRAF: TAN. İSTANBUL
TELEFON: 24310. 24318. 24319
BEŞİNCİ YIL — No: 1342
5 KURUŞ

TAN

GÜNLÜK SİYASİ HALK GAZETESİ

RIZA TEVFİK
HAYATI — ŞİİRLERİ
İkinci basılış
Tashih ve ilâvelerle çıktı. Mutlaka alınız.
Yazan: R. G. Arkın
Resimli Ay Matbaası, Fiatı 60 kuruş

Ingiltere Tahakküme Karşı Gelecek

Mecburî Askerlik Hakkında Chamberlain Izahat Verdi

Ingiliz Kabinesi: Ihtiyat ve Yardımcı Kuvvetleri Davet Için de Salâhiyet Istiyor

Siyasî Müzakereler: Gafenko, Londradan Parise Geçerek Temaslarına Başladı

Bugünkü İngiliz kara ordusunu teşkil eden gönüllülerden bir kıta yürüyüşte

Paris Memnun, Berlin ve Roma "Almanya Hiçbir Şeyle Korkutulamaz„ Diyorlar

Londra, 26 (Hususî) — Mister Chamberlain bugün Avam Kamarasına mecburî askerliğin kabulü hakkındaki hükûmet kararını bildirdi. Mister Chamberlain kararın kısmî ve muvakkat olduğunu anlatarak takdim olunan iki kanun lâyihasının Meclisten yarın çıkması lâzım geldiğini söylemiştir. Yeni kanun mucibince 20 - 21 yaşları arasındaki gençler 6 aylık askerî terbiye görecekler, daha sonra 3,5 sene hizmet için teritoryal ordu ile nizamî ordуya ihtiyat olarak bırakılacaktır. Kanunun tatbiki ile 310 bin asker toplanacağı, muayeneler neticesinde 200,000 kişinin hizmete kabul olunacağı anlaşılıyor.

Meclise takdim olunacak ve yarın çıkarılacak lâyihaların biri budur. İkinci lâyiha hükûmete ihtiyat ve yardımcı kuvvetleri derhal silâh altına davet için salâhiyet vermektedir.

Meclise takdim olunacak ve yarın çıkarılacak lâyihaların biri budur. İkinci lâyiha hükûmete, ihtiyat ve yardımcı kuvvetleri derhal silâh altına davet için salâhiyet vermektedir. Bundan başka hükûmet, tayyare dâfii bütün tahkimatı takviye için muavin kuvvetlerden istifade edecektir. Bu iki kanun lâyihasından başka teslihattan yapılacak kazanç ta kanun ile tesbit edilecek ve harp zamanında ihtikâr yapanlar ağır cezaya uğrıyacaklardır.

Chamberlain'in izahatı

Mister Chamberlain takdim olunan kanun lâyihalarını izah ederek bütün bu tedbirlerin İngiltereyi taahhütlerini ifa edecek bir hale getirmek ve Avrupa sulhünü korumak için alındığını söylemiş, daha sonra beyanatına şu şekilde devam etmiştir:

"Hükûmet, memleket müdafaası için lüzumlu telâkki edeceği tedbirler hakkında tetkikatta bulunacağını geçenlerde bildirmişti. Yapılan tetkikat neticesi göstermiştir ki, şimdiki seferberlik usulümüz modası geçmiş bir usuldür. Bugünkü şartlara katiyen uygun değildir. Zira bu usul bir harbin milletlere sulh halinden harp haline geçmyie imkân verecek şekilde ilân edilmeden yapılamıyacağı faraziyesi üzerine müessestir. Umumî şekli itibarile, şimdiki seferberlik usulümüz alâkadar dairelerin harp tehlikesi halinin mevcut olduğunu evvelden ilân etmelerini derpiş eylemektedir. Bu usul ihdas edilirken hiç şüphesiz harbin pek yakın olduğu kanaati hasıl olduğu zaman bu ilânın yapılabileceği düşünülmüştü."

Bu kanaatimizde bütün demokrasi

(Sonu Sa. 10 Sü. 2)

İngilterenin kararından Alman hükûmetini haberdar eden Berlin Elçisi Henderson

Yugoslav Hariciye Nazırı, Dün Hitlerle Görüştü ve Berlin Müzakereleri Bitti

Londra, 26 (Hususî) — Romanya Hariciye Nazırı M. Gafenko, bugün Londradan ayrılmış ve Parise gitmiştir. Gafenko, Lort Halifax, Türkiye, Yunanistan ve Romanya sefirleri tarafından teşyi olunmuştur.

Press Association, Romanya Hariciye Nazırı Gafenkonun ziyareti hakkında diyor ki:

"Gafenko, İngilterenin yeni siyasetine ve bilhassa bu siyaseti idame ettirmek hususundaki kararına vakıf olarak Londradan gidiyor. Müzakereler bilhassa İngiltere tarafından Polonya Romanya ve Yunanistana verilen garantilerin siyasî ve askerî neticeleri etrafında cereyan etmiştir."

Neşrolunan resmî tebliğde İngiltere ile Romanya arasındaki samimî münasebetlerden ve müşterek menafiden bahsolunmaktadır.

Markoviç temaslarını bitirdi

Berlin, 26 (A. A.) — Almanya ve Yugoslavya hariciye nazırları arasında dün yapılan görüşmeden sonra neşredilen tebliğde şöyle denilmektedir:

"Hariciye Nezaretinde saat 18.30 da yapılan uzun bir görüşmeden sonra Von Ribbentrop ile Markoviç, iki memleket arasında muallâkta kalan bütün meseleler hakkında aralarında tam bir görüş birliği olduğunu müşahede etmişlerdir."

Alman istihbaran bürosuna beyanatta bulunan Markoviç, demiştir ki:

"Almanya ile Yugoslavya arasında iyi komşuluk ve mütekabil hürmet ve menfaatlere müstenit tam emniyet münasebetleri müsait bir şekilde inkişaf etmektedir."

Hitler Markoviçle görüştü

Hitler, öğle zamanı Von Ribbentropun huzuru ile Çinçar Markoviçi kabul etmiştir. Bu mülâkattan sonra neşredilen resmî tebliğde yalnız "Uzun bir mülâkat" yapıldığı kaydedilmektedir.

Markoviç, bundan sonra Von Ribbentropun Berlin civarında kâin Dahlendeki ikametgâhında mumaileyh ile birlikte öğle yemeğini yemiştir. Öğleden evvel Yugoslavya Hariciye Nazırı, meçhul askerin mezarına bir çelenk koymuştur.

Yugoslav mahfilleri, antikomintern paktına iltihak meselesinin mevzuu bahsedilmediğini bildirmektedirler. Bu hal Yugoslavyanın pek yakında bu pakta gireceği hakkında İtalyan ve Alman gazeteleri tarafından çıkarılan haberleri tekzip etmektedir. Mezkûr mahfillerle göre, Markoviçin seyahati Almanya tarafından

(Sonu: Sa. 10, sü. 4)

Lûtfi Kırdarın İstanbula Büyük Hediye

Yazan: M. Zekeriya SERTEL

Vali Lûtfi Kırdar bu defa Ankaradan İstanbula büyük müjde ile döndü. Hükûmetin, tramvay, elektrik ve Haliç idarelerini belediyeye devretiğini, Akay idaresinin de belediyeye devri muhtemel olduğunu tebşir etti.

Bu suretle İstanbul şimdiye kadar yabancılar elinde bulunan zengin varidat kaynaklarına sahip olmuş bulunuyor. Filvaki bu müesseseler derhal belediyeye varidat verecek değillerdir. İlk senelerin varidatı bu müesseselerin noksanlarına kapatılacaktır. Fakat iyi idare edildikleri takdirde, ergeç bu müesseseler belediye için birer servet kaynağı olacaktır.

*

Bizi en çok sevindiren şehirde mevcut âmme hizmetlerinin belediyenin malı olduğu ve bu müesseseler gibi diğer âmme hizmetlerinin de peyderpey belediyeye verileceğidir.

Bu kararla belediyecilikte büyük bir ileri adım atmış oluyoruz. Şimdiye kadar İstanbul belediyesi, sadece sokak temizleyen, parası yettiği nisbette caddeleri tenvir eden, esnafın hiyle yapmasına mani olmağa çalışan passif bir müesseseydi. Halbuki modern belediyecilik telâkkisine göre belediye aktif bir müessesedir. Şehrin bütün âmme hizmetlerini bizzat kendisi yapar. Şehrin sıhhî, iktısadî, beledi işleri hep onun elinde bulunur. Âmme hizmetleri birer ticaret vasıtası olarak şu veya bu müessesenin eline terkedilmez.

Aktif belediye, şehrin âmme hizmetlerine taallûk eden iktısadî teşebbüsleri kendisi yapar. Halkın bütün zarurî ihtiyaçlarını kendisi tatmin eder. Böyle şümullü bir çalışma programı ile ortaya çıkan belediye hem zengin olur, hem de çok iş yapmak, ve şehirlinin sıhhat ve hayatı ile

(Sonu Sa. 10 Sü. 1)

Von Papen Bu Sabah Ankarada

Alman Büyük Elçisi 15 Mayısta Berline Gidecek

Von Papen sırada

Almanyanın yeni Ankara büyük elçisi Von Papen, dün sabah Semplon ekspresiyle ve beraberinde kızı da olduğu halde şehrimize gelmiştir. Büyük elçi, Sirkeci istasyonunda Alman konsolosluk erkânı, ataşenavali ve Alman kolonisi tarafından karşılanmış ve doğruca Perapalasa gidere kistirahat etmiştir.

Büyük elçi dün kendisiyle görüşen bir muharririmize şunları söylemiştir:

«— Reisicümhur İnönüne itimatnamemi takdim için Ankaraya gidiyorum. Senelerden sonra, tekrar Türkiyeye geldiğimden dolayı pek bahtiyarım. Ankaradan dönüşümde daha uzun konuşabiliriz.»

Von Papen, dün öğleden sonra beraberinde Alman arkeoloji enstitüsü müdürü Dr. Bittel olduğu halde camileri gezmiş ve akşam ekspresle Ankaraya hareket etmiştir.

Büyük elçinin on beş Mayısta tekrar Berline döneceği ve bir müddet orada kalacağı haber verilmektedir.

Askerî Mükellefiyet Kanunu Projesinin Müzakeresi Bitiriliyor

Lâyiha, Müstacelen Müzakere Edilmek Üzere Mayıs Ortalarında Meclise Verilmiş Olacak

Ankara, 26 (Tan Muhabirinden) — Askerî mükellefiyet kanunu projesinin meclis tâli encümeninde müzakeresi çok hararetli geçmektedir. Toplantıya ordu teşkilâtı namına ona yakın yüksek rütbeli subay iştirak etmekte, encümen azalarının istedikleri izahatı ishtisaslarına göre vermektedirler. Lâyihada bazı değişiklikler yapılmaktadır.

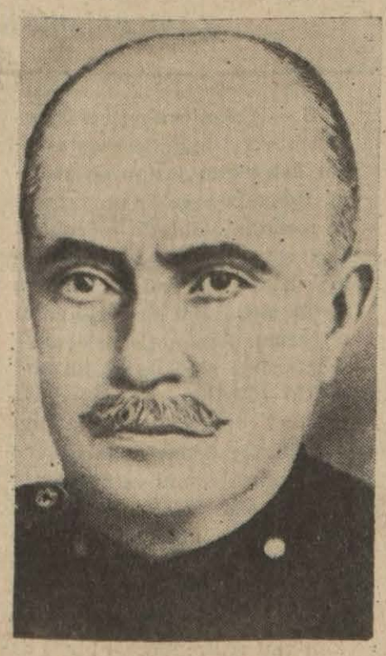

Millî Müdafaa Vekili General Naci Tınaz

Encümen nihayet mayısın ortasına kadar tetkiklerini tamamlayacak ve müstacelen müzakere edilmesi temennisi ile lâyihayı umumî heyete sevkedecektir.

Seferberlik halinde

Umumî veya kısmî seferberlik halinde hükûmtein göreceği lüzum ve vereceği karara göre, deniz ve kara seyir ve sefer vasıtaları ve bilûmum fabrikalar tam kadroları ile erkânı Harbiyei umumiye emrine geçeceklerdir. Askeri idare, bu teşkilâtta muhafaza etmek lüzumunu göreceği elemanları vazifelerinde çalıştıracak ve diğerlerini de silâh altına alacaktır.

Başlıca askerî ihtiyaçlar

Lâyihanın ikinci faslı harp mükellefiyeti yoliyle tedariki caiz olan askerî ihtiyaçların başlıcasını şöyle tesbit ediyor: :

1 — Erleri, kıtaları ve bütün asker hayvanlarını barındırmak için

(Sonu: Sa. 10, sü. 5)

PENCEREMDEN

Kurtdereli

Yazan: M. Turhan TAN

Hiç unutmam yirmi dokuz yıl evveldi, Ramazan ağustosa tesadüf ettiği cihetle Beyoğlu gece âlemleri iki kat revnak bulmuştu. İstanbul ve Üsküdar halkının bir çoğu gündüz yorgunluğunu Beyoğlu caddelerinde çıkarıyordu. Fakat bu rağbet, yalnız eğlence yerlerinin bolluğundan ileri gelmiyordu. Taksimde yapılan pehlivan güreşleri de öbür mıntaka halkını Beyoğluna çekmekte ayrı bir âmil oluyordu.

O sıralarda Portekiz büyük bir ihtilâl geçirmiş, krallık yıkılıp yerine cümhuriyet getirilmişti, fakat İstanbul halkı kaçak kralın adını ağzına almıyordu. Yine o yıl İstanbulda bir "Encümeni Daniş" açılmak isteniliyordu. Halk, bu fani habere de aldırış etmiyordu. Hele Cezayirin bilmem neresinde - yine o sıralarda bulunan - Apollon heykeliyle, yahut Bulgaristanda yapılan nüfus sayımı ile meşgul olan yoktu. Herkes, istisnasız herkes, Kurtdereli Mehmet pehlivana alâka gösteriyordu, onun Taksim sirkinde kazandığı zincirleme muvaffakıyetlerin millî vicdana getirdiği inşirah içinde yaşanıyordu.

Şumnulu Yusuftan sonra sırtı yere gelmeyen yegâne pehlivanımız olan Kurtdereli 1910 yılında Avrupadan gelme en şöhretli ve en kuvvetli pehlivanlarla yaptığı müsabakaları da şerefle ve muvaffakıyetle bitirdi. Cihan pehlivanı ilân olundu. Halkın bu neticeden duyduğu sevinç o kadar büyüktü ki Babıâli de nihayet bu umumî surura iştirak etmek arzusunda kaldı, Mehmet pehlivana bir sanayi madalyesi verilmesini Beşinci sultan Mehmetten istedi. Mabeyn erkânı da tıpkı Babıâli gibi cihan pehlivanının halk üzerinde uyandırdığı tesiri kavradığından sadaret makamından yapılan inhanın terviciyle iktifa edilmedi, Kurtdereliye - hünkâr namına - on altın da ihsan edildi.

Pehlivanın göğsüne madalyeyi takan ve eline on altını veren Başmabeynci Lûtfî Simavî beydi. Gazeteler Kurtderelinin Lûtfi beye teşekkür ederken bir daha güreşmiyecek - ğini söylediğini de yazmışlardı.

Aradan yıllar geçti, saltanat devrildi, yeni ve mesut bir idare kuruldu. Köyünde sessiz yaşayan Kurtdereli unutulmuş gibiydi, fakat bir gün Atatürkün onu hatırladığını gördük. Büyük halâskâr, Türk gücünün en muvaffak olmuş nümunelerinden biri olan değerli pehlivana bir mektup yolluyor ve ihtiyarlık günlerinde yüzü gülsün, sıkıntıdan kurtulsun diye de bin lira gönderiyordu.

Atatürkün bu pek centilmence hareketi, Kurtdereliyi seven on binlerce insanın yüreğini şükran hisleriyle doldurmuştu. Hele o kıymetli pehlivana en yüksek zaferler kazandığı sırada on lira veren şevketli padişah ile onu bin liralık bir hediye ile sevindiren Atatürkün cömertliği ve civanmertliği arasında beliren geniş fark, hiç bir gözden kaçmamıştı.

İşte bu tarihî hatıralarla şahsiyeti bir kat daha seçkinleşen Kurtdereli Mehmet pehlivan geçenlerde öldü. Spor işlerile meşgul merkezî teşekkülün Balıkesire iki yüz lira yollayarak rahmetli pehlivana güzel bir mezar yapılmasına imkân hazırladığı gibi onun ailesine de ayrıca yardımda bulunduğunu gazetelerde okuyunca gönlüm ferahladı ve idrakim bu necip jesti alkışladı.

Fakat Kurtderelinin ölümünde Türk sporunun, Türk pehlivanlığının uğradığı büyük zıyaın gazetelerimiz tarafından lâyıkiyle tebarüz ettirilmemesine içim uzun uzun yandı.

Kurtdereli en büyük gazetemizin en seçme sütunlarından bir kaçını bir kaç gün işgal edecek kıymetteydi. Bu hakikatin terennüm edilmemesi itikadımca matbuat suçlarının belli başlılarından biridir.

Arazi Tahrir Komisyonları

Bazı kazalardaki arazi tahrir ve itiraz komisyonlarının Mayıs ayı sonuna kadar vazifelerini bitirmeleri icap ederken henüz tahrir yapılmamış bir çok arazinin mevcut olmasından dolayı bunun mümkün olmıyacağı anlaşılmıştır. Bu sebepten dolayı bu komisyonların daha bir sene faaliyette bulunmaları münasip görülmüştür.

DAHİLÎ HABERLER

GÜNÜN RESİMLERİ: **İRAN KONSOLOSHANESİNDEKİ SUVARE:**

Evvelki gece, Irandaki düğün münasebetile, şehrimizde Iran konsoloshanesinde bir suvare verildi. Yukardaki resimde, konsolosla Vali ve Belediye Reisini ve davetlileri görüyoruz.

İzmitteki Resim Sergisi

Ressamlar da Vaziyeti Izah Ediyorlar

İzmitte teşhir edilen tablolar dolayısiyle, Izmit müddeiumumisinin vaziyeti tavzih eden telgrafı üzerine, dün, müstakil ressamlar birliği idare heyetinden "Kemal Zeren,, imzasiyle aldığımız mektubu aynen neşrediyoruz:

"Gazetenizde, iki gün evvel neşredilmiş olan Izmit müddeiumumisinin cevabında bazı noktaları tashih ile beraber berveçhi ati izahatın kaydını lüzumlu görmekteyiz:

1 — Resim sergisi (Izmit okuma salonunda) değil, Halkevinde okuma salonunda Halkevi tarafından açılmıştır.

2 — Sergi, (serbest ressamlar) tarafından değil (Müstakil ressamlar ve heykeltraşlar birliği) namiyle on senedenberi memleketin en tanınmış sanatkârlarından yirmi beş kişiyi ihtiva eden ve Ankara, Istanbul, Bursa, Balıkesir, Zonguldak, Samsun, Moskova, Bükreş, Belgrat ve Atinada ve bilhassa Atatürkün eliyle kurdelâsını kestiği Dolmabahçede Millî Resim ve heykel müzesinde Türk sanatını temsil eyliyen büyük bir ekseriyet tarafından teşhir edilmiştir.

3 — Sergiden Izmit halkının şikâyeti yoktur, yalnız bir kişi müddeiumumiye telefonla: Resimlerin indirilmesini emrettiğiniz halde hâlâ asılı duruyor demiş ve bunun üzerine müddeiumumî sergiye gelerek halkın içinde bağırıp çağırmış ve Halkevi kâtip ve memurlarına çıkışmıştır.

4 — Müddeiumuminin intihap ettiği ehli vukuf ömründe resim sergisi görmemiş kimselerdir ki bunlardan biri resmin asılmasına başlıca muarız olan bir muhasebe müdürüdür.

Bu gibi kültür işlerinde salâhiyet sahibi maarif müdürünün fikir ve mütalâası alınmadığı gibi akademiden mezun olan resim muallimine de sorulmamıştır.

5 — Bu işin müstehcen bir şey olmadığı kanunun maddeleriyle mecmua ve kitaplarla izah edildiği halde tablolar henüz iade edilmemiştir.,,

Pazarlık Yapan Esnaf

Belediye iktısat müdürlüğü müracıklariyle Iktısat Vekâleti kontrolörleri tarafından yapılan kontrol neticesinde bir çok esnafın hâlâ pazarlıksız satış kanununa muhalif hareket ederek müşteriyle pazarlık yaptıkları görülmüştür. Bunlar hakkında tutulan zabıt varakaları belediye daimî encümeni tarafından tetkik edilerek 20 şer lira para cezasiyle cezalandırılmışlardır.

Köprüde Bir Ceset Bulundu

Dün akşam saat 16,30 da Eminönünde eski Valde Hanının önünde ve sahile pek yakın bir yerde sandalcılar denizde bir ceset görerek polise haber vermişlerdir. Biraz sonra ceset sahile çıkarılmıştır. Boğazında yirmi kiloluk büyük bir taş bağlı olan ceset 25 — 30 yaşlarında bir gence aittir. Üstünde hüviyetini ispata medar olacak hiç bir şey bulmak mümkün olmamıştır. Hâdise mahalline gelen adliye doktoru Salih Haşim gencin 15 — 20 gün evvel öldüğünü tesbit etmiş, fakat ölümün sebebi hakkında bir şey söylemek mümkün olmadığından morga kaldırılmasına lüzum görülmüştür. Zabıta ve müddeiumumilik tahkikata baş

ANKARADAKİ ÇOCUK MÜSAMERESİ:

Evvelki gün Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından Halkevinde verilen müsamerede kızlarımız

Yeni Yapılacak Yollar

Yeni İnşaaat Altı Aya Kadar Bitirilecek

Bu sene programla yapılacak yolların inşaatına bir Mayıstan itibaren başlanacaktır. Ilk partide yapılacak yollar şunlardır:

Ankara caddesi, Babıâli caddesi üzerinde bulunan Kapalı fırın önünden Nuruosmaniye camiinin önüne kadar uzanan cadde, Ankara caddesinden ayrılarak Yeni Postahane önünden Orozdibak köşesine kadar devam eden Şehinşahı Pehlevî caddesi, bu caddeden ayrılarak Bahçekapıdaki sebil önüne kadar giden cadde. Altı aya kadar ikmal edilecek olan bu yollardan Babıâli caddesiyle Ankara caddesinin Meserret kıraathanesine kadar olan kısmı mozaik parke, diğer caddeler ise asfalt olarak inşa edilecektir. Dolmabahçe — raber yaptırılacaktır. Esaseti da yolun mühim bir kısmı ikmal edilmiş bulunmaktadır.

Ikinci partide yapılacak yollar, Şişhane karakolundan Perapalasın arkasına kadar devam eden Tozkoparan caddesiyle Şişhane karakolundan Galata yangın kulesine giden bu Hendek caddesidir. Bu cadde ile beraber Galata kulesinin etrafındaki meydan da asfalta tahvil edilecek ve bu yol Yüksekkaldırımla birleştirilecektir.

Et Narhı Kalkıyor

Belediye iktısat müdürlüğü bazı mahzurlarını nazarı dikkate alarak et narhını kaldırmıya karar vermiştir. Bu karar belediye daimî encümenine arzedilmiştir. Karar tasdik edilecek olursa önümüzdeki haftadan itibaren şehirde et satışları serbest olacaktır.

Yalova Bursaya Bağlandı

Vilâyet Idare heyetinin verdiği karar üzerine Yalova kazası, Istanbul vilâyet merkezine uzak bulunmasından ve coğrafi vaziyeti itibarile Istanbulla bir irtibatı bulunmadığından dolayı Bursa vilâyetine bağlanmıştır. Karar Şehir Meclisince de tasdik edilerek Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir.

Yalova Kaplıcaları da Sıhhat ve Içtimaî Muavenet Vekâleti tarafından idare edilecektir.

Başvekile Teşekkür

Şehir Meclisi, tramvay, elektrik ve tünel idarelerinin belediyeye devredilmesinden mütevellit duyduğu memnuniyetin şu telgrafla hükûmete arzedilmesine karar vermiştir:

Doktor Refik Saydam

Başvekil : Ankara

Elektrik, Tramvay ve Tünel İdarelerinin İstanbul Belediyesine devri hakkında Cümhuriyet hükûmetinin verdiği karar İstanbul Umumi Meclisinde büyük sevinç Milli Şefimizin gösterdikleri büyük alâka ve Cümhuriyet hükûmetinin fiili yardımları, diğer yandan belediyemize esaslı, feyizli bir varidat menbaı teşkil eden bu karar müvacehesinde İstanbul halkının içten gelen minnet ve şükranlarını şahsınıza arz ve iblâğa İstanbul Umumi Meclisi bugünkü celsesinde beni memur etmiştir. Bu yüksek itimat karşısında ona lâyık olarak çalışmanın bizler için en esaslı bir gaye teşkil edeceğini derin minnet ve şükranlarımla arzederim.

Vali ve Belediye Reisi

5 Milyonluk İstikraz

Vali ve Belediye Reisi Doktor Lûtfi Kırdar önümüzdeki hafta zarfında tekrar Ankaraya gidecektir. Lûtfi Kırdar bu defa belediyenin Belediyeler Bankasından alacağı 5 milyon liraya ait muameleyi ikmal ederek parayı tahsil edecektir. O vakte kadar, yeni istimlâk kanunu ile yapı ve yollar kanunu da meclisten çıkacaklarından, para alınır alınmaz der hal geniş mikyasta istimlâk işlerine başlanacaktır.

Halis Bıyıktay'ın Tebriki

Istanbul Kumandanı Halis Bıyıktay, dün Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdarı ziyaret ederek elektrik, tünel ve tramvay şirketlerinin belediyeye devri hakkındaki karar üzerine kendisini tebrik etmiştir.

SUAL

KARİLERİMİZİN SUALLERİNİ BURADA CEVAPLIYORUZ

S — Orta mektep mezunuyum. Kız kollejinde bir sene okudum. Şimdi de hususî ders alıyorum. Üniversitenin iki senelik lisan kursuna devam ederek liselerden birine lisan muallimi olabilir miyim?

C — Liselerde lisan hocalığı yapabilmek için Üniversite diplomasına ihtiyaç vardır. Üniversitedeki lisan dersleri diploma almağa kâfi değildir. Bu sebeple liseye muallim olamazsız.

●

S — Bolu Mebusu Fethi Okyara hususî bir mektup yazmak istiyorum. Adresini biliyor musunuz?

C — Büyük Millet Meclisine yazınız.

S — Çekoslovakyanın işgalinden evvel hudutlarında azrailin dolaştığını sezmeyen yoktu. Bununla beraber muazzam ve modern silâhlarla mücehhez Çek ordusu mukavemet göstermeksizin memleketi Almanyaya teslim etti. Bunu bir türlü anlamıyorum. Acaba Çekoslovakya Almanyaya para ile satıldı mı?

C — Tarihin ilk defa kaydettiği bu hâdise bütün cihanı hayrete düşürmüştür. Çek ordusu baş kumandanının verdiği emre uyarak silâh atmamıştır. Baş kumandan cümhurreisinden aldığı emre uymuştur. Fakat ne de olsa bir milletin mukavemetsiz teslim olması bir Türkün akıl erdirebileceği bir iş değildir.

S — Umumî hayır müesseseleri namına evlerden iane toplayan bay ve bayanlar herhangi bir sebeple bir evden para alamayınca tehditkâr bir vaziyet almak hakkını haiz midirler?

C — Değildirler tabii. İane gönül rizasiyle verilir. Maamafih böyle istisnaî halleri umumileştirmek de doğru değildir.

●

S — Kanaryanın erkeği, dişisi nasıl tefrik edilir. Vücudü açık sarı, kuyruk ve kanatlarının uçları beyaz olan makbul müdür?

C — Kanaryanın yavru iken dişisini, erkeğini tefrik müşküldür. Tecrübeli kuşçular bile yanılırlar. Büyüyünce tüylerinin parlaklığından ve bilhassa ötüşünden erkekliği belli olur. Erkek kanaryeler, ekseri kuş cinslerinde olduğu gibi ötücüdürler.

CEVAP

●

S — Almanların yetiştirdikleri kanaryeleri Kolza ile beslediklerini işittim. Kolza nedir ve burada bulunur mu?

C — Alman kanaryeciliği yem hususunda muhtelif tertipler bulmuştur. Almanyada kanaryecilik adeta sanayileşmiş bir şey olduğundan kanaryelerin çağına göre müteaddit tertipler kullanılıyor.

Kolzanın burada bulunup bulunmıyacağı Yenicami kuşçularından tahkik edilebilir.

TAKVİM ve HAVA

PERŞEMBE
27 Nisan 1939

4 üncü ay Gün: 30 Kasım: 171
Arabî: 1358 Rumî: 1355
Rebiülevvel: 8 Nisan: 14
Güneş: 5.06 — Öğle: 12.11
İkindi: 16.02 — Akşam: 18.58
Yatsı: 20.44 — İmsâk: 3,13

Hava Vaziyeti

Yeşilköy meteoroloji istasyonundan alınan malûmata göre, yurtta hava Karadeniz kıyıları ile Trakya, Kocaeli, Ege bölgelerinde ve kısmen de cenup Anadolusunda bulutlu, diğer bölgelerde umumiyetle çok bulutlu ve mevzii yağışlı geçmiş, rüzgârlar doğu bölgelerinde cenubî, diğer bölgelerde şimalî istikametten orta kuvvette esmiştir.

Dün İstanbulda hava bulutlu geçmiş, rüzgâr cenubu garbiden saniyede 1 - 4 metre hızla esmiştir. Saat 14 te barometre 1014.3 milibar idi. Sühunet en yüksek 19.6 ve en düşük 3,4 santigrat olarak kaydedilmiştir.

BUGÜN

İngilterenin Kararı

Yazan: Ömer Rıza DOĞRUL

Bir zamanlar harp ilânı bir takım merasime tâbidi. Anlaşamıyan ve anlaşamamak yüzünden aralarında bir takım nâhoş hâdiseler vuku bulan taraflar, birbirlerine ültimatomlar gönderir, bu ültimatomların tayin ettiği müddet zarfında iki tarafın aklı başına gelmezse, seferberlik ilân olunur, münasebetler kesilir, sefirler çekilir, iki taraf resmen birbirine ilânıharp eder ve bütün bu muamele iki tarafın hazırlanmasına imkân verirdi.

Zamanımızda bütün bu merasim ve bu merasimle beraber saygıya değer birçok şeyler hep birlikte kalkmış bulunuyor. Bu yüzden her tarafın her lâhza uyanık davranması, her lâhza her tehlikeyi karşılamağa ve geri çevirmeğe müheyya bulunması; bütün dövüş kabiliyetlerini inkişaf ettirmiş, bütün iktısadî kaynaklarını zamanın icaplarına göre hazırlamış olması lâzım geliyor.

Bu vaziyeti takdir edenlerin hepsi de ona uyan tedbirleri almış oldukları için bugünkü Avrupaya "yarı seferber Avrupa" deniliyor.

Bu yarı seferber Avrupada mühim bir mevki sahibi olan İngilterenin, donanmasma, hava kuvvetine ve teslihatının kemaline bir denecek yoktu. Fakat kara ordusu, zamanının icaplarına henüz uymamıştı. İngilterenin askerî kuvvetleri hâlâ gönüllü sistemine dayanıyordu. Harp ilânının birçok merasime tâbi olan zamanda bu sistem belki de bir mâna ifade ederdi. Bugünkü şartlar içinde onun mâna ifade etmesine imkân kalmamıştır. Bu yüzden İngilterenin yeni şartlara uyarak mecburî askerlik usulünü kabul ettiğini görüyoruz.

İngiltereyi bu usulü kabule mecbur eden sebepler, müteaddittir. Fakat en mühimi, İngiltere hakkında, İngiltere, son haftalar zarfında, teavüz tehlikesine maruz bazı devletlere teminat vermiştir. Fakat bu teminat, kâfi derecede emniyet verici bir hava yaratamamıştır. Sebebi, İngilterenin yalnız filolarına ve hava kuvvetlerine güvendiği ve Avrupada kopacak bir harbe kâfi derecede insan kuvvetile iştirak edemiyeceği kanaati idi. Bu yüzden İngilterenin, bir sulh cephesi kurmak için giriştiği teşebbüse yarı istekle giriştiği tahmin ediliyor, ve bu yüzden bu teşebbüs sağlam bir neticeye doğru katî adımlar atamıyordu.

Bugün vaziyet değişmiştir. İngilterenin mecburî askerlik usulünü tatbika karar vermesi, onun tecavüze karşı gelmek siyasetini bütün kuvvetile ve bütün kaynaklarile tatbik edeceğini göstermiştir.

Bu bakımdan İngilterenin son kararı, beynelmilel siyaset âleminde çok derin tesirler yapacak ve sulh dâvasını takviye edecektir.

İngilterenin verdiği teminat hakkında şüphe besliyenler, son karardan sonra bu şüpheleri ileri sürmeğe imkân bulamıyacaklardır.

Kararın bütün demokrasi âleminde en müsait tesir ve en hararetli tasvip ile karşılanmasının sebebi de budur.

POTEMKİN, Bu Sabah Geliyor

Sofya, 26 (A.A.) — Ankaraya gitmekte olan Sovyet Hariciye Komiser muavini Potemkin, bu sabah saat yedide buraya gelmiştir. Oğleden sonra Başvekil Köseivanofla görüştükten sonra saat 16,20 de seyahatine devam etmiştir.

Londra, 26 (Hususî) — Potemkin Türkiyede altı gün kalacak ve dönüşte de Sofya ve Bükreşe uğrıyacaktır. Potemkin Bulgar Başvekili Köse Ivanofla vuku bulan mülâkatına büyük bir ehemmiyet verilmektedir.

★

Potemkin, bu sabahki ekspresle şehrimize gelecek ve bu akşamki trenle Ankaraya gidecektir.

SON HABERLER

Dört Yaşındaki Irak Kralı Mısırın Beş Aylık Prensesile Nişanlanacak

Prenses Feryal İle Kral Faysalın Namzetliklerinin Tahakkuku İki Memleket Halkını Çok Sevindirecek

Bağdat, (Sunday Expres'in muhabiri yazıyor) — Dünyanın en küçük kralı, bu salı günü dört yaşını tamamlayacak olan Irak kralı İkinci Faysaldır. Kral Faysal, babası kral Gazinin vefatından henüz haberdar değildir. Kendisi babasının nereye gittiğini sordukça, bir İngiliz olan mürebbiyesi, seyahate çıktığını anlatıyor. Kral Faysal ile babası kral Gazi birbirlerine son derece bağlıydılar. Ve çocuk babasının kendisine "Allahaısmarladık" demeden seyahate çıkması yüzünden hâlâ hayret içindedir. Çocuk, artık babası hakkında sual sormuyorsa da iri siyah gözleri, derin bir hayret ifadesi vermektedir.

Bir kaç gün önce Bağdada iki mil mesafede ve Dicle nehrinin kenarında olan Kasrul'ehverin balkonunda duran kral Faysal· anasını ziyaret eden kadınlardan bir grupun saraydan ağlaşarak çıktıklarını görmüş, ve yaverine sormuştu:

— Niye ağlıyorlar. Bir ihtiyaçları mı var?

Yaver bir cevap vermedi. Ve küçük kral devam etti:

— Bir ihtiyaçları varsa icabına bakalım. Lûtfen sorunuz!

Daha sonra yemek vakti bir otomobilin saraya doğru geldiğini hisseden Kral Faysal, heyecan içinde taraçaya koşmuş, fakat otomobilin beklediği otomobil olmadığını görerek ümitsizlik içinde geri dönmüştü.

Faysalın âdeti, her sabah, babasının yanına koşarak kahvaltısını onunla beraber yapmak, daha sonra babasiyle birlikte bahçeye çıkmaktı. Ikisi el ele dolaşırlar, ve babası zeki yavrusunun suallerine cevap vermekten dan ayrılacağı zaman Faysal vaziyet alır, resmi tâzimi ifa eder ve "Yaşasın Kral!„ diye babasını selâmlardı.

Kral Faysalın mürebbiyesi, Mis Borland bu minimini, fakat iri gözlü, zeki alınlı, dalgalı saçlı çocuğu dünyanın en sevimli çocuğu saymaktadır. Küçük Kralın daimî arkadaşı bu mürebbiyedir. Ve onun en belli başlı eğlencesi tayyare karargâhına giderek tayyarelerin yere inmesini ve yükselmesini seyretmektir.

Irak ordusunda zabit olan Kral Faysal, zabitlik üniformasını giymekten en büyük iftiharı duymaktadır.

Genç Kralın, lisan öğrenmekteki istidadı çok kuvvetlidir. Arapçadan başka İngilizceyi bir İngiliz çocuğu gibi konuşuyor, bundan başka Türkçe de biliyor.

Genç Kralın kendine mahsus bir maiyeti vardır ve bununla daima meşgul olmaktadır. Şoförüne daima sualler sorar ve aldığı cevaplara göre arabasını idareye çalışır. Fotoğrafçısı ise onun suallerine daima cevap verdiği için küçük kral fotoğrafçılığın bütün inceliklerine vâkıftır.

Faysal, insanları tanımıya da ehemmiyet veriyor ve bir yabancı gördükçe yanındaki adama onun kim olduğunu soruyor.

Kral Faysal iki defa umumî merasimde hazır bulunmuştur. Iran Veliahdinin Prenses Fevziye ile Mısıra giderken Bağdada uğradığı sırada merasime iştirak eden Kral Faysal halk tarafından fevkalâde sevilmiş ve hararetle alkışlanmıştır.

Kral Faysal, Bağdatta kurulan at sergisine iştirak etmiş ve bir aralık kendi yaşında bir çocukla kenara çekilmiş ve sergi hakkında konuşmuştur.

Bir rivayete göre dört yaşındaki Kral Faysal ile beş aylık olan Kral Farukun kızı Prenses Feryal biribirlerine nişanlanacaktır. Rivayet tahakkuk ettiği takdirde Mısırda da, Irakta da çok derin sevinçle karşılanacaktır.

Irak halkı, İkinci Faysalı son derece sevmekte ve Allahın onu korumasını samimiyetle istemektedir.

Irakın 4 yaşındaki Kralı İkinci Faysal

Fransa Romanya Tesanüdü

Bükreş, 26 (A.A.) — Rador Ajansı bildiriyor:

Fransa Büyük Elçisi Thierry, itimatnamesini dün Krala verirken söylediği nutukta iki memleketin emel ve menfaat tesanüdünü kaydederek sarf tazammun edemiyeceğini ve fakat iki devlet arasında hiç bir zaman asla ihtilâf çıkamıyacağının bir delili olduğunu söylemiş ve demiştir ki:

"Fransa ve Romanya başkalarının hudutlarına katiyen dokunmamağa ve fakat her nereden ve kim tarafından gelirse gelsin kendi hudutlarını da müdafaaya azmetmiş bulunuyorlar.„

Kral Karol verdiği cevapta, Fransız orta elçiliğinin tam Romanyanın ilk Kralının yüzüncü yıldönümünü kutluladığı bir sırada büyük elçiliğe çıkarılmış olmasından dolayı bahtiyarlığını beyan etmiş ve demiştir ki:

"Bu jest beni fevkalâde mütehassis etmiştir. Çünkü hiç bir Romen Üçüncü Napoleon'un diğer hükûmetlerle birlikte müstakil bir Romanyanın kurulmasındaki hissesini asla unutamaz.„

Kral müteakiben, Romanyanın, sulhün muhafazası ve Romen istiklâl ve şerefinin korunması siyasetine katiyen bağlı kaldığını bildirmiştir.

Liverpol'de Yeni İnfilâklar Oldu

Liverpool, 26 (A.A.) — Bu sabah iki saatten az bir müddet zarfında 5 infilâk kaydedilmiştir. Posta kutularına konmuş olan bazı bombaların infilâk ettiği zannedilmektedir. Polis, Cümhuriyetçi İrlanda ordusunun faaliyetinden, şüphe etmektedir. Bu infilâklardan dördü bir kaç dükkânın hasara uğramasına sebebiyet vermiştir. Beşinci infilâk bir matbaada vukua gelmiştir. Hasarat ehemmiyetsizdir.

İnfilâk etmiyen, fakat kendi kendine yavaş yavaş yanan altıncı bir bomba, bir porselen mağazasının mektup kutusunda bulunmuştur.

Diğer cihetten, iki müşteri götürmüş olan bir taksi şoförü avdette otomobilinin içinde bir bomba bulmuştur.

Japonlar Yeniden 1800 Telefat Verdiler

Çunking, 26 (A.A.) — Honan'ın şimalinde Sarı nehri geçen Çin kıtaları Meng - Tsin şehrini istirdada muvaffak olmuşlardır. Düşman çekilmektedir.

Bir Çin müfrezesi, Kanton şehrinin şimalinde Pe - Yunaşan Japon tayyare hangarını işgal etmiştir. kın yapacağı anlaşılan bir çok bombardıman tayyareleri bulunmuştur.

Çin kıtaatı, Hua - Hsien ve Tsençeng şehirlerini zaptettikten sonra, muhtelif üç yoldan ileri hareketlerine devam etmektedirler. Samşui üzerine yürüyen kol, bu şehre yirmi kilometre mesafede bulunmaktadır. Top sesleri Kanton'a geliyor. Japonlardan 1800 ölü vardır.

Merkez ve cenup cephelerindeki şiddetli harplerde yaralanan Japon askerlerinin Şanghaya nakli devam ediyor. Son günler içinde mezkûr cephelerden gönderilen 5000 yaralı hastanelere yatırılmışlardır.

Hanko'da Japon kumandanlarının harekâtı harbiyeyi tetkik için aktayyare ile Shansi şehrine dönen altı büyük rütbeli Japon zabiti tayyarenin motörüne ârız olan bir sakatlık neticesinde düşerek ölmüşlerdir.

Japon tedhişçilerinden mürekkep bir kafile, Şanghay'da çıkan Amerikan ve İngiliz gazetelerinin çince neşriyatında Japon noktai nazarına muvafık bir hattı hareket kabul edilmediği takdirde silâha müracaat edileceğini bildirmişlerdir.

Filistin Yahudileri Mukavemete Karar Verdiler

Kudüs, 26 (A.A.) — Resmî Yahudi mahafili, Filistinde bir Yahudi ocağı tesisini temin edecek olan bir takım tedbirlerin tatbiki suretile yeni bir mukavemet siyasetine karar vermiştir.

Yahudi hareketi tali komitesi. İngiliz tekliflerine daha şiddetli bir mukavemet göstermeyi ve memleketin imar ve endüstrisine sarfedilmek üzere bir milyon İngiliz liralık dahilî istikraz akdetmeyi karar altına almıştır.

Hayfada sivil polis teşkilâtına mensup yerli Araplardan iki kardeş, Pazar mahallesinde bir hücuma maruz kalmışlardır. Atılan kurşunlardan, biri ölmüş, diğeri ağır surette yaralanmıştır.

İspanya Milletler Cemiyetindeki Eşyasını Geri Alıyor

Cenevre, 26 (A.A.) — Ispanyanın Milletler Cemiyeti konseyinin toplanma tarihi olan 15 Mayıstan evvel cemiyetten çekileceği tahmin edilmektedir.

İspanyol makamları Milletler Cemiyeti binasında bulunan bütün kıymetli Ispanyol eserlerini alarak alelâcele yakında içinde bir sergi açılacak olan Cenevre müzesine naklet-mektedirler. Teşhir edilmiyecek eserler de Milletler Cemiyetinden geri alınmaktadır.

Prince Of Wales 3 Mayısta Denize İndiriliyor

Londra, 26 (A.A.) — 3 Mayısta denize indirilecek olan "Prince of Wales„ zırhlısı, "Nelson" ve "Rodney., e nazaran mahsûs derecede süratli olacaktır. "King Goorge 5„ in eşi olan "Prince of Wales", 35.000 tonluktur. Zırhlı 14 pusluk 10 top, 4 bir çeyrek pusluk 16 topu ve küçük çapta daha bir çok toplarla teçhiz edilecektir.

Tayyare de taşıyacak ve mürettebatı 15.000 kişiden ibaret olacaktır.

Mısırdaki manevralar

Kahire, 26 (A.A.) — Büyük manevraların son kısmı şimdi Iskenderiye civarında Milî Müdafaa Nazırı da hazır olduğu halde cereyan etmektedir. Manevralar bittikten sonra Ingiliz kıtaları sahillerde beş müstahkem mevkilerden çekilecekler ve yerlerine Mısır kıtaatı gelecektir.

Bulgaristanda Arazi Talepleri Etrafında Neşriyata Başlandı

Sofya, 26 (A. A.) — (Havas) gazetelerin Bulgar istekleri hakkındaki haberlerin neşri yasağı kaldırılmıştır.

Gazeteler bu mesele hakkındaki yabancı matbuat makalelerini neşredebileceklerdir.

Bugün bütün gazeteler, son iki harpte kaybedilen toprakların Bulgaristana avdetini derpiş eden yabancı matbuat tefsiratına sütunlar dolusu yazılar tahsis etmişlerdir.

Metaksas Mühim Bir Nutuksöyledi

Atina, 26 (A.A.) — Başvekil Metaksas, Peloponezya'da, Kalamata'da söylediği nutukta, 4 ağustos 1936 rejiminin Yunan milletinin sarsılmaz azmine istinat ettiğini kaydettikten ve 1936 intihabatiyle seçilen parlâmentonun, partiler arasındaki kavgalar yüzünden devamlı bir hükûmet kurmağa muvaffak olamamakla beraber, şimdi tatbik edilmekte olan programın hemen hemen aynını tasvip etmiş olduğunu hatırlattıktan sonra demiştir ki:

"— Programımızın hedefleri, tahakkuk ettirdiğimiz hedefler memleketimizi haricî tehlikelere karşı masun tutmak için milli müdafaamızın kuvvetlendirilmesi olmuş ve olmakta bulunmuştur. Memleketi silâhlandırmak ve Balkan ittifakını sağlamlaştırmak, menfaatimize karşı kat'iyyen namuslu ve sadık hareket etmek ve diğer memleketlerle de dost kalmak suretile hudutlarımızın tamamlılığını temin eyledik. Bu gayretlerin neticeleri diplomatik sahada daha geçen paskalya günlerinde kendini göstermiştir.„

Sürpagop Davasına Başlanıyor

Ankara, 26 (TAN Muhabirinden) — Eski Istanbul Valisi Muhittin Üstündağ ile arkadaşlarının otobüs yolsuzluğu ve asrî mezarlık davalarının muhakemelerine yarın (bugün) öğleden evvel ve sonra olmak üzere Temyiz Dördüncü Ceza Dairesinde devam edilecektir. Istanbulda istinabe suretiyle dinlenen 60 kadar şahidin ifadeleri tamamen alınmış ve Temyiz Dördüncü Ceza Dairesine gelmiştir.

Diğer taraftan Devlet Şûrasınca Sürpagop mezarlığı meselesinden dolayı da lüzumu muhakemesine karar verilen Muhittin Üstündağın bu yolsuzluktan dolayı da muhakemesine yarın saat 14 te başlanacaktır. Bu hususta kendisine tebligat yapılmıştır. Bu suretle yarın üç davaya birden bakılacaktır.

Hatay Cümhurreisi Şehrimize Geliyor

Ankara, 26 (TAN) — Bir müddettenberi burada bulunan Hatay hükûmet Reisi Ekselâns Tayfur Sökmen bu akşam Istanbula hareket etti.

FELEK

Çivi Gibi!

Yazan: B. FELEK

Tali herkese ayni çehreyi göstermez. Kimine güler, kimine küser.

Bu böyle olunca artık bir adam ağzı ile kuş tutsa dahi taliin çehresini değiştiremez. Küsmüşse gülmez, gülmüşse küsmez.

Bir dostum var. Kabiliyetli bir çocuktur. Okuduğunu anlar. Yazdığı anlaşılır. Bilmediği mevzuua el sürmez bildiğini de imanına kadar müdafaa eder. En büyük kusuru inanmadığı şeye:

— Hayır! Demesidir. Halbuki hayatın bugünkü sürati, bu kadar sert köşeleri dönemiyor. Onun için zamanı daha iyi anlamış olanlar, hiç bir zaman:

— Hayır! Diyemezler;

— Evet! Derler. Fakat ufak büyük bir münhani çizdikten sonra işi yine kendi bildikleri istikamete çevirirler. Buna dirayet denir. İşte lâzım olan en modern meziyet de budur. Lâkin bu meziyetler kolay kolay elde edilir şeyler değildir. Mutlaka ilmî ve tecrübî hayat dershanesinden geçip bu neticelere varılmalıdır ki; şu iki satırla anlattığım kabiliyet elde edilebilsin!

Bu arkadaşın şikâyeti şudur:

— Muttasıl hata yapan ve yaptıkça kafasına vurulan tanıdıklarım var. Bu kadar falso ve onun kadar azarlanmadan sonra artık bu adama yol verirler" diye düşünüyorum. Bir müddet sessizce geçiyor, günün birinde bu adamın yerine daha iyi yerleştiğine dair alâmetler beliriyor. İşte bunu anlamaktayım. Bir adam hata yaptıkça işgal ettiği yere liyakatsizliğini isbat eder değil mi? Şunu bana izah eder misin?

Dedim ya! Çocuk evvelâ tali denilen şeyi kabul etmiyor. Halbuki ben kabul ediyorum. Bunu kabul ettikten sonra anormal görülen birçok müşahedelerimiz derhal alelâdeliğe inerler. Çünkü en aykırı zannettiğiniz bir tagayyübe:

— Tali! der geçersiniz.

Bununla beraber, meraklı arkadaşı da cevapsız bırakmak istemediğim için mümasil hâdiselerde yaptığım bir müşahedeye güvenerek kendisine şu cevabı verdim:

— Gözüm! Bazıları çiviye benzerler. Başlarına vurdukça oldukları yere daha iyi saplanırlar. O halde bu vurmak tevali ederse çakıldığı yere boylu boyunca geçer ve başı yerle beraber olur. O hale gelen bir çiviyi de sökmek kabil değildir.

Bilmem inandı, bilmem inanmadı. Başını salladı ve içini çekerek gitti.

Mahkemelerde

Üsküdar Adliyesini Yakan Nurettin 5 Sene Hapis Yatacak

Dün Ağırceza mahkemesi 937 senesi ağustosunun on ikinci gecesi Üsküdar adliye binasını yakan Nurettinin muhakemesini bitirdi. Kendisine beş sene, on bir ay altı gün hapis cezası verdi ve ayrıca 40 bin liraya mahkûm etti. Zabıt kâtibinin okuduğu karara göre hâdise şöyle olmuştur:

Suçlu Nurettin evvelce Üsküdar ceza mahkemesi tarafından dolandırıcılık ve emniyeti suiistimal suçile bir ay 25 gün hapse mahkûm olmuştur. Hüküm kanunî derecelerden geçmiş, kat'iyet kesbetmiş, infazı için polis kendisini aramıya başlamıştır. Nurettin hapse girmemek için son kanunî hakkı olan tashihi karara başvurmuş, bundan da ümidini kesince halâs çaresini binayı kül ederek mahkûmiyet dosyasını ortadan kaldırmakta bulmuştur. Bunun için Nurettin binanın tenha olduğu bir zamanı kollamıya başlamış. Hâdise günü Üsküdarda bakkal Mahmuttan bir şişe rakı almış, Paşakapıda lokantacı Cevherin dükkânında kafayı tutmuş, rakı şişelerine sarılan ince kâğıtları cebine koymuş, hava kararddıktan sonra binaya gitmiş, esasen tahtadan yapılmış olan binanın tahta aralıklarına kâğıtları yerleştirmiş, sigarasile tutuşturduktan sonra kaçmıştır. Bina yanmış, evrakın mühim bir kısmı da kül olmuştur. İşte bu sırada Nurettin, evrakı tetkik eden memurlara gelmiş ve telâşla sormuştur.

— Benim dosyam acaba yanmış mıdır?

Mahkeme, İfakat, Necmettin, Nuri, Cevher, Hayati, Zihni, Recep, Şükrü, Necmettinin birbirlerini tamamlıyan ifadelerile ve suçlunun poliste ve sorgu hâkimliğindeki ikrarlarile suçu sabit görüyor ve ceza veriyordu. Mahkeme suçlunun muhtelişşuur ve saralı olduğu hakkındaki iddialarını da tıbbi adlî müessesesinin kendisinde cezaî ehliyeti selbedecek hiçbir hastalık bulunmadığını gösteren raporile reddediyordu. Mahkeme suçluya evvelâ ceza kanununun 370 inci maddesine göre 5 sene hapis cezası verdi. Fakat suçu gece işlemiş olmasını ve kendisini mahkûm eden dosyayı ortadan kaldırmış olmasını şiddet sebebi göstererek cezasını beş sene on bir ay altı gün hapse çıkarıyordu. Ehlivukuf yanan bina için 40 bin lira kıymet biçtikleri için de bu paranın tazmin ettirilmesine karar veriyordu.

Müstehcen Tablo Meselesi

İzmit müddeiumumiliği müstakil ressamlar sergisinde teşhir edilen altı eserin müstehcen olup olmadığının tetkikine lüzum görmüş ve bu eserleri mühürlü olarak dün İstanbul müddeiumumiliğine göndermiştir. Resimler müddeiumumilik ikinci tetkik bürosuna konmuş ve Sultanahmet sulh birinci ceza hâkimi Reşit tahkikata memur edilmiştir. Hâkim Reşit bu eserleri heykeltraş, ressam, muharrir ve güzel sanatlar müntesip ve mütehassıslarından beş altı kişilik bir ehlivukufa tetkik ettirecektir. Ehlivukuf dün geç vakit tesbit edilmiş ve müddeiumumilik vasıtasile kendilerine tebligat yapılmıştır. Ehlivukuf bugün, eğer mümkün olmazsa yarın toplanarak kararını verecektir. Bu karar İzmit müddeiumumiliğine gönderilecektir.

Kaymakamlar Arasında Nakiller ve Tahviller

Ankara, 26 (Tan muhabirinden) — Dörtyol kaymakamlığına Kürtalan kaymakamı Şevket Eker, Kurtalan kaymakamlığına Beypazarı kaymakamı Nail Oktem, Karaman kaymakamlığına Nazımiye kaymakamı Nesip Aradat, Ilgın kaymakamlığına Mazgirt kaymakamı Alâeddin Özgelen, Sütçüler kaymakamlığına Biga kaymakamı Hikmet Yavuz, Hozat kaymakamlığına Kozan kaymakamı Avni Arıkan, Siverek kaymakamlığına Maden kaymakamı Hamdi Kiper, Maden kaymakamlığına Silivri kaymakamı Vakkas Ferit, Nazımiye kaymakamlığına Karaman kaymakamı Celâlettin Ünal, Mazgrit kaymakamlığına Köyceğiz kaymakamı Halil Hilmi Tuncer, Pötürge kaymakamlığına Diyarbakır maiyet memuru Fethi Tansuk, Köksun kaymakamlığına Çankırı maiyet memuru Basri Özpınar, Biga kaymuru Fethi Tansuk, Göksun kayru Haluk Tergok, Yusufeli kaymakamlığına Trabzon maiyet memuru Mahmut Şahin, Köyceğiz kaymakamlığına Kırklareli maiyet memuru Fethi Borak, Karapınar kaymakamlığına Hafik kaymakamı Recep Aydın, Darende kaymakamlığına Zile kaymakamı Kerim Tomay, Zile kaymakamlığına Sütçüler kaymakamı Nazi Ünsal, Pulum kaymakamlığına İpsala kaymakamı Behçet, Üçüncü Umumî Müfettişlik evrak müdürlüğüne Tutak kaymakamı Muzaffer Kuşakçı nakil ve tayin edilmişlerdir.

Erzincanda Spor

Erzincan, 26 (A.A.) — Çocuk haftası münasebetiyle Erzincan sporcuları 20 kilometre dahilinde 45 kişilik atlı bir gezinti yapmışlardır. Dün yapılan piyade alayı futbolcüleri ile Erzincan spor maçını 3 — 0 ile piyade alayı takımı kazanmıştır.

Kayseri - Erzincan sporcuları 6 mayısta bir maç için şehrimize davet edilmiştir. Bu münasebetle büyük bir spor bayramı hazırlanmıştır.

Millî Senfoni Müsabakası

Cümhuriyet Halk partisi millî bir senfoni yapılması için bir müsabaka tertip etmiştir. Bu müsabakaya girecek eserleri tetkik etmek üzere Ankarada bir jüri heyeti de seçilmiştir. Şehrimizden bu heyete seçilen konservatuvar muallimlerinden Ferdi Statzer ile konservatuvar yüksek nazariyat muallimi Adnan dün Ankaraya hareket etmişlerdir.

Edirnede Uç Alayımıza Sancak Verildi

Orgeneral Fahrettin Altay, Korgeneral Salih Omurtak ve alay sancakları

Edirne, (TAN) — Buradaki alaylara sancak verilmiş, bu münasebetle talimhane meydanında kalabalık bir halk ve mektepli kütlesi huzurunda parlak merasim yapılmıştır. Saat onda Orgeneral Fahrettin Altay, Umumî Müfettiş General Kâzım Dirik, Kolordu Kumandanı Korgeneral Salih Omurtak, Tümgeneral Hayrullah ile başmüşavir Sabri Uney, Vali Niyazi Mergen, halkın alkışları arasında merasim sahasına gelmişlerdir. Generaller, sahayı baştan başa dolaşarak askeri teftiş etmişlerdir.

Bundan sonra General Fahrettin Altay veciz bir nutukla, Başkumandan Ismet Inönü namına sancakları alay kumandanlarına vermiştir. Kumandanlar da sancakları mutat merasimle alaylarına teslim etmişler, bu esnada halk sürekli alkışlarla kahraman askerlerimizi selâmlamıştır.

Bunu, alayların büyük resmi geçidi takip etmiştir.

Dünya Deniz İşleri Kongresi Toplanıyor

Roma, 26 (A.A.) — İlk deniz işleri kongresi 3 mayısta Capitol'da açılacaktır. Bu suretle bütün dünya ticaret vapurlarına ait inşaatı kontrol eden 8 büyük müessesenin mümessilleri ilk defa bir araya gelmiş bulunacaklardır. Bu müesseselerin kontrol ettikleri gemilerin umumî tonajı 60 milyondur.

İzmitte Bir Tren Kazası Oldu

Izmit, 26 (Tan muhabirinden) — Burada bir tren kazası oldu. Manevra yapmakta olan tren bir ihtiyara çarptı ve ihtiyar parçalanarak öldü.

İhtiyarın hüviyeti meçhuldür, tahkikat yapılmaktadır.

Müsteşarlar Toplandılar

Ankara, 26 (Tan muhabirinden) — Başvekâlet müsteşarı Vehbi Demirelin reisliğinde muhabere ve münakale müsteşarı Naki Kösten, Nafıa müsteşarı Hüsnü Kurtel, İktisat müsteşarı Nihat, Ticaret müsteşarı mal Yeşil bugün öğleden sonra Başvekâlette toplanarak yeni kurulan vekâletlere ait teşkilât kanun lâyihalarını tetkike başlamışlardır.

MEVLÛT

İstanbul Mebusu General Refet [illegible] na 29 — 4 — 939 Cumartesi saat 14,5 ta Beyoğlunda Ağa Camiinde mevlût okunacağından arzu edenlerin teşrifleri rica olunur.

BUGÜN MATİNELERDEN İTİBAREN

İPEK ve SARAY Sinemalarında

Hayatınızda gülmediğiniz kadar güleceksiniz

TÜRKÇE SÖZLÜ

Ayrıca programa ilâve olarak :

ELMAS HIRSIZLARI

Fransızca sözlü fevkalâde heyecanlı bir film.

DİKKAT : 3 Ahbap Çavuşlar Harbe Gidiyor.

ANKARA'da HALK ve SUS

sinemalarında da gösterilmektedir.

Bu Akşam LÂLE de

KANADLI ÇİFT İSMİNİ ALAN

Fred Astaire - Ginger Rogers

hepinizi

İnsana dünyayı unutturan... Zevke neş'eye doyuran

UÇAN VALSLAR'ını

görmeğe davet ediyor.

Yerlerinizi lütfen evvelden kapatınız. Telefon: 43595

Yüzü Jiletle Kesilen Bir Kadın

Asliye birinci ceza mahkemesinde eskiden erkek kıyafetile gezen Bayan Bedianın yüzünü jiletle kestiği iddia edilen Yunusun muhakemesine devam edildi. Mahkeme geçen celsede dâvacının yüzündeki yaranın sabit bir iz bırakıp bırakmadığını tabibi adil Enver Karandan sormıya karar vermişti. Dünkü celsede Enver Karan dinlendi. Reis kendisine şöyle bir sual sordu:

— Çehre nedir, teşrih ilmine göre târifi var mıdır, Bedianın yüzündeki nedbe cerrahî müdahale ile geçebilir mi?

Enver Karan, bu sualin cevabını şöyle verdi:

— Çehre diye teşrihte ayrılmış bir nahiye yoktur. Telâkkimize göre çehre yüzün karşıdan görülebilen aksamıdır. Teşrihte çehre diye bir ıstılah ta yoktur. Belki bedii noktai nazardan ressamlarca ve heykeltraşlarca bir târif vardır.

Şahit bundan sonra dâvacının ayağa kalkmasını istedi. Mübaşir elektrik lâmbalarını yaktı, Bedia doktorun yanına geldi, karşısına geçti. Doktor cebinden metresini çıkardı. Yaranın altı santim uzunluğunda olduğunu ölçtü ve şahadetine devam etti:

— Bu nedbenin cerrahî bir ameliye ile düzelmesine imkân yoktur. Bu sabit bir izdir. Kadın olmak itibarile de kendisi için bir noksan ve kusur sayılabilir.

Müddeiumumî dosyayı tetkike istedi. Muhakeme mayısın on altıncı günü saat on beşe tâlik edildi.

Bir Zina Cürmü Meşhudu

Meşhut suçlara bakan asliye dördüncü ceza mahkemesi dün bir zina cürmü meşhudunu tetkik etti. Suçlular tütün deposunda çalışan Zekeriya isminde bir gençle yine tütün deposunda çalışan İbrahimin karısı Nazinihar idi. Zekeriya ile İbrahim arkadaştırlar. Zekeriyayı kendi evlerine kiracı almışlar. İbrahim karısının Zekeriya ile münasebetini sezmiş, Zekeriyayı evinden çıkarmıştır. Zekeriya bir ev tutmuş ve beş gün evvel de Nazinihar kocasının evinden kaçarak Zekeriya ile karı koca gibi yaşarlarken cürmü meşhut halinde yakalanmışlardır. Suçlular suçlarını da itiraf etmişlerdir. Mahkeme bunlara üçer ay on beşer gün hapis cezası verdi ve ikisini de tevkif etti.

Polis Elbisesi Giyip Edirneye Gitmiş

Polis dün, müddeiumumiliğe polis elbisesi giyerek Edirneye kadar trenle gidip geldiği iddia olunan İsmail isminde bir genci verdi. Sultanahmet sulh birinci ceza mahkemesi sorgusunu yaptı. Suçlu

— Ben eskiden gümrük memuru idim. Çıkarıldım. Edirnede mühim bir işim vardı. Yol param yoktu. Tenzilâtlı polis târifesinden istifade edebilmek için polis elbisesi giymeğe mecbur oldum. Yoksulluğun beni sürüklediği bu suçtan dolayı kanunun müsamahasına sığınıyorum.. diyordu. Mahkeme dâvaya gayri mevkuf olarak devama ve şahitlerin çağırılmasına karar verdi.

Şantaj Davası Devam Ediyor

Dün asliye dördüncü ceza mahkemesinde Orozdibak müessesesinden şantaj ve tehdit suretile 1250 lira alırken cürmü meşhut halinde yakalanan eski maliye memurlarından Lûtfi Kalenin duruşmasına devam edildi. Mahkeme ilk defa suçlu hakkında beraet kararı vermişti. Temyiz mahkemesi bu kararı bozduğu için tekrar muhakemeye başlanmış, mahkeme eski kararında ısrar etmişti. Müddeiumumilik ısrar kararına da itiraz ettiği için temyiz ceza umumî heyeti müddeiumumiliğin mütaleasını isabetli görmüş ve kararı bozmuştur. Dün hamkeme bu bozma kararına kanunî mecburiyetle uydu. Müddeiumumî hâdiseyi şartlı tehdit mahiyetinde gördüğü ve suçlunun gayri meşru maksadına da müessesenin müdürü Artor Mayerden 1250 lirayı almak suretile vasıl olduğu için kendisine ceza kanununun 133 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre ceza verilmesini istedi. Suçlu müdafaa için mühlet istedi. Muhakeme başka bir güne bırakıldı.

Komünistlik Suçlusu Genç

Polis dün müddeiumumiliğe komünistlik tahrikâtı yaptığı iddia edilen Toma isminde bir genç teslim etmiştir. Müddeiumumilik Tomanın tevkifi hakkında karar almıştır.

İzmirde Yol İnşaatı

İzmir, 26 (A.A.) — Dikili - Altınova yolunun İzmir vilâyeti içindeki on sekiz buçuk kilometrelik kısmının şose inşaatı bugün tamamlanmıştır ve münakaleye açılmıştır.

RADYO

ANKARA RADYOSU

Türkiye Radyodifüzyon Postaları
Türkiye Radyosu Ankara Radyosu
Dalga Uzunluğu

	1639 m.	183 Kcs.	120 Kw.
T. A. Q.	19,74 m.	15195 Kcs.	20 Kw.
T. A. P.	31,70 m.	9456 Kcs.	20 Kw.

Perşembe, 27. 4. 1939

12,30 Program, 12,35 Türk müziği — Pl. 13 Memleket saat ayarı, ajans ve meteoroloji haberleri. 13,15 — 14 Müzik (Karışık program — Pl.)

17,30 İnkılâp tarihi dersleri. Halkevinden naklen, 18,30 Program. 18,35 Müzik (Bir konserto — Pl.) 19 Konuşma (Çocuk Esirgeme Kurumu — Temsil), 19,20 Türk müziği (Fasıl heyeti) Çalanlar: Hakkı Derman, Eşref Kadri, Hasan Gür, Basri Üfler, Hamdi Tokay. Okuyanlar: Celâl Tokses ve Safiye Tokay, 20 Memleket saat ayarı, ajans ve meteoroloji haberleri, 20,15 Türk müziği: Çalanlar: Vecihe, Refik Fersan, Fahire Fersan, Kemal Niyazi Seyhun. Okuyan: Müzeyyen Senar, 1 — Müstear peşrevi, 2 — Rahmi Beyin —Müstear şarkı — Gel ey sâki şarabı tazelendi, 3 — Zeki Arifin — Segâh şarkı — Ağladım ümitlerim hicran oldu hep. 4 — Mahmut Celâlettin Paşanın — Hüzzam şarkı — Değildi böyle, 5 Refik Fersan —Tanbur taksimi, 6 — Suphi Ziyanın — Kürdilihicazkâr şarkı — Bahçenizde bülbül olsam. 7 — Leminin — Kürdilihicazkâr şarkı — Nazlandı bülbül, 8 — Osman Nihadın — Kürdilihicazkâr şarkı — Akşam güneşi, 9 — Kürdilihicazkâr saz semaisi. 10 — Oyun havaları, 21 Konuşma (Çocuk Esirgeme Kurumu), 21,15 Esham, tahvilât, kambiyo, nukut ve ziraat borsası (fiyat), 21,25 Neşeli plâklar — R. 21,30 Müzik (San resitali — Bariton Max Klein tarafından). 21,55 Müzik (Bir solo — Pl.) 22, Müzik (Küçük Orkestra — Şef: Necip Aşkınu), 1 — Brahms — Macar dansı No. 17, 2 — Delibes — Menba: Balet süiti, 3 Lautenschlager — Yıldızlara doğru — Fantezi, 4 — Riisager — Bir entermezo, 5 — Löhr — Bavyera valsları, 6 — Coleridge — Afrika süiti No. 1, 7 — Tschaikowsky — Milletler süiti, 23 Müzik (Cazband — Pl.) 23,45 — 24 Son ajans haberleri ve yarınki program.

Kastamonuda Adliye Binasının Temeli Atıldı

Kastamonu 26 (A.A.) — Kastamonu adliye binasının temel atma merasimi bugün saat 9.30 da kalabalık bir davetli huzuru ile yapılmıştır. Bandonun çaldığı İstiklâl marşını müteakip Vali ve Parti Başkanı Ramuş ve temele ilk harcı koymuştur. İnşaata süratle devam olunarak bu seneki tahsisat ile yapılacak kısmı mevsim sonundan önce bitirilecektir.

İzmir Fuarına Gelecek Seyyahlara Meccanî Vize Verilecek

Ankara, 26 (Tan muhabirinden) — 20 ağustos tarihinde açılıp 20 eylûl tarihine kadar sürecek olan dokuzuncu İzmir Enternasyonal Fuarına yabancı ülkelerden gelecek ziyaretçilere Fuarın açılma tarihinden on beş gün evvel başlamak ve kapanma tarihinden 15 gün sonraya kadar devam etmek üzere ikamet hakkı bahşedecek şekilde meccani vize verilmesi Vekiller Heyetince tasdik edilmiştir.

Hamidiyenin Seyahati

Hamidiye mektep gemisi Mayıs içinde Karadeniz limanlarını ziyaret edecek ve Gedikli Mektebine girecek talebeyi alarak limanımıza dönecektir.

ASKERLİK İŞLERİ

Kısa Hizmetliler

Beyoğlu Yabancı Askerlik Şubesinden:

Yabancı 334 doğumlu ve bu doğumlularla muamele gören kısa hizmetlilerden olup ta ellerinde ehliyetnamesi bulunmıyanlarla yüksek ehliyetnameyi haiz deniz kısa hizmetlilerin de sevkleri 1 mayıs 939 tarihinde yapılacaktır.

Bu gibi kısa hizmet hakkına haiz yabancı islâm ve gayri islâm eratın 29 cumartesi günü şubeye müracaatları ilân olunur.

Kısa Hizmetlileri Davet

Beşiktaş Askerlik Şubesinden:

334 doğumlu ve bu doğumlularla muameleye tâbi diğer doğumlu kısa hizmete tâbi ve askeri ehliyetnamesi olmıyan islâm ve gayri islâmların 1 mayıs 939 gününde hazırlık kıtalarında bulunacak vechile sevkedileceklerdir. Bu kısa hizmetli eratın 28 nisan 939 günü şubeye gelmeleri ilân olunur.

HALKEVLERİNDE

Konferans

28 nisan 939 cuma akşamı saat 8.30 da Kadıköy Halkevi salonunda Niyazi Tevfik Yükselen tarafından (Amerikanın keşfi) mevzulu bir konferans verilecektir.

27 Nisan 1939
TAN
ABONE BEDELİ

Türkiye			Ecnebi	
1400	Kr.	1 Sene	2800	Kr.
750	"	6 Ay	1500	"
400	"	3 Ay	800	"
150	"	1 Ay	300	"

Milletlerarası posta ittihadına dahil olmıyan memleketler için abone bedeli müddet sırasiyle 30, 16, 9, 3,5 liradır. Abone bedeli peşindir. Adres değiştirmek 25 kuruştur. Cevap için mektuplara 10 kuruşluk pul ilâvesi lâzımdır.

GÜNÜN MESELELERİ

İngilterenin Kararı

İngilterenin nihayet mecburî askerlik hizmetini kabule karar vermesi mühim ve tarihî bir hâdisedir.

Cihan Harbinde bile İngiltere mecburî askerlik usulünü ancak 1917 de kabul etmiş, ve ancak cepheye 1918 de külliyetli asker göndermeğe muvaffak olmuştu.

Yine Cihan Harbinde İngiltere ancak 1917 de memleket dahilinde zahire ve gıda maddelerini vesikaya bağlamağa mecbur olmuştu.

Halbuki bu defa bütün bunlara şimdiden karar vermiş, ve tatbikatına girmiş bulunuyor.

Haftalardanberi İngilterede bir harp vukuunda memlekette tatbik edilecek idare sistemi etrafında hummalı bir hazırlık vardır. Bütün vatandaşlara dağıtılacak gaz maskeleri, vesika kartları şimdiden hazırlanmıştır. Hastaneler için 100 bin hastabakıcı hazırlamak üzere faaliyete geçilmiştir. Bütün bu hazırlıkların sonunda mecburî askerlik usulünün de kabul edilmiş olması başlı başına mühim bir hâdisedir. Bu hâdisenin ehemmiyeti şuradadır:

Almanya, İngilterenin harbetmiyeceğine kanidir. Bu kanaat onu blöf yapmağa sevketmektedir. İngilterenin bu kararı ona İngiliz milletinin artık harbi göze aldığını isbat edecektir. Hele bu kararın Hitlerin 28 nisan nutkundan evvel verilmiş olması pek manidardır. Hitler nutkunda biraz muvazaalı bulunmağa mecbur olacaktır.

Sovyet Rusya, İngiliz Başvekili nin samimiyetine inanmıyordu. Rusyayı bütün kuvvetleriyle harbe sokmak isteyen bir milletin mecburî askerlik sistemini bile kabul etmemiş olması Rusyaya emniyet telkin etmiyordu. Bu defa İngilterenin tecavüzü katiyen durdurmağa ve bunun için icabederse harbe girmeğe hazır olduğu anlaşıldı. Bu karar İngiltere ile Sovyetler arasındaki müzakerenin daha süratle neticelenmesine hizmet edecektir.

İngilterenin sulh cephesine almak istediği küçük devletler İngiltereye güvenemiyorlardı. Çünkü İngiliz Başvekilinin küçük devletleri tehlikeye soktuktan sonra tekrar Hitler veya Mussolini ile anlaşmak isteyeceğinden korkuyorlardı. İngilterenin mecburî askerlik sistemini kabul etmesi küçük devletlerin bu şüphesini de izaleye yardım edecektir.

İngilterenin bu kararı, İngiliz siyasetindeki değişikliğin ciddî ve samimî olduğuna şüphe bırakmamıştır. Bu karar en çok Fransayı memnun edecektir. Çünkü Fransa aylardanberi İngilterenin mecburî askerlik hizmetini kabul etmesi lüzumu üzerinde ısrar ediyor, fakat bir türlü İngiliz Başvekilini kandıramıyordu. Bu defa İngilterenin mecburî askerliği kabulü Fransaya muazzam bir kuvvet kazandırmıştır. Binaenaleyh Fransa memnundur.

İngilterenin şimdi silâh altına alacağı efrat talim ve terbiye görmemiştir. Fakat İngiltere harp malzemesi bakımından en modern Avrupa ordularının techizatına müsavi derecede silâhlanmıştır. Efradın yetişmesi bir kaç aylık meseledir.

Fakat bu efrat yetiştikten sonra da İngiltere muazzam bir kara kuvveti meydana çıkaracaktır. Zaten hava ve deniz kuvvetleri ile, dominyonlardaki kuvvetleri de düşmanlarına endişe ika edecek derecede büyüktür.

Binaenaleyh, İngilterenin bu son kararı Avrupanın umumî vaziyeti üzerinde büyük tesirler yapacak, ve belki de sulhün teessüsünde büyük bir âmil olacaktır.

Bu yazıda muharrir, Almanyanın nasıl silâhlandığını, bunun için ne büyük masraflara girdiğini anlatıyor ve bu neticenin Alman iktısadiyatına olan tesirlerini tetkik ediyor.

Alman Iktısadiyatı Dayanabilecek mi?

Yazan:

Otto D. Tolischus

(New York Times Muharriri)

BİRÇOK ALMANLAR, BİLHASSA YÜKSEK ORDU ZABİTLERİ, ALMANYANIN SİLÂHLANMAK İÇİN BÜTÜN KUVVETİNİ SARFEDEREK SİLÂHLARI KULLANAMIYACAK DERECEDE YORGUN DÜŞTÜĞÜ KANAATİNDE.

Motörlü Alman kıtaatı bir geçit resmi sırasında

Yirmi yıl önce iki Alman imparatorluğu, Hohenzolern ile Habsburgların imparatorlukları yıkıldı. Bugün onların yerine eski iki imparatorluğun en mükemmel kısımlarını ihtiva eden, yeni ve bütün Avrupaya hâkim olmayı kuran bir imparatorluk vücude gelmiştir.

Eski iki imparatorluğu yıkmak için yedi milyon maktul vermek ve dört harp senesi yaşamak lâzım geldi. Yeni imparatorluk ise altı senelik çalışmanın eseridir ve bu çalışmalar bir tek kurşun atmağa lüzum göstermemiştir. Dünyanın mukadderatına hâkim olmak isteyen imparatorluk da budur.

Yeni Alman imparatorluğunda en mühim iş, silâhlanmaktır. Ve silâhlanmaktan maksat, silâhı diplomatik bir vasıta olarak kullanarak zayıfları yıldırmak ve kuvvetlileri müdahaleden korkutmaktır. Bu silâhla beraber kullanılan ve hasmı içten teshir eden silâhlar: Propaganda, iktısadî hulûl, dostane tazyik ve bilhassa paradır. Ve parayı, harp masrafları seviyesinde kullanmaktır.

Fakat totaliter harbin bütün bu silâhları, yani teslihat, propaganda ve saire, kuvvetli bir millete dayanmazsa bir fayda vermez. Hiç bir millet kendi iktısadi kuvvetinden daha fazla kuvvetli olamaz. Halbuki Almanya, zengin demokrasilere nisbetle yoksul denecek vaziyettedir.

Alman Nasyonal Sosyalizm, bir imparatorluk kurmak azmiyle işbaşına geçmiş, ve işsizliğe karşı iş bulmak, bunu silâhlanma manasında olan yeni emperyalizm ile temin etmek istemiştir. Bu yüzden Almanya bütün hızı ile silâhlanmış, ve bir tek işçiyi işsiz bırakmamak için iş yaratmıştır. Bunun neticesi olarak Almanya iki sene içinde Alman hava filosunu kurdu ve üç sene içinde ordusunu yeniledi silâhladı, ve dört yıllık plân ile sulh ve harp zamanında Almanyayı her iktısadî tazyikten koruyan büyük teşebbüslere girişti.

Bütün bu faaliyetler hükûmetin büyük masraflara dayanması demekti ve hükûmet aşağı yukarı bütün Alman sanayiini besleyen işleten en büyük kapitalist oldu. Bunun için hükûmet dahilî ve haricî finanstan müstakil bir kapitalist haline girmiş, yabancı döviz üzerindeki kontrolünü sıklaştırmış, memleketten para çıkmamasını temin etmiş, hariçteki bütün Alman sermayesini seferber etmiş, parasının kıymetini hariçteki kıymeti ile alâkadar olmamak üzere istikrara kavuşturmuş, ve kendi sermayesini icar ederek bu sermayeyi sarfedilen para şeklinde değil, fakat sipariş şeklinde Alman iktısadiyatına aşılamıştır.

Paradan âzamî istifadeyi temin ederek demokrasilerde görülen sosyal mücadelelere imkân vermemek için fiyatları müstakar seviyede tutmak, ayni zamanda işçi ücretlerini düşürmemek icabediyor, bu da hükûmetin bu işleri kontrol altına alınmasını gerekleştiriyordu. Neticede totaliterlere mahsus bir askeri ekonomi vücut buldu. Bu askeri ekonomi, yahut cebir ekonomisi kollektivist bir mecra takip ederek bütün halkı askeri bir idareye tâbi ediyor, fakat idareyi askerlere vermiyerek Nasyonal Sosyalist partiye devlete veriyor. Bu suretle çalışmak hakkı, çalışmak vazifesi oluyor ve sermaye ile sâyi, işçi ile iş sahibi erkek ve kadın, ve milletin gençliği hep birden orduya girmiş oldukları için kendilerine ne söylenirse onu yapmağa mecbur oluyor. Yâni bunlar devlet tarafından kararlaştırılan şartlar içinde çalışıyor, devlet tarafından tesbit olunan kazançları ve ücretleri alıyor, devletin istediğini istihsal ediyor, devlet nereye para yatırılmasını emrederse parayı oraya yatırıyor, devletin tasvibi ile iş değişiyor, hulâsa her sahada totaliter devletin emri altında bulunuyor.

Bu sistem Rusyadaki Bolşevikilik sistemine benziyor ve bundan dolayı Nasyonal Sosyalistler kapitalizmin ölümünden bahsediyorlarsa da arada esaslı bir fark vardır. O da Nasyonal Sosyalizmin tasarruf hakkını tanımasıdır.

Nasyonal Sosyalizmden önce de Alman iktısadiyatı, muhtelit bir mahiyetteydi. Hiç olmazsa sanayi âleminde devletle hususî sermaye müsavi derecede menfaattar oluyordu. Geçen sene devletin 18 buçuk milyar marklık sermaye teşkil eden sanayi, ziraî ve sair mahiyette müesseselere sahip olduğu bildiriliyordu. Devlet, bütün memleketin faaliyet verimlerinden üçte ikisini almaktadır.

Almanyaya bilhassa çok mühim bir âmil yardım etmiştir. Hitler, iş başına geldiği zaman, yabancı bir sermaye ile, bilhassa Amerika parası ile vücude getirilen mükemmel bir sanayi teşkilâtı ile karşılaşmış, fakat bunlara ait borç, moratoryom yüzünden geriye kalmıştı.

Almanya faaliyete başladıktan sonra 100,000 den ibaret olan ordusunu bir milyondan fazlaya çıkarmış, dünyanın en büyük hava filosunu vücude getirmiş ve her tarafını çelik ve çimentodan yapılma bir duvarla çevirmiştir.

Almanyanın sanayi istihsalâtı 1933 te 39,8 milyar marklık olduğu halde 1938 de istihsalâtını 85 - 90 milyara çıkarmıştır.

Sonra Almanya işsizliği kaldıramıyan bir kaç memleketin biridir.

Bu yüzden iş sahibi işçilerin sayısı 1932 de 12,500,000 olduğu halde 1938 senesinde (19,500,000) e çıkmış, işsizlerin sayısı ile 1933 te altı milyon olduğu halde 1939 senesi başında (302,000) e inmiştir.

Almanyanın millî iradı 1932 senesinde 42,200,000,000 mark olduğu halde 1938 de (76.200,000,000 marka yükselmiştir.

Bugün Almanyanın meselesi, Almanlara iş bulmak ve bunları beslemek demektir. Almanların yeni şiarı fazla toprak ve fazla nüfustur. Nasyonal Sosyalist partinin iktısat komisyonu şefi Kochler bunu şu sözleriyle anlatmıştı. "Almanyanın bugünkü nüfusu, onun dilediği işleri yapmağa kâfi olmadığı gibi toprakları da bu nüfusu beslemeğe kâfi değildir."

Bu yüzden Alman ekonomisi müdafaacı mahiyetini bırakarak emperyalist bir mahiyet almıştır. Fakat, mesaisi, iptidaî maddesi, ve istihsal kabiliyeti, âdeta tükenmiş olan Almanyada, devletin Alman ekonomisine katacağı her milyar, sabit fiyatlarla, sabit ücretlerin hissettiği gerginliği arttıracaktır. Bu gerginliğin artmasş bir infilâka sebebiyet verdiği takdirde şimdiki kredi enflâsyonu kendiliğinden para enflâsyonuna yol açacak ve bu da belki bütün rejimi yutacaktır.

Almanyada malî darlığa karşı gelmek için yeni finans plânı vücuda getirilmiştir. Bu plân da yeniliği ve cüretkârlığı ile göze çarpıyor. Çünkü vergi senetleri şeklinde munzam bir para icat etmekte ve bu para ücret ve maaştan başka her işte kullanılmaktadır. Bundan başka rejim vergiler tarhı devam ediyor ve dört yıllık plânın yükünü hususî sanayie de yükliyerek bunlara piyasadan para bulmağa müsaade ediyor.

Yeni malî plânın keşfedilmemiş denizlerde bir macera mahiyetinde olduğu ve onun sermaye ile para arasındaki haddi ortadan kaldırması dolayısiyle enflâsyondan başka bir şey olmadığı kabul olunuyor. Fakat Alman rejimi dahilî borcun milleti fakirleştirmediğine ve sâyin mutlaka sermaye yaratacağına, fiyatlarla ücretler müstakar kaldıkça enflâsyonun maddeten imkânsız olacağına kanidir.

Dört yıllık plâna gelince, bu plân ilk önce, istihsal ettiğinden çok fazla maddeler istihlâk etmektedir. Fakat bu plân sayesinde Almanya, hariçten almağa mecbur olduğu iptidaî maddeleri üçte bir derecesinde indirmiş ve bu suretle Almanya yüzde altmış beş derecesinde hariçten müstağni kalmıştır. Plân, evvelâ dahilî iptidaî maddeyi âzamî derecede istihlâk etmekte, sonra terkibi iptidaî maddeler vücude getirmekte, sonra atılan her şeyi yeniden kullanmakta, nihayet istihsali hariçten alınan maddelere göre değil, dahilde istihsal olunan maddelere göre idare etmektedir.

Yeni plân sayesinde demir istihsali on misline çıkmış, ve Almanya bu sayede Amerika derecesinde çelik istihsal eder olmuştur. Bununla beraber demir ihtiyacı son derece artmış ve yerli kaynaklar ancak istihlâkin yüzde yirmi beşini temin edecek hale gelmiştir. Mensucat istihsali de 1932 denberi beş misli arttı. Fakat istihlâkin ancak yüzde kırk ikisine muadildir. Sunî kauçuk, istihlâkin ancak yüzde ellisini temin ediyor. Bu seneden başlayarak Almanyada yolcu taşıyan bütün arabalar, sunî lâstik kullanmaktadır. Motör mahrukatının yüzde altmışı temin olunmuştur. 1922 de Almanyanın gıda maddeleri yüzde 75 derecesinde kifayet ettiği halde geçen sene bu nisbet yüzde (83) e yükselmiştir.

Hitler ihracatı canlandırmak için "ya ihraç ediniz, yahut ölünüz" demişti. Almanyanın geçen seneki ticaret müvazenesindeki açık 432 milyon marktı. Bunun sebebi, yalnız ihracatın düşmesi değil, ayni zamanda ilhak olunan arazinin ihtiyaçlarını temin etmek, ve istihsalin artmasıdır.

Almanyanın haricî ticareti, onun altınıdır. Bu haricî ticaretin hedefi, ekseriyetle demokrasilerin elinde olan parayı dezarme etmektir. Almanlar haricî ticaretlerini millî bir vahdet haline getirdikleri için, satın alacakları şeyleri, siyaset bakımından kendilerine en müfit olacak yerlerden alıyorlar. Satın aldıkları şeylerin ancak pek cüzisi mukabilinde para verdikleri için Alman malları buralarını dolduruyor.

Bu iki taraflı takas usulü, dünya ticaretini kısacak bir mahiyettedir. Fakat dünya ticareti düşkün olduğu müddetçe iptidaî madde yetiştiren memleketler ister istemez açık bulduğu her piyasaya malını sürecektir. Bu da bu memleketlerin Almanyaya bağlanmasını temin ediyor. Ve neticede Almanya, Orta Avrupa ve Şarkî Avrupa memleketlerini iktısaden fethederek mıntakavî bir iktısat sistemi vücude getirmeğe teşvik ediyor. Bu sayede bunlar Almanyaya gıda ve iptidaî madde yetiştirecek, Almanya da onların iptidaî madde kaynaklarını inkişaf ettirecek, ve tedricen sanayileşmelerini temin edecek. Almanyanın Romanya ile yaptığı ticaret muahedesi, onun bu emellerini gerçekleştirecek mahiyettedir.

Almanya, haricî borçları gibi ihtiyaçları listesini de, siyasî maksatları için istihdam etmekte ise de ithalât yapmak mecburiyetini yenememiştir. Resmî rakamlara göre, Almanya kâfi derecede ithalât yapmak için haricî ticaretini yüzde otuz nisbetinde arttırmak mecburiyetindedir. Onun yeni emperyalist siyasetinde millet lerin mukadderatlarına hâkim olmaları yerine, daha geniş arazi ve

(Devamı 8 incide)

Amerika Notları :

Makinalaşma

Yazan: Belkis Halim

Bilinmeyen şeyden korkulurmuş. Ruhiyatçılar yaptıkları korku tasnifine bu çeşit korkuyu da ilâve ederler. Ne olduğunu bilmedikleri için insanlar eskiden gök gürültüsünden, şimşekten korkarlarmış. Benim içimde de, nasıl işlediğini bilmediğim, kanunlarına akıl erdiremediğim ve belki de alışkın olmadığım için, makineye karşı böyle bir korku var... Hergünkü hayatımda temas ettiğim ve makine diyebileceğim bir kaç şey var: Bindiğim tramvay, vapur, belki asansör, evimdeki dikiş ve et makineleri... İçinde her defasında en çok belki de yarım saat kadar yolculuk yaptığım otomobil.... Dikiş ve et makinelerini çıkarırsam diğerlerinde yalnız seyirci vaziyetindeyim. İşleyişlerine dahlim olmadığı gibi, nasıl işlediklerini dahi bilemem... Makineleşmeyi, makine medeniyetini yükselten fabrikalardan ibaret zannederdim.

Amerikada makine herkesin her günlük hayatına girmiş. En küçüğünden en büyüğüne kadar hepsinin elinden her gün bin bir çeşit makine geçiyor. Amerikalı için makinenin esrarı silinmiş. Makine fabrikadan her günkü yaşayışın bir vasıtası haline gelmiş. Burada makine, başında yalnız amelenin bulunduğu değil, herkesin elinde bir âlet...

Çocuğun eli bir şey tutmak kuvvetini kazandığı günden itibaren eline Japonyanın Amerika pazarına ucuz ucuz doldurduğu çeşit çeşit makineli oyuncak veriliyor. Biraz büyüdü mü, üç tekerlekli bisiklet onu bekler. Daha sonra iki tekerleklisine terfi eder. Otomobil kullanacak yaşa geldi mi, bisikletini otomobille değiştirir. Amerikayı dolduran ihtiyar, genç veya çocuk yaşayan bütün halk bu üç vasıtayı da işletir ve nasıl işlediğini bilir.

Evin içi yine türlü türlü makine ile doludur. Radyodan, elektrik süpürgesinden tutun traş makinesine varıncaya kadar., Mutfağın raflarında, her biri beşer onar kuruşu geçmeyen mutfağın işini kolaylıkla gören ufak tefek makineler vardır. Bütün ev halkı bu makinelerle hergün temastadır.

Ayakkabı tamircisine gidersiniz, dükkânı fabrika gibidir. Üstü çeşit çeşit çiviler, harçlarla dolu tezgâhın başında muşamba göğüslüğü ile alçak iskemlede oturan kalfaları bu dükkânda göremezsiniz. Her taraf makine.. Dizinize kadar tahta ile çevrili bölmede siz gazetenizi okuyuncaya kadar, ayakkaplarınızın altı pençelenir, topukları değiştirilir.

Bitişik arsada ev mi yapılacak. Orası derhal asansörü ile, buharla işleyen kazmalarıyle hemen bir fabrika halini alır. Ve yerden mantar biter gibi kısa bir zaman içinde binalar yükselir..

Eve kömür mü alınacak. Ortalık berbat olacak diye telâşlanmağa lüzum yok. Kömürlüğün sokak penceresini açıverin. Kömür getiren kamyon oraya yanaşır. Şoför muayyen bir mekanizmayı işleterek kamyonun arkasını yavaş yavaş eğer, arkaya takılan borudan kömürler doğrudan doğruya kömürlüğe dökülür.

Mektepte veya herhangi bir umumî bir yerde bir düğmeye basarsınız, kâğıt bardak çıkar. Bir düğmeye basarsınız su akar. Bir düğmeye basarsınız, kâğıt havlu düşer.. On ikinci, on dördüncü kattaki apartmanınızda bir düğmeye basarsınız birinci kattaki sokak kapısı açılır. Tramvaylarda biletçinin işini makineler görür.

Evde makine, sokakta makine, mektepte makine fabrikada makine. Makine burada insanların bir parçası, eli ve ayağı...

Mihanik kanunları, tabiat kanunları hükmüne girmiş. Tabiat kanunlarını bilen tabiattan nasıl korkmazsa, Amerikalıların mihanik kanunlarına ayni derecede itimatları var ve onun için bu kanunların esiri olan makine Amerikalının elinde korkulacak bir heyûlâ değil bir esir halini alıyor.

SPOR

BU HAFTAKİ MİLLÎ KÜME KARŞILAŞMALARI

Galatasaray — Demirspor
Fenerbahçe — Demirspor

Fenerbahçenin Demirspora Karşı Şansı Fazla Görünüyor

Bu hafta Galatasaray ve Fenerbahçe ile iki maç oynıyacak olan Demirsporlular Ankarada ilk Galatasaray karşılaşmasında

Bu hafta İstanbulda iki mühim maç seyredeceğiz. Ankaranın Demirsporu cumartesi günü Galatasarayla, pazar günü de Fenerbahçe ile karşılaşacaktır. Demirsporun Ankarada Galatasarayı ve Beşiktaşı mağlûp etmesi bu maçların alâkasını bir kat daha arttırmıştır. Bu müsabakaların İstanbul futbol meraklıları tarafından merakla beklenmekte olduğuna şüphe yoktur.

Demirspor - Galatasaray

Galatasaraylılar, malûm hâdiselerden sonra Ankaraya hazırlıksız olarak gittiler ve Demirsporla, Ankaragücü karşısında mağlûp oldular. Çok kimseler bu neticeleri Ankaralıların kuvvetinden ziyade, Galatasarayın zaafına hamlettiler. Halbuki Beşiktaşın da her iki maçı kaybederek Ankaradan dönmesi, bu neticelerin Ankaralıların kuvvetinden doğduğunu açıkça gösterdi. Bu karşılaşma ayni zamanda Ankaradaki maçın revanşı mahiyetindedir. Sarı kırmızılılar geçen hafta Vefaya karşı ilerisi için bize ümit verecek bir oyun çıkardılar. Bu müsabakaya da ağlebi ihtimal şöyle bir kadro ile çıkacaklardır: Osman - Lûtfi, Faruk - Musa, Adnan, Yusuf - Necdet, Süleyman, Salâhattin, Boduri, Sarafim.

Demirsporlular da İstanbula en kuvvetli kadrolarile gelmektedirler. Galatasarayın Vefaya çıkardığı oyuna nazaran bir tahmin yapmak lâzım gelirse bu müsabakanın çok çetin olacağı muhakkaktır.

Maçı hakemlerimizden Şazi Tezcan idare edecektir.

Demirspor ikinci maçını pazar günü Fenerbahçeye karşı yapacaktır. Fenerbahçe kadrosu Fikret ve Rebiinin de iltihakile kuvvetli bir şekil almıştır. Bilhassa son Pera maçında sarı lâcivertliler güzel bir oyun oynadılar.

Bu maça şu kadro ile çıkacaklardır:

Hüsamettin - Yaşar, Lebip - M. Reşat, Esat, Ali Rıza - Fazlı, Naci, Basri, Rebii, Fikret.

Son zamana kadar merkez muavinde Aytan oynatılmakta idi. Pera maçında, Esadın takımı daha güzel işlettiği görüldü. Bilhassa hücum hattı daha müessir oldu. Onun içindir ki Esadın bu mevkide oynatılması en doğru hareket olacaktır. Hücum hattına gelince Fazıl Peraya karşı antrenemansızlığına rağmen fena değildi. Bugün için bu mevkiin en iyi oyuncusu sayılabilir. Ortada Yaşarın yerine Basrinin oynatılması daha isabetli bir hareket olur. Basri, Yaşardan daha seri ve şüt kabiliyeti olan bir oyuncudur. Fikret yine sol açıkta oynıyacaktır. Rebii ile yanyana iyi anlaşmaktadır. Bu hat her zaman için gol çıkarabilir. Demirspor, Galatasarayla çok çetin bir müsabaka yaptıktan sonra Fenerbahçe karşısına çıkacağı için bu, Fenerbahçe hesabına bir avantajdır. Bu maçın neticesini daha ziyade Fenerbahçe lehine görüyoruz.

Müsabakayı Halit Galip idare edecektir.

Vefa İzmire Gidiyor

Vefa takımı İzmirde Ateşspor ve Doğansporla karşılaşmak üzere İzmire gitmektedir. Vefalılar İzmire en kuvvetli kadrolarile gideceklerdir. İzmirlilerin İstanbuldaki oyunlarına nazaran galibiyetle döneceklerini ümit etmekteyiz.

Millî Küme Fikstürü Tarihlerinde Tadilât Yapılıyor

Görülen lüzum üzerine Millî Küme fikstüründe aşağıda gösterilen tadilât yapılmıştır.

Oynıyacak K.	Oynanılacak M.	Eski maç T.	Yeni maç T.
Fenerbahçe - Vefa	İstanbul	28/5/939	27/5/939
Beşiktaş - Vefa	»	4/6/939	3/6/939
Galatasaray - Vefa	»	2/7/939	1/7/939
Demirspor - Vefa	»	10/6/939	8/7/939
Demirspor - Beşiktaş	»	11/6/939	9/7/939

Fenerbahçe - Galatasaray "Tan" Kupası Maçlarını Oynıyacaklar

Rebii

Eskiden ikisi de Güneşli olan Farukla Rebii bu seferki Galatasaray - Fenerbahçe maçında rakip vaziyette, Faruk Galatasaraydan, Rebii Fenerden oynıyacaklar.

Faruk

Fenerbahçe - Galatasaray takımlarının hususî mahiyette yapacakları iki maç için gazetemiz namına ortaya bir kupa koymağa karar verdik. Bu maçların ilki 1 mayısta, ikincisi 9 temmuzda olacaktır.

Ortaya bir kupa koymamıza saik olan fikri şöyle izah ediyoruz:

Mekteplileri teşvik gayesile koyduğumuz şildin talebeler arasındaki rekabeti nezih bir şekilde hızlandırmağa vesile olduğunu gördük. Birçok memleketlerde olduğu gibi, gazetelerin memleket spor teşekkküllerine karşı alâkalarının bir ifadesi olan bu gibi hatıraları her şubeye vermek kararını almış bulunuyoruz.

Şu son günlerin spor hâdiseleri arasında, mağlûp takımlar arasında da merakı celbedebilecek bir karşılaşmanın sırası geldiğine kaniiz. O karşılaşma dai Fenerbahçe - Galatasarayın hususî bir maçta boy ölçüşmeleridir.

Eskiden millî küme ve liğ maçları fikstürü içinde de vakit bulup hususî maçlar yapan bu iki ezelî rakibi bu sene ayni şekilde tertip edilmiş hususî bir oyunda göremediğimizi düşündük. Bu düşüncemizle, iki klüp tarafdarlarının ve efkârı umumiyenin tercümanı olduğumuzu zannetmekteyiz.

Bu iki sevilen klübün hususî mahiyette yapacakları iki maç için gazetemiz namına bir kupa koyduk. Kupayı iki karşılaşmada üstünlüğünü isbat eden takıma vereceğiz.

Fenerbahçe - Galatasaray arasında bu iki maçta müsavat olursa gol farkına bakılacktır.

Fenerbahçe - Galatasarayın ilk karşılaşması, 1 mayıs 1939 pazartesi günü Kadıköy stadında yapılacaktır.

Fenerbahçe - Galatasarayın ikinci maçı 9 temmuz 1939 pazar günü Taksim stadında oynanacaktır.

İki klüp bu teklifimizi memnuniyetle kabul ettiklerini bildirmişlerdir.

Şunu da unutmıyalım ki, Fenerbahçe - Galatasarayın birinci hususî maçı yapacakları 1 mayıs için İstanbul bölgesi Fener - Süleymaniye şilt maçını ilân etmiş bulunmaktadır.

Şu sıra efkârı umumiyenin arzusuna daha uygun gelen hususî karşılaşmanın yapılabilmesi için bölgenin şilt maçını başka bir güne tehir edeceğini kuvvetle ümit etmekteyiz.

GAZETELERLE ŞAKALAR

"Tenezzül"

Yazan: Naci SADULLAH

Aşağıdaki satırları "Komik" gazeteye Muhittin Birgen yazıyor:

"— Dünyada işlerini harpsiz hal etmiş milletler çoktur. Ve galiba en akıllı milletler de onlardır. Artık biz de kendimizi bir sulh psikolojisine hazırlamalıyız Bu sulh psikolojisi, yakın bir zamanda, bize birdenbire lâzım oluverecektir.

Bizim vazifemiz, sade kendi hayatımızı düşünmekten ibarettir.

Meselâ, bugün, Yugoslavyanın mihver siyasetine kayması, bizi alâkadar etmez. Şimdi:

"— Ya Balkan Antantı?" diyenler bulunabilir. Fakat bu antant, lâftan ibaret kalmıştır. Binaenaleyh, Yugoslavyanın mihver siyasetine kaymasına hem karışmamak, hem şaşmamak lâzımdır.

Çünkü, topun ağzında bulunan bu biçare millet, başka ne yapabilir ki?"

★

Ben, bu görüş ve fikir harabesini imara, neresinden başlayacağımı kestiremiyorum.

Dünyada, işlerini harpsiz halletmiş hangi millet var?

Bana kalırsa, Muhittin Birgenin, kasdettiği nümuneler, Çekoslovakya ile, Avusturya olacak: Fakat onlar, işlerini halletmediler, bilâkis, başka milletler onların işini bitirverdiler.

Ve benim hiç şüphem yok ki, o biçare milletler, Muhittin Birgenin bize reçetesini yazdığı o uyuşturucu ilâca, yâni "Sulh psikolojisi" ne kurban gittiler. Bu itibarla, ben, bu milletin ruhundaki cidalci ateşi, kalemiyle küllemiye çabalayan Muhittin Birgene diyorum ki:

"—Sulh siyaseti: Evet. Fakat sulh psikolojisi: Asla!

Yine bu üstat acaba: "Bizim vazi[illegible]tir!" cümlesiyle ne demek istiyor? İçimizde: "Hemen silâha sarılalım da, Hind, Çin, veya Habeş milletinin istiklâli için döğüşelim?" diyenler mi var?

Fakat biz, Balkanları tehdit eden bir tehlikeye karşı nasıl lâkayt kalabiliriz?

İstilâ orduları, Macaristana, Yugoslavyaya, Romanayaya, Yunanistana, ve Bulgaristana girerlerse, taarruz duracak mı?

Böyle değilse, Muhittin Birgen, Yugoslavyayı niçin mihver siyasetine râm olmağa mahkûm sayıyor? Niçin ortalığa buram buram afyon kokan sulh, psikolojisi aşılamağa çalışıyor? Niçin Balkan Antantının kuru lâftan ibaret olduğunu telkine uğraşıyor? Ve niçin, bu yazısını, neşretmek için, hiç olmazsa, bütün Türk gazetelerinde şu koskoca serlevhayı okuduğumuz günün geçmesini beklemiyor:

"— Yugoslavya, Balkan paktından ayrılmıyor!"

★

Şimdi, Muhittin Birgene sorarsanız, bu suallere evap vermeyi tenezzül saydığını söyliyecektir. Fakat günün birinde, üstadı bu kabil suallere cevap vermeğe zorlarlarsa bu mecburiyet, üstat için hakikaten bir "tenezzül" olacak:

Fakat, tıpkı sarsılan milletlerinin biçare sikkelerine ârız olan neviden bir tenezzül!..

★

İsabetli bir yanlışlık

Şu havadis de "Haber" refikimizde gözüme ilişti:

" Altı Japon tayyaresi, Kuling yakınlarında kendi mevzilerini bom bardıman etmişlerdir. Bombardıman neticesinde, 100 Japon subayı ve neferi ölmüştür!"

Japonların, biçare Çinlilerin ahına uğradıklarını anlatan bu havadisin üstüne, "Haber" refikimiz şu serlevhayı koymuş:

"Çok feci bir yanlışlık!"

Halbuki, bu havadise serlevha koymak vazifesi bana düşseydi şu kelimeyi yazardım:

"— Çok isabetli bir yanlışlık!"

EKONOMİ

Ofisin Afyon Alımı İçin Tesbit Ettiği Fiyat Çok Yüksek Görülüyor

Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından satın alınmasına karar verilen ve müstahsil ile tüccar elinde bulunmakta olan afyonlar için, ofisin tesbit etiği fiyat ve şartlar alâkadar afyoncuları memnun etmemiş olduğu gibi, kendilerinin mağdur olacaklarını düşünen tüccarlar da ofis müdiriyetine giderek vaziyeti izah etmişlerdir.

Anadoluda afyon mıntakalarındaki müstahsil ve tüccarlar dahi, son karardan zarar göreceklerini, şehrimizdeki vekillerine bildirmişlerdir. Bunun üzerine gerek şehrimizden gerekse afyon mıntakalarından alâkadar olanlardan birer heyet Ankaraya gönderilmiştir. Heyetler yüksek makamlara müracaat ederek ofisin kararını beğenmediklerini ve zararlarının derecelerini izah edeceklerdir.

Bir Haftalık İhracat

Nisanın üçüncü haftası içinde limanımızdan yapılmış olan ihracatın miktarı altı yüz otuz sekiz bin lira kadardır. Bu ihracat mallarının en fazlası Almanyaya gönderilmiştir. Almanyanın çektiği malların yekûnu, dört yüz bin liradır. Bu mallar arasında: Yaprak tütün, muhtelif hayvan derileri, kuru meyvalar, ceviz kütüğü, keten tohumu ve mısır- dır. Italyanın aldığı mallar ise balık, hububattır. Yunanistana balık, Polonyaya tütün ve afyon, Ingiltereye sebze konservası, kitre, mikset gibi maddeler ihraç olunmuştur.

BORSA

26 - 4 - 939

ÇEKLER

Londra	5.93
Nevyork	126.66
Paris	3.3550
Milâno	6.6625
Cenevre	28.4575
Amsterdam	67.3875
Berlin	50.815
Brüksel	21.33
Atina	1.0925
Sofya	1.56
Madrid	14.035
Varşova	23.8450
Budapeşte	24.9675
Bükreş	0.9050
Belgrad	2.8925
Yokohama	34.62
Stokholm	30.5425
Moskova	23.9025

ESHAM VE TAHVİLÂT

1938 % 5 ikramiyeli	20.50
Ergani	19.—
Sıvas - Erzurum I	19.475

İHRACAT :

Almanların Verdikleri Permi Müsaadeleri

Almanyadaki permi daireleri Türkiye ihraç çmallarının satın alınmasını mahdut firmalara tahsis etmiş ve yalnız bu firmalara ithalât müsaadesi vermişti. Geçen seneye kadar devam eden bu usulün doğru olmadığını takdir eden permi daireleri ithal müsaadesini bu sene imal mevsiminde mallarımızı stok olarak satan ve toplıyan Türk firmalarına tahsise karar vermiştir. Almanyaya mal ihraç edemiyen firmalarımızın mümessillerinden bir kaçı, geçen ay içinde Almanyaya giderek alâkadarlara vaziyeti anlatmışlardır. Ithalât dairelerinin bu izahatı çok müsait karşıladıkları, piyasamıza bildirilmiştir.

Tiftik Satışları

Evvelki gün ihracat tüccarları Ankara vilâyeti tiftiklerinden ve kilosu 107,5 kuruştan seksen beş balya ve Kırşehirin maden mıntakası tiftiklerinden kırk beş balya, kilosu 100 kuruştan satın almışlardır. Fiyatların düşmesi ihracatçıların mal yüklemekte ihtiyatlı davranmalarından ileri gelmektedir. Yerli fabrikalarımız ise Anadolu malı yapaklardan kilosu 57 kuruştan beş yüz balya ve Trakya yapaklarından kilosu 64 kuruştan yirmi bin kiloluk iki parti mal mübayaa etmişlerdir.

★ Geçen haftalarda, Sovyetler satılmış olan yeni parti tiftiklerin dün gelen Sovyet vapuruna yüklenmesine başlanmıştır. Piyasada yeni satışlar için henüz faaliyet başlamamıştır. Dün yerli fabrikalarımız tarafından da kilosu 54 kuruştan yüz elli balya Karahisar malı yapak satılmıştır.

İÇ PİYASALAR :

Dün Yapılan Zahire Satışları

Dün piyasamıza 306 ton buğday, 103 ton un, 96 ton zeytinyağ, 33 ton susam, 28 ton mısır gelmiştir. Yumuşak buğdaylar 6, çavdar 4,07,5, mısır 4,28, yulaf 4,15 — 4,25, çalı fasulyası 13,20 — 14,10, ufak fasulya 12,20, nohut 7,08 — 7,10 [illegible] parti kaba afyon 382,5 kuruştan verilmiştir. Oğlak tiftiklerinden bir parti kilosu 135 kuruştan satılmıştır.

Küsbe Satılıyor

Sütlü inekleri besiemek için Almanya, Hollanda ve Danimarkadan piyasamıza yapılan müracaatlarda ay çiçeği, keten, ve susam küsbeleri istenilmektedir. Bu hafta içinde bir miktar küsbe gönderilmiştir. Piyasadan küsbe toplanmakta ve kilosu 4 — 5 kuruş arasında ihracat için satış yapılmaktadır. Yeni bir parti için elli bin kilo alınacaktır.

Burdur Memurları Kooperatifinde

Burdur (TAN) — Vilâyetimiz muallim ve memurlar kredi kooperatifinin senelik kongresi, Iktsıat Vekâletinin gönderdiği bir delegenin iştirakile aktedilmiştir. Bilânçodan, bir senede hissedarlara 3500 liralık ikrazatta bulunulmuş ve 310 lira kâr temin edilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Çalışmaları memnuniyetle karşılanan eski idare heyeti azası tekrar seçilmişlerdir.

Millet Mektebi vesikası alan mahkûmlar

Kütahya (TAN) — Halkevimiz tarafından hapishanedeki mahkûmlar için açılan millet mektebine devam eden 60 mahpustan 58 i imtihanda muvaffak olmuştur.

Tahlil ve Tenkid

Geçen Hafta İçinde Çıkan Kitaplar

BİR İÇİM SU

Yazan: REFİK HALİD

Basan: Semih Lûtfi Kitabevi

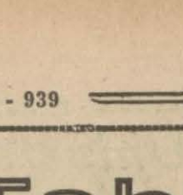

Refik Halidin sanat şahikalarına nasıl yükselmiş olduğunu tebarüz ettiren yeni bir vesika daha intişar etti. Ben, bu şaheseri, büyük edibin sanat semasındaki yerini ve o semaya ne suretle ulaştığını bize anlatan vesika diye tarif ettim. Fakat siz, bu esere ve Refik Halidin bütün eserlerine sanat atölyelerinde işlenmiş birer mucizevî kanat ta diyebilirsiniz. Hakiki sanatkârlar işte ruhlarının heyecanını, dimağlarının nurunu malzeme olarak kullanmak suretiyle vücude getirdikleri bu kanatlarla fanilik seviyesinden derece derece uzaklaşırlar, ebediyetin ve tarihin sönmez kehkeşanları arasına karışırlar. Okuyucuların bir sanat eserini okumaktan aldıkları, çeşit çeşit hazlardan biri de sanatkârın uçuşunu, yükselişini hissen temaşa olsa gerektir.

Bir içim su, Refik Halidin vatan dışında yaşarken yarattığı nefis ve pek nefis bir küçük hikâyenin adıdır. Şimdi o hikâyenin ismini bu kitaba vermiş ve kırk beş küçük hikâyeyi de bir içim su başlıklı sanat incisinin etrafına —dizi dizi pırlanta gibi— serpiştirmiştir.

[illegible] ki küçük hikâyecilik itiyadına göre tamamiyle aykırı görünür. Çünkü biz, küçük hikâyelerden mürekkep bir kitaba o hikâyelerden en başa konulan hangisi ise onun başlığını isim olarak vermeyi itiyat edinmişizdir. Sanatkâr Refik Halit, bir içim suda bu itiyada inkıyat etmemiş ve bir içim su, kitaptaki küçük hikâyelerin yirmi üçüncüsü iken onun isimini kapağa koymuştur.

Bu yenilikten ben de şevka gelerek okuyucularıma "Bir içim su,, yun mevzuunu kısaca anlatmak istedim. Fakat, itiraf ediyorum, muvaffak olamadım. Çünkü bir içim su hikâyesi, bizim eski üstat şairlerin kendi yüksek kudretlerini, derin bilgilerini belirtmek için yazdıkları menekşe redifli, gül redifli, güneş redifli, su redifli kasidelere ve o ayardaki taklidi imkânsız şiirlere benziyor. Hepsinin sonu menekşe veya gül ile biten yüz beyitten birini veya ikisini almakla o şiirin bir kül halinde temsil ettiği sanat inceliğini kavramak kabil olamadığı gibi bir (içim su) yun da hulâsasını yapmak suretiyle umumî heyetindeki kıvraklığı, berraklığı ve zarafetini ihata etmiş olamayız. Fakat, tekzip olunmıyacağıma, olunamıyacağıma emin olarak şunu söyliyeyim ki bir güzelliğin, tekevvününden tekemmülüne kadar geçirdiği safhaları ayrı ayrı canlandırmak şartiyle, tasvirinden ibaret bulunan bir içim su, bizde bugüne kadar eşi yapılamıyan canlı, hareketli ve pek kuvvetli bir tablodur, bir şaheserdir. Kitapta ondan evvel ve sonra okunacak olan kırk beş küçük hikâyenin her biri de ayrı birer orijinalitede, tasavvur ve tasvir bakımından bir içim su ayarındadır. Eseri okuyanların bu hükümde bana iştirak edeceklerinden emin olarak sanatkâr Refik Halide tebriklerimi sunuyorum.

Yazan:

M. Turhan TAN

ESKİ TÜRK YAZILARININ MENŞEİ

Yazan: Filoloğlarımızdan

AHMET CEVAT EMRE

Basan: Devlet Matbaası

Sessiz, reklâmsız ve nümayişsiz iş gören, millî harsın olgunlaşmasını hızlandıracak faydalı kitaplar basmakta büyük bir cömertlik gösteren Devlet Matbaasının meslegime uygun neşriyatını sadakatle takip ettiğim halde —aylarca sürmüş olan hastalığım yüzünden olacak— Türk Dil Kurumu gramer kolu şefi kıymetli filolog Ahmet Cevat Emrenin eski Türk yazısının menşei adlı eserini bir hafta evveline kadar görememiştim. Müellifin lûtufkârlığı ile bu gafletten kurtuldum, tarih ile uğraşan ve tarih seven her yurttaşa geniş faydalar vaadeden bu güzel eseri okumak bahtiyarlığına erdim.

Ben yaşta olanlar —içleri sızlıya sızlıya— hatırlarlar ki otuz, otuz beş yıl evvel mekteplerde Türk yazısı diye bir bahis yoktu bilgi edinmiş yurttaşların sayısı bütün Türkiyede beşi geçmezdi. Tarih hocaları Mısırın Hiyeroglifini —kendi bilgi seviyelerine göre— uzun uzun izah ettikleri halde Türk yazısının menşei hakkında bir kelime olsun söylemezlerdi. Ancak Meşrutiyet devrinde Uygur harflerinden, Orhon kitabelerinden bahsolunmak imkânı elde edildi, Türkün necabette olduğu kadar medeniyette de kıdemi olduğu hakkında yazılar çıkmıya başladı.

Fakat yazıyı her milletten önce Türklerin kullandığını söylemek zevkine ancak Cümhuriyet yıllarında erilebildi. Şimdi her lise mezunu da bilir ki yazı, tarihten evvelki devirlerde Türkler tarafından icat edilmiştir ve Sümerler Türk yazısının yayılmasına âmil olmuşlardır. Fakat Türk dehası tek bir yazı icat etmekle kanmadı, zaman zaman yeni yazılar ortaya koydu. Yenisey — Orhon kitabelerindeki yazı ile Uygur alfabesi o icatların en meşhurları olup şimdi kullandığımız Türk alfabesi de en yenisi ve en mütekâmil olanıdır.

Fakat eski Türk yazılarının menşei hakkında —Garp âlimlerinin fikirlerini, hükümlerini tahlil ederek— bizi tenvir eden bir eser de henüz kaleme alınmamıştı. Sayın filolog Ahmet Cevat Emre, işte bu noksanın giderilmesi için ilk ilmî adımı atmış ve bize kuvvetli bir meşale vermiştir.

Bu değerli dil âliminin şu eserindeki kıymeti okuyucularıma ifade için Atatürkün ölmezden tam iki ay evvel onu baştan nihayete kadar okumuş ve sonuna kendi kalemiyle "iyi,, işaretini koyup imzalamış olduğunu söylemek kâfidir sanıyorum.

Tarih muallimleriyle bütün tarih severlerin kitaba alâka göstereceklerini umuyorum.

AŞK ISTIRAPTIR

Yazan: OĞUZ ÖZDEŞ

Basan: İkbal Kitabevi

Bu, muharririn izahından anlıyoruz ki bir gencin ilk kalem tecrübesidir. Fakat eseri okuyunca da anlıyoruz ki genç muharrir hayli olgundur. O, ilk kalem tecrübesini yapmayı tasarlarken ve aşkın bir istırap olduğu düşüncesinden mufassal bir hikâye çıkarmayı kurarken irs nazariyesini çürütmeyi gerekli gördüğü gibi hayata ne ekilirse onun biçilmesi lâzım gelmiyeceğini tebarüz ettirmeyi de emel edinmiştir.

Genç muharririn irs nazariyesine ve göreneğe değer vermediği kocasına ihanet etmiş bir anneden eşine —türlü türlü mihnetler içinde dahi— sadık ve bağlı kalan bir kızı romanına kahraman seçmesinden anlıyoruz. Fakat bu kız, ilk nişanlısına ihanet ediyor, başka bir delikanlı ile kaçıyor. Okuyucu bu hâdiseyi ve kızın annesini düşünerek ileride namus facialariyle karşılanacağını umarken netice mâkûs çıkıyor. Bu, genç muharririn lehine kaydolunacak güzel bir terdit nümunesidir.

Romanda Nerime adını taşıyan kahraman kızın, bir zamanlar yüz [illegible] nişanlısı ile, kendi ömrü sönerken karşılaşması ve o metruk nişanlıdan yine sevgi ve himaye görmesi de insanların mutlaka ektiklerini biçecekleri hakkındaki kanaati baltalamaktadır.

Roman, Nerimenin çektiği felâketlerin hikâyesiyle doludur. Onun kocası Halûk, bir kaza neticesinde hemşire katili olarak sürgün ediliyor, bir hastanede canına kıyıyor, Nerime, hizmetçilik etmek mecburiyetinde kalıyor. Fakat kapılandığı yerlerde hakaret görüyor, haksız yere hırsızlıkla itham ediliyor, dayak yiyor, ırzına ilişiliyor. Yalnız bir kadın ona evlât muamelesi yapıyor. Nerime de, ilk nişanlısının evinde can verirken o kadına "anne,, diye hitap eden bir mektup yazarak şükranlarını sunuyor.

Eserde benim bulduğum yegâne kusur, bu asrın değil, on dokuzuncu asrın romanı oluşudur. Bugün hizmetçiler, hiç olmazsa kendi âlemlerinde, hanım olmak yolunu tutmuşlardır. Hanımların hizmetçiliğe düşmeleri —zaman telâkkileri itibariyle söylüyorum— rüyada bile kabil olmıyan şeylerdendir. Bu noktanın ve bazı tasvirlerde hayalin hakikate galip oluşu gibi sakatlıkların bir yana bırakılması halinde Bay Oğuz Ozdeş'i ilk romanında muvaffak olmuş bir muharrir sıfatiyle tebrik etmek lâzım gelir.

★

YENİ NEŞRİYAT :

SERVETİFÜNUN - UYANIŞ — Bu mecmuanın 541 numaralı sayısı Ahmet İhsan Tokgöz, Halid Fahri Ozansoy, İrfan Emin Kösemihaloğlu, Halikarnas Balıkçısı, İbrahim Hoyi, Salih Zeki Aktay, Muazzez Kaptanoğlu, Kerime Nadir, N. İlhan Berk ve Reyhan Kenanın yazıları, tablolar, haftanın resimleri ve diğer mün derecatla itnişar etti.

Şu Garip Dünya :

Garip Bir Dilencilik

Nevyork'ta bir genç, garip bir dilencilik yapmıştır. Bir kaç saat için cüz'î bir paraya mukabil kira ile aldığı bir taksi otomobilini şehrin büyük meydanlarında durduruyormuş ve halktan, gönüllerinden ne koparsa diyerek otomobili için benzin parası istiyormuş.

Bu arada mesleği ticaret ajanı olup epey zamandanberi işsiz kaldığını, fakat şimdi iş çıktığı bir ticaret müessesesine kadar gidebilmek için otomobilinin benzini olmadığını ve bir miktar olsa dahi yarı yolda kalmak tehlikesi geçireceğini söylüyormuş. Bu suretle delikanlı, yanından gelip geçenlerden azar azar epey para toplamış ve neticede saatle ve taksitle aldığı otomobilin parasını da ödemiştir. Böylelikle havadan bir otomobil sahibi olmuştur.

•

Rio de Janeyro'nun güzellik enstitüleri

1,700,000 nüfusu olan Rio de Janeiro'da 20 güzellik enstitüsü vardır ve bunun miktarı hiç bir zaman artmamıştır. Halbuki Liverpol'de 840 güzellik enstitüsü mevcut olup Nevyorkla Londrada ise, bunların adedi sayılmaz derecede çoktur. Bu şehirlerle mukayese edilecek olursa Rio de Janeiro'da güzellik enstitüleri azdır. Bu da gösteriyor ki, Rio de Janeiro kadınları güzelliklerile o kadar alâkadar olmuyorlar.

"JERALDİN,, 38 Milyon Franklık Teklifi Reddetti

Amerikan film şirketlerinin düşen Kral ve Kraliçelerin efkârı umumiyede uyandırdıkları meraktan istifade etmek istedikleri malûmdur.

Budapeşteden bildirildiğine göre, Arnavutluk Kraliçesinin Peştedeki vekili Holivud film şirketlerinin en zengini tarafından yapılmış bir teklifi Kraliçeye bildirmiştir.

Yapılan teklife nazaran, Arnavutluk Kraliçesinin çevireceği bir tek film için kendisine 38.000.000 frank verilecektir. Kraliçe bu teklife kati red cevabını vermiş ve âlemin tecessüs mevzuu olmak istemediğini ilâve etmiştir.

Arnavutluk Kral ve Kraliçesi evvelâ Mısıra gidecekler, oradan devamlı oturmak üzere İngiltereye geçeceklerdir.

TAKSİMDEKİ HELÂLAR KALDIRILDI

Yıkılan Zihniyet

Cümhuriyet âbidesi karşısında helâ bulundurmakta mahzur görmiyen zihniyetin yıkılışını mühim bir hâdise ve şehir meselesi addetmek mübalâğa sayılmaz

Yazan: VEFA BİRSON

Hastalığın ne zaman başladığını bilmiyorum. O çirkinliğin oraya ne zaman konduğunu hatırlamıyorum. Fakat yıkılışını gözümle görmek zevkini tattım. Her parçası koptukça, yere düşüp toz toprak haline geldikçe içimde sevinç raşeleri duyuyordum. Kamyonlara yüklenen enkazın arkasından gitmek: nereye döküldüğünü, nasıl imha edildiğini görmek, bile istiyordum.

Tamamiyle mahvolduğuna, bir daha dönemiyeceğine kani olmak lüzumunu hissediyordum. Kopan tuğlaların, çöken duvarların basıl ettiği toz bulutu bile bu manzarayı zevkle seyretmeğe mani olamıyordu.

Hem seyrediyor. hem düşünüyordum:

İstanbul belediyesi alını değer pahasına satmasını bilmiyor. Taksim helâlarını kimseye haber vermeden, sessizce, gürültüsüzce ortadan kaldırmıyacaktı. Ben tesadüfen haber aldım da işte gelip bu yıkılışı görmiye muvaffak oldum. Halbuki ben belediye yerinde olsaydım başka türlü yapardım:

Halka ve matbuata haber verirdim. Hattâ davet ederdim. Helâ binayı habisinin her tarafına ipler, halatlar bağlatırdım. Oyle ki her ipin ucundan yüzlerce kişi çekebilsin. Bir tek kumanda ile halk kendi elleri ile şehrin bu affolunmaz kusur ve lekesini onu oraya mıhlıyan zihniyetle beraber yıkarak ortadan kaldırsın.

★

Cümhuriyet en mukaddes eserimizdir. Bu mukaddes eseri temsil eden Cümhuriyet âbidesi karşısında bu kadar senedir helâ bulundurmakta mahzur görmiyen zihniyetin yıkılışını mühim bir hâdise ve tarihî bir şehir meselesi addetmekte bence mübalâğa yoktur. Bilâkis bunu tamamiyle sükûtla geçiştirmek menfi cihetten mübalâğa sayılsa gerek.

Yeni belediye reisimiz Doktor Lûtfi Kırdar ilk icraatı arasında programına Taksim helâlarını yıkmayı koymuş olmakla fikrimce çok iyi hareket etmiş ve şehre hâkim kılmak istediği "Temizlik mücadelesi,, zihniyetine herkesin gözüne batan bir misal gösterebilmiştir. Mücadele Taksim helâları ile bitmiyor. Daha bir çokları yıkılıyor, yerlerine şehre çirkinlik vermiyecek şekilde yenileri yaptırılıyor.

Temizlik mücadelesine helâlardan başlamayı —yine kendi fikrimce— en doğru bir hareket saydığım için Istanbul belediyesi ile tamamiyle hemfikir olarak onu bu icraatından dolayı samimiyetle tebrik etmeyi bir yurttaş borcu olarak telâki ederim. Hattâ bütün memlekette "helâ ile mücadele,, meselesinin dikkatle tetkik edilecek bir mevzu olduğuna kaniim. Taşrada, şehirde, dairelerde, yazıhanelerde, trenlerde, vapurlarda ve evlerde bile.

★

Bilmem dikkat ettiniz mi? Belediye, eskisini yıkmadan evvel, meydana çok yakın bir sokak içinde ve yer altında yeni bir helâ yaptırmakla iktifa etmemiş, eskiyi bize derhal unutturmak için evvelden etrafını yeşil parmaklık ve kafeslerle çevirmeyi düşünmüştür. Bu yeşil parmaklık, daha düne kadar çırçıplak ve âdeta simsiyah bir halde bulunan bütün su hazinesi duvarı boyunca gidiyor. Bütün buraları yeşillik ve çiçek dolunca alacağı manzarayı düşününüz! Bunu böyle yapmakla belediye yıktığı zihniyetin yerine hâkim kılmak istediği yeni zihniyeti mi göstermek istiyordu? Kir ve pislik yerine yeşillik ve güzellik zihniyeti!.. Eğer böyle bir niyeti var idiyse yerden göğe kadar haklıdır maksadını halka göstermeğe ve hakkını teslim ettirmiye de muvaffak olmuştur, fikrindeyim.

★

Ve yine bilmem dikkat ettiniz mi? Taksim helâları yıkılınca çeşme ile su hazineleri duvarı arasında köşeye sıkıştırılmış bir binacık kalıyor. Vâkıâ bu çirkinliği örtmek için elden gelen gayret sarfedilmiş.. Fakat buna rağmen pek sakil olarak göze batıyor, Ben merak ettim ve bunu tahkik ettim. Su idaresine ait motörlü tulumbaları buraya yerleştirmişler ve işletiyorlar. Abide karşısında abdesthane bulundurmakta mahzur görmiyen zihniyetin abdesthane yanıbaşında kulübeler inşa etmekte bir "çirkinlik,, göremiyeceğine hiç şüphe yoktur. Fakat yeni belediye zihniyetinin ne yapıp yapıp bunu da bir gün evvel buradan kaldıracağına —daha çok kuvvetli olarak— hiç şüphe yoktur.

★

Belediye icraatını hiç tenkit etmeden böyle baştan başa muvafık bularak şimdiye kadar methetmiş olduğumu hiç hatırlamıyorum. Ne yapayım ki Taksim helâlarına karşı beslediğim intikam hissi o kadar şiddetli idi ki bunların yıkılışı sırasında ancak sevinç duyabiliyorum. Yoksa Taksim meydanı hakkında belediyeye kalemin sivri ucu ile de işaret edilecek noktalar yok değildir. Fakat ne bunları burada saymıya yer vardır, ne de sizde okuyacak vakit ve hal kalmamıştır. Oyle ise —müttefikan— bunu çekiştirmeyi diğer bir hasbihale bırakalım.

Türk Safosunun Hayatı — TEFRİKA No. 25

Şehzade Endişedeydi

"Bu Kız Türkçe Bilmiyor, Ona Âdetimizce Yıkanıp Temizlenmesini, Yatıp Kalkmasını Nasıl Öğreteceğiz?,,

Bununla beraber, öfkesi, soğukkanlılığını kaybettirecek kadar feveran etmiyordu. O sebeple biraz âdil düşünmek istedi. Henüz yol yorgunluğunu çıkarmamış, yeni bir âleme girmek üzere bulunmak dolayısile de sersemleşmiş toy bir kıza böyle sofalarda uluorta saldırmanın manasız olduğunu hatırladı ve kızın o hamleden korktuğunu sanarak acıdı:

— Haydi, dedi, odaya gidelim. Korkma seni incidecek değilim.

Kızın türkçe bilmediğini unutuyor ve bu sözlerinin anlaşıldığını zannediyordu. Lâkin Bafa, onun gözlerinde insaflı davranmak temayüllerini okuduğundan elini uzattı, yine emir verdi:

— Rehberim olunuz, fakat çocukluk etmeyiniz.

Bu emre karşı idraki hissiz kalan Muradın iradesi o pençeye takılmakta gecikmedi ve iki genç el yine birleşti. İşte tam bu sırada kâhya hatun Raziye de yetişmişti. Şehzadeyi etekliyerek, Bafayı da selâmlıyarak rehberliğe başlamıştı. Fettan bir mahlûk olduğu bakışlarından, gülümseyişlerinden kolayca anlaşılan kâhya hatun, bir yandan yan yan yürüyor, bir yandan da soruyordu:

— Efendimiz büyük odaya mı, çinili sofaya mı, hamamlı daireye mi teşrif etmek istiyorlar?

Şehzade Murat, elindeki muattar eli ihtiyarsız sıktı, hulya dolu gözlerini Bafanın muhteşem endamı üzerinde dolaştırarak cevap verdi:

— Hamamlı daireyi. Elbette sen hamamı yaktırmışsındır, değil mi?

— Yaktırmaz olur muyum hiç? Her gün ilk işim efendime dua etmek ise ikinci işim hamamı yaktırmaktır. Güneş söner, efendimizin hamamı sönmez!

Şehzade Muradın karakteristik zevklerinden biri de hamam eğlencesi idi, padişah olduktan sonra Topkapı sarayında yaptırdığı zarif ve muhteşem dairenin yanı başında da hamam vardı. Manisada ise İstanbul gibi son derece geniş bir muhite ve son derece bol eğlence vasıtalarına sahip olmadığından, gününün, gecelerinin büyük bir kısmını saray hamamında geçirirdi. (1)

Şimdi Bafaya da ilk sevgi nişanesi olmak üzere bir hamam safası teklif edecekti. Kızın deminki sert durumunu unutmuştu. Sefih bir düşünce ile onu, tanıştıklarının birinci saati içinde, tellâk durumuna düşürmek istiyordu. Asıl garip olan nokta bu çirkin teklifi, Venedikli güzelin fahr ile, sevinçle kabul edeceğine inanmasıydı. Dediğimiz gibi şehzadelik bu zavallı delikanlıda çok garip kanaatler tekevvün etmesine sebep olmuştu. O cümleden olarak her düşündüğünü mutlaka yapacağına ve yaptıracağına inanıyordu.

Hamamı, kafesli bir kapı ardında olduğu için yabancı gözlere kolay kolay görünmiyen mükellef daireye girildiği vakit Bafa, elini şehzadenin elinden çekerek bir sedire oturuvermiş ve tavandaki, duvarlardaki çinileri, resimleri seyre girişmiş idi. Murat Sultan onun böyle teklifsiz davranmasından, ömründe görmediği bir şey olduğu için, hoşlanıyordu. Yan gözle kızın durumunu süzüp gülümsüyor ve ayni zamanda Raziye hatunla konuşuyordu.

— Nasıl bu kız?

— Efendimize lâyık bir güzel, hemen Ulu Tanrı safayı hatır versin, güle güle eğlenin.

— Iyi ama türkçe bilmiyor. Ona yıkanıp temizlenmesini, bizim âdetimize göre taranmasını, kokular sürünmesini, giyinip kuşanmasını nasıl anlatacağız?

Kâhya kadın, çapkın bir tebessümle efendisine baktı ve cevap verdi:

— Buraya gelen kızların hangisi türkçe bilir ki.. Lâkin biz Babil kulesinde kâhyalık ediyormuşuz gibi hiç telâş etmeyiz. Almanca konuşana da, rusça söyleyene de, başka dil geveleyene de üç, beş ay içinde fürkçe öğretiriz. Bu kızcağızı da onlar gibi terbiye ederiz, Efendimizin hizmetine veririz. Zaten zavallı, kaba büyütülmüş. Bakın huzurunuzda nasıl oturuyor?

Şehzade kaşlarını hafifçe çattı:

— Yoo..k, dedi, bu kız halayıklar koğuşuna gitmiyecek, benim dairemde kalacak. Dil meselesini ben düşünürüm, hallederim. Kendisinin oturmasına, kalkmasına da kimse karışmıyacak. Çünkü öyle sözleştik. Onun için sen dadılığa hazırlanma. Yalnız şu hamam işini başar.

Kendi elinden geçmeden, kendi hizmetinde geceler geçirmeden bir halayık parçasının — ne kadar güzel olursa olsun — şehzade dairesinde yer almasına Raziye hatun bin yıl yaşasa, akıl erdiremezdi. Çünkü ortada kanun vardı, teamül vardı, anane vardı ve bunlar her hangi bir cariyenin gözdelik nimetine erebilmesini bir çok kayda, şarta bağlı bulunduruyordu. Sonra şehzadelerin, padişahların kendi dairelerinde hiç bir kadın, tek başına kalamazdı ve o daireye her gözde, her haseki nöbetle girip çıkabilirdi, halbuki şehzade Murat, nidügü belirsiz bir kızı terbiye ettirmeden yanına almak ve yanında alıkoymak istiyordu. Şu vaziyette öbür gözdelerin hasekilerin hakları ve koğuşlarında ikbal güneşinin doğmasını, şehzadenin bir kere de kendilerini okşamasını bekliyen kızların istikbali ne olacaktı?

Raziye hatun bir lâhzada bunları düşünmekle beraber mütalea yürütmeğe — tabiatiyle — cesaret edemedi, yalnız göz ucu ile Bafayı hain hain ısırdı, sonra efendisine döndü:

— Siz, dedi, istirahat buyurun, işi cariyenize bırakın.

Ve emir beklemeden Bafaya yaklaştı, sahteliği pek belli bir tebessümle onu okşadı, eliyle de: "Benimle beraber gel,, mânasını ifade eden bir takım işaretler yapmıya koyuldu. Kız, bu basit işaretleri hemen anlamış olduğu halde acele, yahut merak edip yerinden kımıldamadı, henüz ayakta duran şehzadenin yüzüne baktı. Gözlerinde vuzuhla konuşan bir halet vardı. O bir çift yeşil zümrüt dile gelmiş gibiydi. Murat, bir çok şairlerin yazılarından daha beliğ olan bu bakışların mefhumunu kavradı, gülerek bir tasdik işareti yaptı, Bafa da — kaşları hafifçe çatkın olarak — ayağa kalktı, Raziye hatunun ardına düştü, odadan çıktı. Eşiği atlarken başını döndürüp prense bakmış ve onun hayran bakışlarla kendini teşyi ettiğini görünce, eliyle selâm işareti yaparak iltifatta bulunmuştu.

Kâhya kadın, şu hamam faslı sırasında kendi kuvvetini, kendi ehemmiyetini genç Venedikliye hissettirmeyi tasarladığından yüzünü ciddileştirmişti, ağır bir tavır almıştı. Hamama gelince yüzünü Bafaya çevirdi, "Beni takip et,, işaretini tekrarladı ve mermer döşeli methalde duralıyarak — kendi aklınca — anlatmıya koyuldu: "Ben senden büyüğüm, beni kızdırırsan, seni döverim,, demek istiyor ve kızın yavaşça kulaklarını çekiyordu. Sonra soyunulacak yere geçerek kızı, sedire oturttu, işaretle tarif etmek suretile, soyunmasını teklif etti. Bafa, sessizdi ve dikkatle etrafını tetkik ediyordu. İçeriden sızıp gelen sıcak hava onun tenine çarçabuk jaleler sıralamıştı. Altın tacının telleri dibinde de katre katre inciler peyda oluyordu. Sükûtuna rağmen kafası işliyordu. Çünkü Raziye hatunun kendisini nasıl bir yere getirdiğini ve soyunmasını teklif etmekle nasıl bir maksat güttüğünü anlamıştı. Yalnız aldanmamak ve yapacağı işte hataya düşmemek istediğinden hissine hâkim olmıya çalışıyordu.

(Devamı var)

(1) Topkapı sarayının mimarî kıymeti belki yüksek değildir, fakat tezyinî sanat bakımından o sarayda çok kıymetli köşeler vardır ve Üçüncü Sultan Murat dairesi işte o nefis köşelerin en mühimlerindenbiridir. İstanbulda oturan veyahut İstanbula gelip giden sanat severlerin bu daireyi bir değil, bir kaç kere görmeleri —yine güzel sanatlara sevgi namına— lâzımdır kanaatindeyim.

M. T. T.

Edirneye Giden Universiteliler

Profesör ve Doçentleriyle beraber 206 kişilik bir kafile teşkil eden Universitelilerimiz 23 Nisan Bayramını Edirnede geçirmişlerdi. Yukarıdaki resim, gençlerimizin bu seyahatinden bir intibaı tesbit ediyor.

Alman İktısadiyatı Dayanabilecek mi

(Başı 5 incide)

dünya servetinin yeniden taksimini istemesinin hikmeti budur.

Fakat Almanyanın programı o kadar geniş, kaynakları o kadar fakir, ve karşılaştığı mukavemet o kadar kuvvetlidir ki bu yüzden şu mesele çıkıyor: Almanya, altına girdiği yük altında ezilmeden ne kadar tahammül edebilir?

Bir çok Almanlar, bilhassa yük sek zabitler: Almanyanın silâhlanmak için askeri, manevî ve iktısadî bütün kaynaklarını âzamî derecede gerdiğine ve onun için bu silâhları dahi kullanamayacak hale geldiğine inanıyorlar. Dış görünüş bu iddiayı tekzip ediyor. İktısadî vaziyet karanlık olmakla beraber bir çok adamlar, eskisinden fazla para buluyor, ve iş hayatı mükemmel bir surette işliyor. Net kazanç nisbetleri 1932 de yüzde 4,8 olduğu halde 1938 de yüzde 6,4 de yükselmiştir. Korporasyonun kazancı 1933 ile 1937 arasında 6 milyar marka varmıştır.

Fakat totaliter rejimin adım başında şahsî hürriyeti tazyik eden sinir gerginliği, istikbalin karanlığı, tahammülün feykinde çalışmak, mütemadi harp korkusu, rejimin temin ettiği istifadeleri sıfıra indirmektedir. Bu huzursuzluk henüz siyasî bir âmil sayılacak mahiyette değildir. Fakat millî morali kemirmeğe başlamıştır. Bu yüzden rejim, inhitat devrine girmektedir.

Almanyanın bütün plânı Almanyanın dahilinde olduğu gibi haricinde de bütün demokrasilere galebe çalmak inancına bağlıdır. Bu inanç, demokrasilerin inhitat tereddisine dayanıyor. Fakat bu inançlar, totaliter ekonomisinin kendi sikleti altında ezilmesine mani değildir.

Yün İpliği Çileleri

Ticaret Odası umumî heyeti dün toplanmıştır. Heyet, Yusuf Ziya Onişten inhilâl eden reis vekilliğine Merkez Bankası Istanbul şubesi müdürü Mahmut Nedimi seçmiştir. Perakende olarak satılan yün ipliklerinin vezin noksanı hakkında yapılan şikâyetler üzerine odaca hazırlanan yeni bir karar müzakere ve kabul edilmiştir. Bu karara göre: Yün ipliklerinin ambalâjları muayyen miktarı ihtiva edecektir. Bu miktar beheri yirmi gramlık dört çileyi havi turalar halinde veya seksen gramlık on turadan ibaret paketler halinde satılacaktır. Bu miktarlar için nakıs veya zait yüzde üç bir tolerans kabul edilmiştir.

Bu iplikleri satanlar paketler üzerine kendi markaların ıve sicil numaralarını bandajların en görülecek bir yerine vurmuş olacaklardır.

Bu karar 1 Nisan 940 tarihinden itibaren tatbik edilecektir. Bu tarihe kadar geçecek zaman için halkın aldanmaması maksadile satıcılar her çileye kaç gram olduğunu gösteren etiketleri koymıya mecburdurlar. Bandaj sahibi ve satıcı miktarlardan müştereken mesul tutulacaklardır. Oda kanununun beşinci maddesi mucibince bu gibilere beş liradan yüz liraya kadar ceza verilecektir.

Burdurda Eğitmen Kursu

Burdur (TAN) — Genen köyünün yatılı okulunda mıntaka eğitmenler kursu açılmıştır. 25 eğitmen ve iki muallim, masraflarını alıp kursa gitmek üzere buraya gelmişlerdir.

★ Burdur (TAN) — Vilâyetimiz avukatları bir baro teşkil etmişlerdir.

Günah Bende mi?

Yazan: Kerime Nadir — TEFRİKA No. 37

Yine günler geçmeğe başlamıştı. Burada da "Dauriya,, da olduğu gibi, serbest bulunmadığım için, garnizondan her istediğim zaman izin alıp çıkamıyordum. Hürriyetim, her şeyim gibi "Kansk,, da kalmıştı.

Yalnız, buradaki başçavuş yumuşak ve kalender bir adamdı. Para şıkırtısına canını teslim ettiği için avucuna bir kaç ruble sıkıştırıp arada sırada kasabaya yalnızca inebiliyordum..

. . . . . .

Hesap ettim; esarete düşeli üç sene olmuştu. Demek ki tam yirmi dokuz yaşında idim. Gözlerimi kapayıp bu uzun yirmi dokuz yılın vekayiini düşündüm. Hayatım ne kadar çok şekil değiştirmiş ve kalıptan kalıba boşalmıştı. Hem bu değişiklikler o derece süratli ve kısa fasılalarla olmuştu ki, kendi kendime hayret ediyordum.

Istanbulu özlemiştim.. Yıllardanberi bir haber alamadığım ihtiyar halam acaba ne yapıyordu?.. Bütün sevdiğim eş dost, gezip, yürüdüğüm yerler ne âlemde idi?..

Kalbimin, şüphesiz ki, çok hassas bir tarafı vardı. Sevgim, acılarım, şefkat ve hasret duygularım hep orada ,o hassas tarafta yaşıyordu. Fakat ne yazık ki, diğer tarafların karanlığı o küçük noktayı gölgelemekte idi...

. . . . . .

Bir gün, geç vakit, yine çavuşun gözünü boyıyarak kışladan çıktım. Kasabada "Aliof" isminde bir Tatar muallimle dostluk peyda etmiştim. Bu adam beni pek sevdiğini ve her hususta elinden geldiği kadar bana yardım edeceğini temin edip duruyordu. Kaçmak fikrinde değildim. Fakat o bunun için beni teşvik ediyor:

— Harbin daha kaç sene süreceği malûm değil, bu garnizonlarda boş yere ömrünüzü çürüteceğinize bir an evvel memleketinize dönmeğe çalışın!

Diyordu.

Bu fikri tahlil ederek ağır adımlarla ilerlerken, bir çocuğun bana doğru koşarak geldiğini gördüm. Nefes nefese idi. Elile gözlerini güneşten muhafazaya çalışarak:

— Affedersiniz zabit efendi, dedi. Ben kışlada bir esir mülâzime mektup görütüyorum.. acaba buna müsaade ederler mi?..

Derhal kalbim çarpmağa başlamıştı. Telâşla

— Bu mülâzimin ismi nedir? dedim

— Halûk Giray!..

— O halde şansın yardım etti küçük.. Bu aradığın benim!..

Çocuk evvelâ inanmadı. İtimatsız bir bakışla beni süzerek:

— Siz Türk müsünüz?. dedi.

— Evet yavrum!..

Üniformama bakıyordu. Birdenbire, Tatar şivesile ve tükrçe olarak sordu:

— Matmazel Lidayı tanır mısınız?.

Gülümsedim:

— Elbette tanırım.. Saçları sarı, gözleri yeşil değil mi?..

Verdiğim bu türkçe cevap üzerine çocuk bana tamamile inanarak cebinden küçük bir zarf çıkardı.

Aldım ve yırttım. Lida şu kısa mektubu yazıyordu:

"Vefasız sevgilim;

Beni haftalarca beklettikten sonra, nihayet habersizce kaçmak istediniz değil mi?.. Mektup yazmayışınıza muğber oldum diyemiyeceğim.. Budalacasına meraka düştüm ve "Dauriya,, ya gidip sizi aradım. Lâkin itiraf edeyim ki, arkadaşlarınızdan öğrendiğim hakikat beni pek ziyade meyus etti. Büyük bir ıztırapla geri dönüyordum. Bu sırada, bindiğiniz trenin tecavüze uğradığı ve bu sebeple "Açinsk" garnizonuna indiğiniz haberini aldım. Kararımı derhal değiştirmiştim. Ne olursa olsun size koşmak için hayatımı vermeğe hazırdım.

"Açinsk" kasabasına geleli iki gün oluyor.. Fakat size ancak şimdi bunu haber verebiliyorum. Zira yolda soğuk almış ve hastalanmıştım. Halime acıyan bir Tatar ailesi beni evlerine kabul ettiler ve tedavimle uğraştılar.. Dünyada fenalar çok olduğu gibi iyiler de eksik değil...

Halûk Bey; bu mektubu getiren çocuk size bulunduğum evin rehberliğini edecektir.. Gelmenizi dört gözle bekliyorum. Sevgi ve selâmlar...

Lida"

Hiç düşünmeden ve tereddüt etmeden çocuğun peşine takıldım. Bir çeyrek sonra da Lidanın misafir olduğu küçük eve gelmiştim. Ihtiyar bir Tatarla karısı beni karşıladılar ve kısa bir merdivenden çıkararak küçük bir odaya aldılar.

Lidayı bu odada, bir ot sedirin üstünde yatıyor bulmuştum. Beni görür görmez doğruldu ve hiç çekinmeden kollarını boynuma sararak ağlamağa başladı.

Ev sahipleri bizi yalnız bırakmışlardı.. Lida yüzümü, saçlarımı, gözlerimi durmadan öpüyor ve nefes nefese:

— Onlara, senin kocam olduğunu söyledim.. Hiç korkma!.. Çekinme!.

Diyordu.

Zamanın, insanları resmîleştirdiğini biliyordum. Fakat bu kıza bu derece samimiyet ve lâübalilik nereden gelmişti?..

Vücudü ateş içinde idi. Yaşlı gözleri çakmak çakmak bakıyor ve daima halsiz kollarile beni kucaklamağa uğraştığı halde sayıklar gibi:

— Seni seviyorum.. Pek çok seviyorum... diye fısıldıyordu.

Aşkın, insan iradesini oyuncak ettiğine bir defa daha şahit olmuştum. Ve yaptığı bu çılgın hareketler için onu mazur görüyordum.

Lida biraz sükûnet bulduktan sonra beni yanına oturtarak ve ellerimi tutarak sordu:

— Karar vermeniz için bıraktığım zamandan istifade ettiniz mi?..

Bu ciddî sual beni şaşırtmıştı. Fakat derhal kendimi toplıyarak cevap verdim:

— Şüphesiz!..

— Oh! O halde çabuk söyleyiniz...

— Söylemeden anlamanız lâzım Lida!.. Mektubunuzu alır almaz bir dakika kaybetmeden nasıl koşup geldiğimi gördünüz. Eski vefasız hallerimi affediniz. Çünkü o zaman sizi bu kadar iyi tanımıyordum

— Demek ki artık mesut olacağız, öyle mi?..

— Evet! Daima!..

Lida tekrar kendini kollarım arasına attı ve başını göğsüme koydu. Sarı saçlarından yükselen tatlı ve baygın bir koku beni sarhoş ediyordu. Onu, şüphe yok ki aldatıyordum. Fakat o anda içimde uyanan garip bir zaaf, sözlerimi kendime bile samimî telâkki ettirmek için kifayet etmişti.

Bu sırada, akşam olduğu için ev sahipleri bize bir tepsi içinde hazırlanmış çerez nevinden birkaç türlü yemek getirdiler. Yanında bir şişe de siyah şarap vardı. Fakir oldukları halde nâzik ve misafirperver olan şu insanların kibar geçinen pek çok zenginlere tercih olunacağını düşünüyordum. Kendilerine teşekkür ettik ve karşılıklı yemeğe başladık.

Ikimiz de neşeliydik. Fakat ben, derhal kışlaya dönmek mecburiyetinde olduğumu Lidaya söyleyince yüzü değişti. Elinden lokmasını bırakarak:

— Nasıl? Buna dünyada müsaade edemem.. daha yüzünüzü görmeğe doymadım, dedi.

Uzun bir münakaşadan sonra arzusuna itaate mecbur kaldım. Buna biraz da kendi hissiyatım yardım etmişti ya!. .Zira, nankör kalbim bir an için değişik bir cazibeye yakalanmış, yeni ve taze heyecanlara kapılmıştı.

Fazla düşünemezdim. Ayağıma gelmiş güzel bir fırsatı tekmelemek elimde değildi. Bu bir cinayet te olsa, bilerek, istiyerek yapacaktım.

Şarabın verdiği neşe ve gevezelikle Lidaya aşk masalları okumağa başladım. Yalanı pek kolaylıkla söylemeğe alışmış olan lisanım o derece ustalıkla vazifesini görüyordu ki, sözlerime kendim bile inanacak gibi oluyordum.

Ev sahipleri bizi yalnız bırakarak çoktan çekilmişlerdi. Odanın içi küçük bir petrol lâmbasının titrek ışığile aydınlanıyor, alçak bir masanın üstünde işleyen saatin tik takı kulaklarımızda tempo tutuyordu.

(Devamı var)

İŞGAL ALTINDA

Tefrika No. 27

Ilk Hafiye Bir Ermeni Papazıydı

Vahan Adındaki Bu Papaz, Türklerin Bir Gece Gizlice Hıristiyanları Kesecekleri Yalanını Uydurmuştu

Son zamanlarda bir ekonomi iptilâsına tutulmuştu. Sabah kahvaltılarındaki zeytinleri bile sayı ile verdirmeğe, yemek çeşit ve miktarını eksiltmeğe kalkışmıştı. Yıllarca efendilerinin padişahlığını bekliyen, bolluk içinde yaşamak istiyen saray halkının, yapılan bu ekonomiye karşı bir gün ansızın ayaklandıkları, Refiği bir güzelce pataklayıp hırpaladıkları işitilmişti.

Terbiyesi, nazikliği kadar da şakacı, takılgan bir adam olan Ali İhsan bey, yemek esnasında bir münasebet getirerek, Refiği bu hâdiseyi hikâyeye mecbur etmişti. Refik, ağaların, cariyelerin kendisine yaptıklarını anlatıyor, sofradakileri güldürüyordu. Tam bu esnada tütüncübaşı Şükrü, yemek salonuna girmişti. Hızlı adımlarla damat Feride sokulup kulağına eğilmişti ve:

— Şevketlû padişahımızın gizli bir iradesini paşa efendimize bildirmeğe geldim. Dediği işitilmişti, Damat paşa da gururlu bir gülümsemeyle sofradan fırlayıp kalkmıştı. Bir kenarda tütüncübaşıyla görüştükten sonra, yanına çağırdığı Ali İhsan Beye de bir şeyler fısıldamıştı. Sofradakilere ciddî bir eda ile:

— Beyler, kusura bakmayınız. Şevketlim beni istemiş. Siz âfiyetle yemeğinizi yeyiniz.

Demiş, salondan çekilmişti.

Feridin telâşlı gidişi, başta Ahmet Rıza bey olmak üzere sofradakilerde şiddetli bir merak uyandırmıştı. Hele damat Feridin Ali İhsan beyle gizlice görüşmesi, baştan aşağı hepsini kıskandırmıştı. Sofraya bir sessizlik, neşesizlik çökmüştü. Ali İhsan bey de hiç bir şey söylemiyor, kimsenin yüzüne bakmıyor, düşünüyordu. Yanyalı Tahir dayanamamıştı artık. Tabağındaki tavuk budunu parçalarken İhsan beye seslenmişti.

— Monşer. Paşa hazretlerinin saraya çağrılmasında bir mahremiyet yoksa, sebebini bize de söyleseniz de meraktan kurtulsak.

— Ayni merak, emin olunuz, benim de içimi kemiriyor beyefendi.

— Paşa hazretlerinin size bir şeyler söylediğini zannediyorum.

— Şeyler değil efendim. Yalnız bir şey. Saraydan dönünciye kadar beni bekle, buyurdular.

Yemekten sonra misafirler bir hayli beklemişler, nihayet üzüntü, merak içinde, ortalık kararırken birer birer çekilip gitmişler di.

★

Kapiten Halidin padişah tarafından kabul edildiği haberiyle etekleri tutuşan İngiliz istihbarat heyeti hemen harekete geçmişti. O günlerde, ellerinde, sarayı telâşa düşürecek, kendilerine boyun eğdirecek çok güzel bir bahane de bulunuyordu.

Ermeni patrikhanesi meclisi âzasından Vahan adlı bir papas, İngiliz istihbarat dairesine, zaten kuşkuda bulunan müttefikleri telâşa düşürecek bir haber uçurmuştu:

"... İstanbul müslümanları sizi de, bizi de toptan kırmak için hummalı bir surette hazırlanıyorlar. Erkânıharbiyei umumiye reisi Cevat paşa, itilâf hükûmetlerinden gizli askerî bir teşkilât vücude getirmiştir. Bu teşkilât, icabında on beş bin kişiyi silâhlandırmak üzere, Ayasofya camiinde sandıklarla silâh, cephane saklatmıştır. Gecenin birinde, ansızın Beyoğluna, rum ve ermeni çokluğu bulunan diğer semtlere hücum edip bütün hıristiyanları keseceklerdir ...."

Demişti. Bu haberin İngiliz istihbaratına, İstanbul müslümanları aleyhine tertip edilen ve verilen ilk haber olması itibarile tarihi bir ehemmiyeti vardır. Bu haberle, nankörlük, hafiyelik şampiyonluğunu ilk olarak bir ermeni papasının kazanması de ayrıca dikkat ve ibrete değer bir hadisedir.

İstihbarat işe ciddilikle sarılmıştı. O gece bir İngiliz zabiti ile Pantikyan Ayasofya camisini, cami avlusunda bulunan türbeleri, hattâ türbelerin içindeki sandukaları bile aramışlardı. Araştırmada bu meseleyi papas Vahana söyliyen, Tıbbiye mektebi talebesinden Kumkapılı Nişan ile terhis edilmiş ihtiyat zabit vekili Karnik te bulunuyordu. Camide ve civarında sandıklarla silâh ve cephane şövle dursun, bir sandık kırığı bile bulunamayınca, muhbirler iddialarını değiştirmişlerdi. Küçük Ayasofya camisini ileri sürmüşlerdi. Orada da bir şey çıkmayınca düzenbaz ahbarlar afallamışlardı. İngiliz zabiti de bu haberin uydurma olduğunu anlamıştı. Ancak Nişan ile Karnik yalancılığı kabul etmemişler, bu işi Yeni kapıda oturan, Süleymaniyede dökmecilik yapan Artin ustadan işittiklerini ısrarla söylemişler, her halde bu adamın da buldurulmasını istemişlerdi. Sabaha kadar Yenikapı, Kumkapı, Lânga, Gedikpaşa semtlerinde aranmakla bir türlü evi bulunamayan Artin usta ertesi sabah dükkânında bulunmuştu.

O da Galatada kalafat yerinde dökmeci Antranikten işitmişti bu havadisi. Nihayet Antranike söyliyen yaldızcı Avadisi de bulmuşlar, dinlemişlerdi. Bu kanlı teşebbüsü Avadise bir kaç gün evvel, akıl hastahanesinden beraberce çıktığı, Pacacı Zevnel adında bir Arnavudun haber verdiği anlaşılmıştı. O da, Yenicami avlusunda, Kuşçular sırasında bir kahvede bulunmuştu. Sorulan suale bu zavallı sapıtkan da kaşlarını çatmış, dişlerini gıcırdatmış, yumruklarını sıkmış ve şu cevabı vermişti:

— Elbette çeseceğiz bu cavurları!..

Tabii bir hayli dayak yemişti. Yapılan araştırmaların, sorguların verdiği netice, bu haberin iki akıl hastası ile bir kaç soysuzun marifetini meydana çıkarmaktan ibaret kalmıştı. Kalmıştı amma, korkak başlarda ne zorlu bir endişe bırakmıştı.

Müttefikler saraydan, hükûmetten değil milletten, milletin bir yanardağı gibi içinden tutuşup bir gün ansızın ateş saçmasından çekiniyorlardı. Bunu iyi bilen "Ermeni kulübü" adındaki fesat kaynağının elleri ve vicdanları kara ve kanlı komitecileri uydurdukları şayialarla müttefikleri mütemadiyen ürkütüyorlardı. Bilhassa İngilizleri kızdırmak, İstanbul müslümanlarına karşı şiddetli tedbirler aldırtmak için, bütün kuvvet ve vasıtalarile uğraşıyorlardı.

İngiliz istihbaratının padişahı korkutup sındırmak, İngilizlere ısındırmak için istifade etmek istediğini bir az evvel söylediğimiz bahane işte bu hadisenin başka bir kalıba dökülmüş, değişik bir kisveye büründürülmüş bir şekli idi.

".. Gûya Türkiyede bir Bolşeviklik cereyanı uyandırmak için, kaçan İttihat ve Terakki kodamanlarından bir kaçı Bolşeviklerle anlaşmış, İstanbula gizlice girmeye muvaffak olan bir Rus heveti İstanbul ve Anadoludaki İttihatçılarla beraber geniş bir teşkilât yapmışlar. Terhis edilen askerî efradı, hammal, amele, çiftçi, mavunacı, sandalcı gibi küçük esnafı içlerine almışlar. Osmanlı saltanat ve hükûmetine, müttefiklere karşı silâhlı bir isyan hazırlığı yapıyorlarmış. Maksatları, bilhassa Türkiyenin idare şeklini değiştirmek imiş..."

Bahane çok güzel bulunmuş, haber Vahdettini gerçekten korkutacak bir şekle sokulmuştu. Tarihin İstanbulda kurduğu, içinde garp ve şark zihniyetlerini, zekâsını imtihana soktuğu büyük ibret sahnesindeki oyunlar artık büsbütün meraklı safhalara girmiş, kulisteki artistleri birer ikişer görünmeye başlamıştı.

Damat Ferit, Yalısına ancak yatsı vaktinden sonra dönebilmişti. Çok yorgun ve mahzun görünüyordu. Titreyen elini Ali İhsan beye uzatırken kara suratını buruşturmuş, kaşlarını çatmıştı ve:

— Monşer, havadisler tahmin ve tasavvur edemiyeceğin kadar fena.

(Devamı var)

HİKÂYE

LATARNA

Çeviren: İ. K.

— 2 —

Dedi. Âleti kapadı ve kilitledi. Bir kelime söylemediler, sadece sükûnetle oradan uzaklaştılar. Fakat bilâhare, evde, konuşacak yalnız bir şey bulmuşlardı. O sahneyi yüz defa hatırladılar ve hiç bıkmadılar. Bir gün küçük çocuk rüya görür gibi "biraz musikimiz olmasını istiyorum." dedi. Annesi bir an düşündükten sonra ümitsiz bir sesle:

— Baba, dedi, evde böyle bir şeye müsaade etmez. Musikiyi sevmez."

Bundan sonra tekrar neşelendiler. Aralarında bir sır vardı. Annesi bir armoniyom almak için para biriktirecekti. Gerçi bu çok zordu, zira hiç fazla para yoktu. Fakat çalışacaktı. kuruş kuruş arttıracaktı

İşte bu mülâyim ve donuk sonbahar gününde kadının bir elinde para kesesi, diğerinde gazeteden kesilmiş ilân olduğu halde bir musiki âleti, belki bir armoniyom almağa gidiyorlardı. Kâğıtta da şu yazılar okunuyordu: "Her türlü musiki âleti satılıktır. St. Leonard Terrace de 13 numaraya müracaat."

Bir değirmenin önünden geçtiler, bir dere ve bir tepe aştılar: Nihayet şehre ve aradıkları semte vardılar. Cadde o kadar heybetli idi

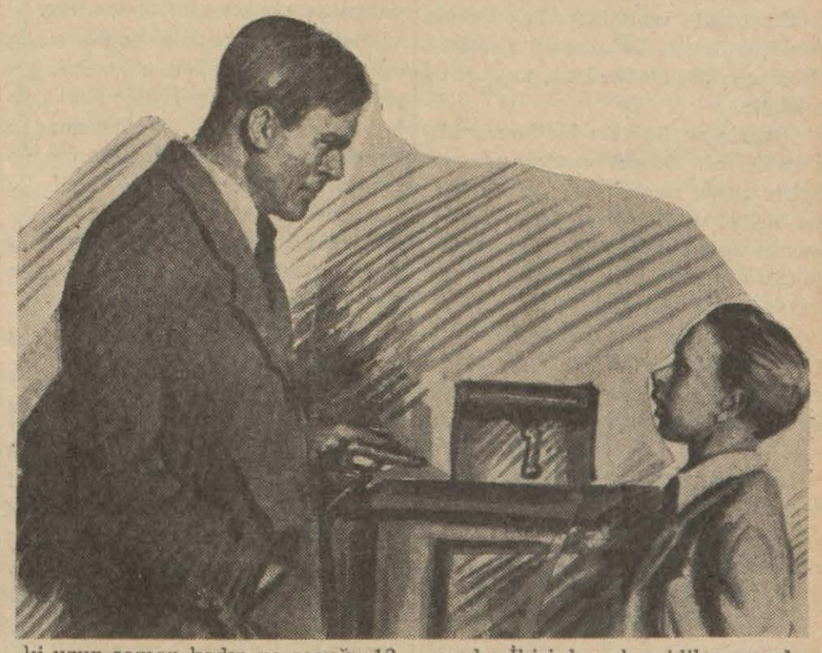

ki uzun zaman kadın ve çocuğu 13 numarayı aramağa cesaret edemediler.

Kapuyu ince uzun boylu, siyah bıyıklı bir adam açtı. Kadın evvelâ onun yeleğine, sonra kendi küçük ayaklarına baktı, bir şey söyleyemedi. Çocuk "lûtfen, sizde şey.." diye atılacak oldu, fakat pek yüksek çıkan kendi sesini duyunca birdenbire sustu. Kapuyu açan adam derin ve tok bir sesle: " Yürüyünüz!" dedi. Holü geçtiler, adam ayni sesle "beni takip ediniz!" dedi, yürüdüler ve döşemesiz bir odaya girdiler. Adam "affediniz, bir saniye sonra geleceğim." diyerek çıktı. Her taraf kemanlar, piyanolar, harplar vesair bin çeşit musiki âleti ile doluydu Adam dönünceye kadar kıpırdamağa cesaret edemeksizin büyük bir sükûnet içinde, nefeslerini bile tutarak durdular.

Fakat ne yazık ki armoniom alamıyacakları kadar pahalıydı. Kadın fiyatını öğrenince çocuğunun elinden tutarak kapıya doğruldu; fakat esmer centilmen önlerine geçti. Onların bir şey almadan gitmelerini istemiyordu. Üstüne kırmızı çiçek resimleri yapılmış bir sarı kutu gösterdi: "Bu, dedi, sizin için münasip bir şey olsa gerek!"

Konuşurken kutuyu bir sandığın üstüne koydu, içine delikli kâğıttan bir üstüvane geçirdi. Ve bir kolu çevirmeğe başladı. Kadın ve çocuk bir heykel gibi hareketsiz, fakat heyecanlıydılar. Ah, bunun yanında armoniyom bir hiçti. Çaldığı ilk şarkı Miss Morphett'in çok evvel mektepte öğrendiği "hulyalı çocuk" şarkısıydı. Başını salladı ve gözleri parlıyarak mırıldanmağa başladı.

Küçük çocuk yavaşça fısıldadı. "Bu nedir anne?".

— Bu bir lâtarnadır çocuğum, dedi annesi, eğer pek pahalı değilse onu alacağız!"

Kadın onu evde, mutbakta çalarken tahayyül etti. Hiç şüphesiz tezgâhın ucuna koyacaklar ve itina ile kullanacaklardı. Pençerenin dışında kurşunî yağmurlar yağar ve kırlardan rüzgârlar eserken o orada, kalplerini heyecanlandırmak için hazır bulunacaktı.

Siyah bıyıklı centilmen biraz düşündükten sonra:

— Altı şiline alabilirsiniz. dedi. Ana oğul ümit ve saadetle dolu bakışlarla evvelâ birbirlerine, sonra centilmenin yüzüne baktılar. Bir kaç dakika sonra ayni caddenin demir parmaklıklı kapularını, bu sefer aksine olarak geçiyorlardı. On bir, dokuz, yedi, beş, üç ve nihayet bir. Kadın kutuyu kucağında taşıyor, mukaddes bir şey götürüyormuş gibi üzerine titriyordu.

Eve, sanki bir dakikada geliverdaki köşesine ne kadar da yaraşmıştı. Ocağın ateşi karşısında kırmızı çiçekleri ne güzel parlıyordu. Dışardaki işlerini bitirmeden bir kaç şarkı çaldılar, küçük çocuk sandalyesinde oturmuş, ciddî ve zevkli gözlerle annesine bakıyor, annesi lâtarnanın kolunu çeviriyordu. İkisi de vakur idiler ve çok az konuşuyorlardı. Bir defasında annesi, imkânsız olduğunu bildiği halde, "geleceek sene de bir armoniyom alırız, dedi. Armoniyom artık büyük bir şey görünmüyordu

Birdenbire bir ayak sesi duydular. Çocuk bütün neşesini kaybetmiş olarak "bu babadır." dedi. yemeği de hazır değildi, yeni çocuk gibi heyecanlı, fakat mesut ta kapuya koştular. Çocuk cesaretle sarı pantolonlu bacaklardan birine sarıldı, "baba, baba" diye okşadı, adam bağırdı: "Çayım nerede?"

Kadın çaydanlığı ateşin köbeğine sürerek "bir dakikada hazır olur!" dedi ve alelacele masaya bir şeyler koydu. Baba, bir şeye canı sıkılmış gibi görünüyordu. O gün öğleden sonra yarışta bir şilin kaybetmişti. Her zaman bahse girmezdi ama, girdiği zaman muhakkak kaybederdi. Birdenbire gözleri lâtarnaya takıldı.

— Nedir o? diye gürledi. Çocuk ağlar gibi oldu. Babasının kuvvetini kutu üzerinde göstermesinden korkuyordu. Annesi de ayni duygu içindeydi ve dövülmeği bekliyen bir çocuk gibi suyun kaynamasını bekliyordu.

— Söylesene nedir o?

— Bir.. lâtarna.

Çocuk korkunç gözlerini lâtarnaya diken babasına bakıyordu. Yavaşça bir iskemle çekti, üzerine çıkarak kutunun kolunu çevirmeğe başladı. Adam bir dakika dinledi ve sonra yüzünü büyük bir hiddet kapladı. Ayağa kalkıp kollarını sallıyarak:

— Kapa şu gürültüyü, diye bağırdı, kim getirdi bu melun şeyi eve?

Çocuk kolu durdurdu. Rengi uçmuş, yalnız gözlerinin etrafında mor bir halka peyda olmuştu. Çaydanlıktaki su kaynıyordu, fakat anne bir türlü sıcak suyu fincana dökemiyordu.

— Ben getirdim, dedi.

— Öyleyse geri götür.

Hâlâ hiddetle lâtarnaya bakıyor, odada taşıp ateşin üzerine dökülmeğe başlıyan suyun sesinden başka bir şey duyulmuyordu.

Ertesi sabah adam işine gidince ana oğul hazırlandılar ve çıktılar. Hava sisliydi ve ikisi de öksürüyordu. Kahvaltı bile etmemişlerdi. Serin sabah havasında titriyorlardı. Kadın lâtarnayı kucağına almıştı. Çocuğuyla beraber bütün ağlamaları para etmemişti. Kendisi evde olduğu zamanlar çalmamak şartile müsaade etmesi için yaptıkları bin bir ricaya rağmen "baba" dan sadece "geri götür" cevabını almışlardı. Karısının ve çocuğunun, kendisi evde olmadığı zaman niçin musiki istediklerini bir türlü anlıyamıyordu.

Lâtarna da ne ağır geliyordu Çok yavaş yürüyorladı. Anne mahcuptu. Uzun boylu centilmene ne diyecekti? Parasını iade edeceği de şüpheliydi. Bereket versin kocası-

(Lûtfen sayfayı çeviriniz)

LOKMAN HEKİMİN ÖĞÜTLERİ

SİNİRDEN BAYILANLAR

Pek eskiden, bu türlü bayılma yalnız kara halayıklarda olduğundan, onlar bayıldıkları vakit babası tuttu, derlerdi... Sonradan, sinirden bayılmak şehirli bayanlara da geçmişti. Zaten, İpokrat hekimdenberi, isteri denilen bir sinir hastalığı bulunduğu bilindiğinden şehirli bayanların bayılmalarına da isteri yahut o vakitki türkçeyle ihtinakı rahim denilirdi. Bir aralık bu türlü bayılanlar pek çoğalmış, bayılmak âdeta moda olmuştu.

Sinirden bayılanı seyretmek - ev halkından başkaları için - âdeta bir eğlence olurdu. Bayılmak huyu olan bayanın her hangi bir şeyden biraz canı sıkılınca:

— Ayol, üstüme varmayın, şimdi bayılırım...

Diyerek şarkkadan düşerdi... Kimisi daha önceden üstüne fenalık geldiğini, boğazı tıkandığını haber verir, çiçek suyu, melisa ruhu içer ,vücudünü ovdurur, fakat bunlar da kâr etmez, gene bayılır ve etrafındakilerin zanlarınca kendini kaybederdi... O zaman da sakin yatmaz, kimisi çarpınır, çırpınır, türlü türlü hareketler yapar, kimisi başile ayaklarını yattığı yerde tutarak bütün vücudünü gergin bir surette - köprü gibi - yukarıya kaldırırdı... Bazısı yattığı yerde kollarını iki tarafa doğru açar, put gibi yatar, bazısı şair olanları heyecana getirecek vaziyetler alır, gözlerini bir tarafa diker, bir heykel gibi dururdu... Evin içindekiler telâşa düşerler, bayanın annesi babası, kocası meraklanırlar, bir taraftan hekimlere haber göndermekle beraber, herkes bayılan bayanın yanına toplanırdı...

Şimdi böyle, sinirden bayılanlar pek, pek az görülüyor. Kadınlık inkılâbının sağlık hususunda en iyi tesiri kadınları bu isteri bayılmasından kurtarmak oldu. Arada sırada tek tük gene görülüyorsa da bayılanlar eski zamandan eski zihniyetle kalmış bayanlar, yahut numara yapmasını bilen, artist ruhlu genç kadınlardır. Meselâ, gençliğinde böyle bayılmak huyunu almış bir bayan şimdi ellisini geçmiş olmakla beraber o huyunu büsbütün unutamıyor, arada sırada hatırlamak ve hatırlatmak istiyor... Yahut yaşlıca bir erkeğin kazancına tamah ederek ona varmış fakir bir genç kız, bir iki sene sonra yaşlı kocasının, kendisine bir küçük apartıman bile bırakmadan, gidiverdiğini görünce - belki vaktile annesinden gördüğü - bayılmak gözünün önüne geliyor, bir numara yapar gibi o sahneyi tekrar ediyor. Talihsiz kız...

Onların bayılmakta hakları olabilir. Fakat siz birinin öyle sinirden bayıldığını görür veya duyarsanız merak etmeyiniz. Bir kere, onun bayılmasından kendisine bir fenalık gelemez. İsteri hastalığından bayılan bayan düşeceği yerin yumuşak olmasına dikkat eder. Eskiden kara bacılar babaları tuttuğu vakit, sofanın tahtaları üzerine, yahut mutfakta taşlar üzerine düşüverirlerdi ama, şimdi bayanlar canlarının tadını daha iyi bilirler. Bayılacakları vakit yataklarına girerler, yahut kanapeye, hiç olmazsa kalınca bir halı üzerine serilerek orada vücutlarını gererler. Onun bu halini görerek hiçbir şey yapmasanız bile, çarpınıp çırpındıktan sonra kendi kendine ya ağlıyarak, yahut gülerek ayılır.

Bayılan bayan mahreminiz ise, bayılacağını söylediği vakit, hiç tereddüt etmeyiniz, koluna kuvvetli, canını acıtacak kadar bir çimdik basınız. Onun acısile bayılmaktan vazgeçer ve korkudan bir daha bayılmaz... Bunu yapamazsanız, hiç olmazsa, bayılmasına ehemmiyet vermeyiniz. Sinirden bayılanın etrafında toplanmak, telâş göstermek onun bayılmak hevesini arttırır.

Onun için, en iyisi, sinirden bayılanı kendi haline bırakmaktır. Onu yalnız başına bırakarak odadan çıkarken, odanın kapısını kilitler gibi yaparsanız:

— Baygınlık geçti, kapıyı kilitlemeyiniz, geliniz...

Diye ayılmasına çok ihtimal vardır.

Bir de sar'a hastalığından bayılanlar vardır. Tabiî, o başka. O türlü bayılanın imdadına kosmak lâzım olur.

Lûtfi Kırdarın İstanbula Getirdiği Büyük Hediye

(Başı 1 incide)

doğrudan doğruya alâkadar olmak imkânını bulur.

Şehir içinde münakaleyi temin belediyenin vazifesidir. Nakil işi bir ticaret işi değil bir âmme hizmetidir. Bütün nakil vasıtaları belediyenin inhisarı altında bulunmak gerektir. Tramvayı da, otobüsü de, vapuru da o işletir.

Şehrin su ihtiyacı bir âmme hizmetidir, bir ticaret vasıtası olamaz. Şehre temiz su vermek belediyenin en birinci vazifesidir. Binaenaleyh, menba suları da dahil olduğu halde, bütün su işleri belediyenin inhisarına verilmek icabeder.

Şehrin tenviri belediyenin en tabiî vezaifindendir. Binaenaleyh elektrik ve havagazı tesisatı yapmak ancak belediyenin hakkı ve vazifesidir.

Âmme hizmetlerini bu şekilde tevsi edebiliriz: Ekmek meselesi, et meselesi, süt meselesi hep birer âmme hizmetidir. Şehirliye temiz ekmek, temiz süt, temiz ve ucuz et temin etmek belediyenin vazifelerinden sayılır.

Hulâsa şehrin sıhhati ve hayatı ile alâkadar olan bütün âmme işleri belediyenin işidir. Bütün bu işleri belediye mümkünse doğrudan doğruya, değilse bilvasıta temine mecburdur.

*

Bütün âmme işlerini üzerine alan modern belediye, bu yeni vazifelerinin icabı olarak teşkilâtını da ona göre tevsi ve tadile mecburdur.

Belediyenin âmme işlerini bizzat yapması demek, iktısadî teşebbüslere girişmesi demektir. Belediye iktısadî fonksiyonunu ifa edebilmek için ona göre ayrı ve modern teşkilâta muhtaçtır. İktısadî belediyecilik bürokrat belediyecilikten tamamen başka bir şeydir. Nasıl devlet iktısadî işlerde aktif rol oynamağa başladıktan sonra Sümerbank gibi, Etibank gibi bir takım iktısadî müesseseler kurmağa mecbur olmuşsa, iktısadî işlere girişen yapıcı belediye de bürokrat belediye teşkilâtının haricinde ayrıca teşkilât vücude getirmeğe mecburdur. Yâni şehrin bütün iktısadî ihtiyaçlarını tetkik ederek bunların modern ve rasyonel bir tarzda temini çarelerini arayıp bulacak ve tatbik ve idare edecek bir teşkilât.

Elektrik, tramvay, otobüs işlerinin belediyeye geçmesi derhal ortaya böyle bir teşkilât ihtiyacını çıkaracaktır. Bunları bürokrat bir zihniyetle ve umumî müdürlükle idareye kalkmak menfi neticeler verebilir. Bu da belediyenin iktısadî faaliyetleri hakkında ileride yanlış hükümler verilmesine sebep olabilir.

Yeni ihtiyaçlar yeni uzuvlar doğurur. İstanbul belediyesi yeni bir zihniyetle ve yeni fonksiyonlarla ortaya çıkınca bünyesinde de ona göre tadilât yapmağa mecburdur.

Ve bizce belediye bu iktısadî hüviyeti aldıktan sonradır ki İstanbul tam manasıyle refaha ve umrana kavuşabilecektir.

Bugün bu sahada atılmış olan bu ilk adım onun için İstanbul hesabına hakikaten büyük bir beşarettir.

---

na para verdiğinden bahsetmemişti.

İstirahat için sık sık durdular; fakat nihayet bir kere daha St. Leonard Terrace'de idiler. Evler sisle örtülmüştü, ağaçların yapraklarından sular damlıyordu. Kaldırımlar öyle ıslaktı ki ayakları kayıyordu. Bir kaç kere düşecek gibi oldular.

Annesi kapıyı ürkek ürkek çalarken çocuk daha iyi görebilmek için anber renkli topuzların boğusunu siliyordu. Birdenbire topuz döndü ve kapı yavaşça açıldı. Hiç bir ses işidilmiyordu. Annesine döndü ve onun ağlamaktan şişmiş gözlerine baktı. O da bu bakışın manasını anlamıştı. Açık kapıyı koluyla yavaşça iterek paketi indirdi ve dikkatle hölün zemini üzerine bıraktı. Sonra tekrar kapıyı sesizce çekti.

Pek az sonra sisler içinde iki gölge kayboluyordu.

İngiltere Tahakküme Karşı Gelecek

(Başı 1 incide)

devletleri ezcümle Avrupadaki dostlarımız müşterektir. Komşusu memleketi için hayatını ve ailesinin istiklâlini feda ederken, her hangi bir kimsenin zevki ile meşgul olmasını temin eden şimdiki gönüllü usulümüzde aşikâr bir zaaf mevcuttur.

Mister Chamberlain daha sonra harbin mutlaka vuku bulacağını söylemediğini, fakat tedbir almak ve bu tedbirleri emniyeti sarsmadan almak lâzım geldiğini anlatmış ve ihtiyatları, yardımcı kuvvetleri lâzım oldukları zaman davet etmek salâhiyetinin Avrupa hükûmetlerinden her birinin salâhiyetleri dahilinde olduğunu anlatmıştır.

Chamberlain, bu arada bilhassa şu sözleri söylemiştir:

Tahakküme karşı mukavemet

"— Mecburî askerlik usulünü kabul etmeyiz, umumî tahakküme karşı mukavemet azmimizi katî isurette gösterecektir. Gerçi seleflerim de, ben de, sulh zamanında bu usule müracaat etmiyeceğimize dair söz vermiştik. Bugün de harp içinde değiliz. Fakat bir kimse de bir sulh devresi yaşadığımızı iddia edemez. Onun için gönüllü sistemi. hür müdafaa esası olarak kalıyor."

Muhalefet lideri Mister Atlee Mister Chamberlainin mecburî askerlik usulünü kabul etmiyeceğine dair verdiği sözü tutmadığını ve bunun hükûmete karşı itimatsızlık uyandıracağını anlatmış, Mister Chamberlain buna karşı vicdanen müsterih olduğunu söyliyerek cevap vermiştir.

Muhalefet liberaller namına Sir Archibald Sincler hükûmetin muhalefetle niçin istişare etmediğini söylemiş, Mister Chamberlain bunu yapmağa vakit bulamadığını ve hâdiselerin süratle yürüdüğünü izah etmiştir.

Hükûmetin hattı hareketinde görülen değişikliği icap ettiren suale karşı Mister Chamberlain cevap vermemeyi tercih etmiştir. Mister Chamberlain, neticede müzakerenin yarın yapılmasını ve kanun lâyihalarının yarın çıkarılmasını istemiştir.

Başvekilin kendisi yarın kanunların kabulünü teklif edecek ve anlaşılan bunun üzerine hararetli bir münakaşa vuku bulacaktır.

Tredüniyonistler, bu sabah Başvekil tarafından kabul edilmişler, vaziyet kendilerine izah olunmuş ise de bunlar muhalefet üzerinde ısrar etmişlerdir.

İngilterenin mecburî askerlik usulünü kabul ettiği haberi bugün resmen Fransa, Amerika, Almanya ve İtalya hükûmetlerine bildirilmiştir.

Roosevelt'in teşebbüsünden sonra

Bugün Avam Kamarasında mebuslardan biri Chamberlaine İngiltere hükûmetinin, muslihane bir şekilde beynelmilel iktısadî meselelerin halline yardım edeceğini derhal bildirmek suretile Roosevelt'in son teşebbüsünü tamamlamak tasavvurunda olup olmadığını sormuştur.

Başvekil, şu cevabı vermiştir:

"— Bu fırsattan istifade ederek İngiltere hükûmetinin silâhların tahdidi ve beynelmilel ticaretin kolaylaştırılması için yapılacak bütün teşebbüsleri sempati ile karşılıyacağını açıkça söyliyebileceğinden dolayı bahtiyarım. İngiltere hükûmeti halihazırda bazı ecnebi memleketlerle müzakere halindedir. Bir Finlandiya heyeti şimdi Londrada bulunmaktadır. Bir İngiliz heyeti de Bükreşe vasıl olmuş bulunuyor."

★

İngilterenin Berlin sefiri Sir Nevil Henderson, henüz Fon Ribbentrop ile görüşmemiş, fakat hariciye müsteşarı ile görüşmüştür. İngiliz mahafili, sefirin Alman hükûmetine tebliğ olunacak bir tâlimat almamış olduğunu, fakat lüzum gördüğü takdirde hariciye nazırı ile görüşmek istiyeceğini anlatmaktadır.

Fransız gazetelerine göre

Fransada bütün matbuat İngilterenin kararını hararetle tasvip etmektedir. Fransız gazeteleri, İngiltere tarafından sarfedilen gayretlerin totaliter devletleri harbe girmenin kendileri için bir delilik olacağına ikna edeceğini kaydetmektedirler.

Jour - Echo de Paris diyor ki:

"Daha şimdiden Avustralya ile Cenubî Afrika İngiltereyi taklit etmektedirler. Bu memleketler büyük harpte Fransız cephesine mükemmel kıtalar göndermişlerdi."

Petit Parisien şöyle yazıyor:

"Polonya, Romanya ve Yunanistan, İngilterenin kararını kendilerine yapılan yardım vâdinin makûl bir neticesi olarak kabul etmektedirler'.'

Jounal gazetesi şöyle diyor:

"İngiltere çıkacak bir harbin ilk günlerinde Avrupaya büyük harbin sonunda gönderdiği miktarda kuvvetler sevkedebildiği takdirde Orta Avrupa devletlerinin plânı suya düşer. Terazinin gözü şimdi katî surette garp devletlerile müttefiklerinden tarafa eğilmiş oldu."

Almanyadaki kanaat

Berlin 26 (A. A.) — Siyasî mahfillerde İngilterede mecburî askerlik hizmeti tesisi hususunda Londra hükûmetince verilen karar totaliter devletlerin dinamizmine karşı bir mukavemet teşebbüsü mahiyetinde telâkki edilmektedir. Fakat bu mahfiller İngilterenin bir mücadeleye girmesi ihtimali ve askerî mükellefiyetin vereceği neticeler hakkında şüphe izhar etmektedirler. Almanyanın hiç bir şeyle korkutulamıyacağı ayni mahfillerde söylenmektedir.

Roma nasıl karşıladı?

Roma, 26 (A. A.) — Gazeteler tarafından tafsilât verilmeden neşredilen İngiltere hükûmetinin mecburi askerlik usulünü kabul etmek hususundaki kararı burada Almanyayı korkutmak için boş yere yapılan bir teşebbüs mahiyetinde telâkki edilmektedir.

Bir kaç aylık talimden sonra bir askerin yeni silâhları kullanamıyacağı söylenmekte ve İngilterenin berrî bir devlet rolü oynamağa henüz hazır olmadığı ilâve edilmektedir.

★

Cebelitarık, 26 (A. A.) — İngiltere kıtalarını nekleden Doseyshire gemisi Southamptondan buraya gelmiştir.

Argyll And Wels alayının efradını taşıyan Somersetshire, bu sabah şark istikametinde hareket etmiştir.

Hul'ün yeni beyanatı

Vaşington, 26 (Hususî) — Hariciye nazırı Kordel Hull bugün beyanatta bulunarak Mister Rooseveltin mesajını teyit etmiş ve Amerika her beynelmilel ihtilâfın sulh yolile hallolunabileceğine kanidir. Fakat silâhlanan bazı milletler, milletlerden ya teslimiyet, ya silâhlı mukavemet beklemektedir. Amerika, sulh konferansının harpten sonra değil, harpten evvel toplanmasını istiyor, demiştir.

★

Kahire, 26 (Hususî) — İtalyanın Mısır sefiri, bugün, Mısır Başvekili Muhammet Mahmut paşa ile görüşmüş ve mülâkatı müteakip gazetecilere, Mısır ile İtalyanın dost olduklarını ve dostluğun takviye olunduğunu anlatmıştır.

★

Atina, 26 (Hususî — İngilterenin Şarkî Akdenizde seyahat eden donanması Navarin ve Kalamataya uğramıştır.

KISA HABERLER

Dantzig ve Memelde 500 kişi tevkif edilmiş fakat bunların büyük bir kısmı sonradan serbest bırakılmıştır. Tevkif edilenlerden bir kısmı casusluk yapmakla maznun Yahudi ve Litvanyalılardır.

● Yugoslavya Ticaret ve Sanayi Nazırı Tomiç, Milân fuarının açılışında hazır bulunmak üzere İtalyaya hareket etmiştir.

● Slovak hükûmetile ekonomi müzakerelerinde bulunmak üzere bir İtalyan delegesi Bratislâvaya gitmiştir.

● Bükreşe gitmekte olan İsviçre ticaret heyeti, Yugoslavyada mühim miktarda mısır almak imkânlarını araştırmak üzere Belgradda tevakkuf etmiştir.

● Brüksel — Hükûmetin maliyeyi düzeltmek, ekonomiki geliştirmek ve millî müdafaanın âcil ihtiyaçlarını karşılamak üzere istediği hususî salâhiyetler lâyihasını tetkike memur mebusan meclisi encümeni tetkikatını bitirmiş ve bu lâyihayı 12 muhalife karşı 16 reyle kabul etmiştir.

Güreşlerin Teknik Neticeleri

Büyük Mustafa

Oslo, 26 (Hususî) — Greko Romen Avrupa güreş şampiyonasına iştirak eden Türk güreşçilerinin yaptıkları müsabakaların teknik neticelerini bildiriyorum:

Alınan ilk neticelere göre, güreşçilerimizden büyük Mustafa Estonyalı Neo gibi yüksek bir hasmı mağlûp etmekle güzel bir galibiyet elde etmiştir.

Takımımızın güvenilen elemanlarından Ç. Mehmet ise, İsveçli rakibine sayı hesabıyle yenilmiştir.

Teknik neticeler şunlardır:

56 KİLO — Kenan, Finlândyalıya sayı hesabıyle mağlûp,

61 KİLO — Ankaralı Ahmet, Macara sayı ile mağlûp,

66 KİLÖ — Ankaralı Yaşar, Norveçliye sayı hesabıyle galip,

72 KİLO — Celâl Işık kurada tek kaldığından ikinci devreye kaldı.

79 KİLO — Mersinli Ahmet, Litvanyalıya sayı ile galip,

87 KİLO — Büyük Mustafa, Estonyalı meşhur Neoyu sayı ile mağlûp etmeğe muvaffak oldu.

Ağır siklet — Çoban Mehmet İsveçliye sayı ile mağlûp oldu.

Avrupa şampiyonası güreşleri devam etmektedir.

Gafenko Londradan Parise Geçti

(Başı 1 incide)

arzu edilen bir malûmat alma ziyareti olarak kalmıştır.

İki taraf arasındaki müzakereler bugün nihayet bulmuştur. Markoviç yarın geri dönecektir.

Yugoslav gazetelerine göre

Belgrat 26 (A. A.) — Yugoslav matbuatı, hariciye nazırı Markoviçin Berlin müzakereleriyle meşgul olmaktadır.

"Politika" gazetesi, bu ziyaretin dostane mahiyetini ve son Romen - Alman müzakerelerinin iyi akislerini hatırlattıktan sonra diyor ki:

"Berlin müzakereleri Venedikte yapılan dostane müzakerelerin mıntıkavî bir neticesidir. Hedefleri sulh ve Tuna havzası istikrar şartlarının iyileşmesidir. Berlin müzakereleri, birbirlerine karşı samimî duygular besleyen iki millet arasındaki dostluğun yeni bir tezahürüdür."

"Vreme" gazetesi de, Avusturyanın Almanyaya iltihakından sonra Yugoslâvya - Almanya ekonomi münasebetlerinin daha ziyade genişlediğini, Yugoslavya haricî ticaretinin yüzde kırk ikisini Almanya ile yaptığını ve bu nisbetin ileride daha da artacağını tebarüz ettiriyor.

Macar Nazırlari da gidiyor

Berlin, 26 (A.A.) — Macar Başvekili ile Hariciye Nazırı cumartesi günü buraya gelecek ve akşam yemeğini Hitlerle yiyeceklerdir.

Misafirler ertesi gün yemekte Von Ribbentrop'un misafiri olacaklar ve sonra 1 mayıs şenliklerine iştirak edeceklerdir.

Hırvatlara muhtariyet veriliyor

Belgrat, 26 (A. A.) — Hükûmetle Hırvat muhalefeti arasında imza edilen itilâfta Hırvatlara geniş bir muhtariyet ve kendi kendilerini idare etmek hakkı verilmesi derpiş edilmektedir. Bu itilâf hükkümlerinin tatbiki için yeni bir koalisyon kabinesi kurulmasına intizar edilmektedir.

Söylendiğine göre Hırvatlar, Slovenler ve Dalmaçlarla meskûn araziler tek bir vilâyet şeklinde idare edilecektir. Bosnaya muhtar bir idare şekli verilecektir.

Başvenilin Maçekle yaptığı görüşmeler saat 17 den 19 a kadar sürmüştür. Yarın da devam edecektir. Yarın bir anlaşma imza edilecek fakat bir kaç günden evvel neşredilmiyecektir. Başvekil yarın Belgrada hareket edecektir.

Maçek pazar günü Hırvat millî temsil heyeti içtimaa davet ederek anlaşmayı tebliğ edecek ve anlaşma heyet tarafından tasvip edildiği takdirde gelecek hafta Belgrada gelecektir. Bu ziyaret esnasında anlaşmanın metni neşir ve anlaşmayı tatbik edecek olan yeni hükûmet teşkil edilecektir.

Askerî Mükellafiyet Kanunu Projesinin Müzakeresi Bitiriliyor

(Başı 1 incide)

sahiplerine katî lüzumu olmayan ve ordunun vazife ve hizmetlerine müteallik levazım ve teçhizatın konulmasına, saklanmasına ve askerî memur ve müstahdemlerin vazifelerini ifa etmesine yarayan binalar,

2 — Orduya lâzım olan yiyecek, içecek ve giyecek maddeleri, hayvanlara lâzım olan hububat, ot ve saman,

Binalara yerleştirilen ve ordugâhta bulunan kıtalara lüzumlu yatak, ot ve saman,

3 — Binek ve nakil hizmeti için orduya yarayan motörlü ve motörsüz her nevi kara nakil vasıtaları, yük ve koşum hayvanları (semer, yular, hamut, her nevi koşum levazımı ile, binek hayvanları varsa eğer takımiyle ve motörlü vasıtalar yedek alât, edevat ve parçalariyle ve icabında sürücü, arabacı ve şoförleriyle beraber),

4 — Bütün müstahdemin ve mürettebatiyle beraber deniz, göl, nehir ve kanallarda bulunan gemiler ve her türlü cer ve nakil vasıtaları,

5 — Mürettebat ve müstahdeminiyle, ve bütün malzemesiyle beraber hava nakil vasıtaları,

6 — Değirmenler, fırınlar, fabrikalar, sınaî müesseseler,

7 — Her nevi inşaata, tamirlere ve sair askerî işlere lüzumlu olan her nevi malzeme ve vasıtalar, aletler, makineler ve cihazlar,

8 — Kılavuzlar, sâiler, her tü[...] askerî hizmette lüzumlu işçi ve a[...] kere yarar her türlü maddeler.

Millet Meclisi toplandı

Ankara, 26 (A. A.) — Büy[...] Millet Meclisi bugün Şemsettin G[...] naltayın başkanlığında toplanar[...] Büyük Millet Meclisi ile müştemi[...] tındaki eşya ve Millet Meclisinin 9[...] yılı mart ayı hesabı hakkındaki M[...] lis hesaplarının tetkiki encüme[...] mazbatalarına ittilâ peyda etmiş b[...] zı dairelerin 1938 yılı bütçelerin[...] değişiklik yapılmasına ait kanun [...] yihasını kabul eylemiştir.

Bu sonuncu kanun lâyihasın[...] hükümlerine göre, muhtelif daire[...] rin 1938 yılı bütçelerinin tertipl[...] arasında 964 bin küsür liralık mün[...] kale yapılmakta ve Millî Müdaf[...] Vekâleti kara kısmı bütçesine de 3[...] bin liralık munzam tahsisat konul[...] maktadır.

Büyük Millet Meclisi müteak[...] toplantısını önümüzdeki çarşam[...] günü yapacaktır.

Türk - Fransız muahedeleri

Ankara, 26 (A. A.) — Büyük M[...] let Meclisine tevdi edilmiş olan Tü[...] kiye - Fransa dostluk muahedesi i[...] müşterek beyanname ve optanla[...] mütedair protokolun tasdikine a[...] kanun lâyihası hariciye encümeni[...] havale edilmiştir.

Zaruri Bir Cevap

Üstat Turhan Tan'a Gönderilen Mektup

Ustat Turhan Tanın dünkü nüshamızda onuncu sayfadaki "Zaruri bir cevap,, başlıklı yazısında mevzuu bahsolan bir mektup vardı ve ustat mevzuuna girerken bu mektuptan "bu vesikanın neşrini lüzumlu görüyorum,, diye bahsediyordu. Yazının üçüncü fıkrasiyle dördüncü fıkrası arasında neşri icap eden bu mektup yazı dizilirken müsveddeler arasından yanlışlıkla çıkarılmış ve bittabi intişar etmemiştir. Bu mektubu bugün aynen neşrediyoruz: :

Sayın Ustat Turhan Tan

16—9—938

"27 Eylûl Barbaros günü için fevkalâde bir nüsha hazırlamaktayım. Bu nüshada sizin kaleminizden de bir yazı bulunmasını istiyorum. Bilhassa bu ihtifali bu memlekette ilk defa babamın yaptığını ve 339 senesinde yapılan bu ihtifal sayesinde Türk gençliği Barbarosu daha iyi tanıdığını hattâ bu gibi ihtifalleri Ziya Beyi nehemmiyetle her sene muntazaman yaptığını tebarüz ettirirseniz minnettar kalırım. Tabiî bu münasebetle Barbaros hakkında da bir iki sütun yazı lûtfedersiniz.

Şimdi gelelim üstadımıza olan naçiz vazifemize:

Size son defa olarak bu teklifi yapıyorum, kabul buyurulmadığı takdirde sizi bir daha rahatsız etmiyeceğimi şimdiden arzederim.

Ustadım her nüshaya bir yazınız gırmek şartiyle size mahiye 30 lira takdim edebilirim, eğer mecmuam daha tekemmül eder de kazancımız olursa daha fazlasını da vermeyi taahhüt ederim. Cevabını bekler derin saygılarımı sunarım.

Celâl ERGUN

Bursada Doğumevi

Bursa (TAN) — Sıhhiye Vekâleti, şehrimizde bir doğum evi açmağa karar vermiştir. Evin 20 yataklı olacağı ve yakında açılacağı söylenilmektedir.

Prag'da Sokaklara Tuzruhu Serpmişler

Prag: 26 (A.A) — Çeteka Ajans[...] nın bildirdiğine göre, geçen Paz[...] günü Pilsen'de meçhul bir takım e[...] has şehrin muhtelif noktalarında [...] bilhassa kalabalık sokaklarda tuz r[...] hu sıkmışlardır. Bundan 30 Alma[...] askeri müteessir olmuştur. Polis b[...] hareketi [illegible] nasyonalistini ve 50 de Yahudiyi te[...] kif etmiştir.

İtalya, Arnavutlara Mısır Dağıtıyor

Tiran, 26 (A.A.) — Italyan m[...] murları Ergeri şehrı ahalisine ve c[...] vardaki nahiyeler halkına tevzi edi[...] mek üzere, bu mıntakada iki bin to[...] mısır, bir milyon kutu et, elbise v[...] ayakkabı celbetmişlerdir.

Mussolini, hüzmeler ve cemiyetl[...] meclisine bir kanun lâyihası tev[...] ederek Arnavutluğa gönderilen sef[...] rî kuvvetlerin kumandanı Gener[...] Alfrede Guzeni'nin Arnavutluk s[...] ferî esnasında gösterdiği yararlı[...] lardan dolayı ordu kumandanlığın[...] tayinini teklif etmiştir.

Bolivya'da Hükûmet Darbesinin İçyüzü

Lapaz, 26 (A.A.) — Totaliter re[...] mi tesis eden muvakkat Cümhurr[...] isi Busch'un bu hükûmet darbe[...] mutlak bir sükûnet içinde cerey[...] etmiştir. Memlekette ve hüküm[...] merkezinde hayat, tabii şekilde c[...] reyan etmektedir.

Cümhurreisinin bu kararı, Şal[...] muharebesindeki mağlûbiyetin m[...] nevî neticelerine ve bilhassa kal[...] ihracatını azaltmak hususunda be[...] nelmilel kalay karteli tarafından v[...] rilen karardan dolayı husule gel[...] vahim ekonomik buhrana atfedilm[...] tedir.

Bolivya Vaşington orta elçisi G[...] achallo, yeni Bolivya hükûmetin[...] totaliter olduğu haberlerini tekz[...] etmiş ve Bolivya hâdiselerinin ka[...] yen bazı Avrupa ideolojilerinin t[...] siri altında bulunmadığını katiyet[...] söylemiştir.

Dilsizin Kulağını Isırdı

Cağaloğlunda oturan Hakkı isminde [...] dilsiz ile eski dilsizler neşriyat yurdu s[...] hibi Süleyman arasında çıkan bir kavg[...] da Süleyman. Hakkının kulağını ısırar[...] yaralamıştır. Yaralının müdavatı yap[...] rılmış, suçlu yakalanmıştır.

● Üsküdarda bir inşaatta çalışan Me[...] met ile arkadaşı Mustafa arasında iş y[...] zünden kavga çıkmıştır. Neticede Must[...] fa Mahmudu kazma ile başından yaral[...] mıştır. Yaralı tedavi altına alınmış, su[...] yakalanmıştır.

TÜRKİYE CÜMHURİYET MERKEZ BANKASI

22 NİSAN 1939 VAZİYETİ

AKTİF			Lira	PASİF			Lira
KASA:				**Sermaye:**			15.000.000.—
Altın: Safi kilogram	17.163.104	24.141.278.40		**İhtiyat Akçesi:**			
BANKNOT		19.910.317.—		Adi ve fevkalâde		2.712.234.11	
UFAKLIK		1.282.938.79	45.334.534.19	Hususî		6.000.000.—	8.712.234.11
Dahildeki Muhabirler:							
Türk lirası		571.229.55	571.229.55	**Tedavüldeki Banknotlar:**			
Hariçteki Muhabirler:				Deruhde edilen evrakı nakdiye Kanunun 6 - 8 inci maddelerine tevfikan hazine tarafından vâki tediyat		158.748.563.—	
Altın: Safi kilogram	9.054.614	12.736.038.33				16.477.206.—	
Altına tahvili kabil serbest dövizler		7.575.14	28.414.845.53	Deruhde edilen evrakı nakdiye bakiyesi		142.271.357.—	
Diğer dövizler ve borçlu kliring bakiyeleri		15.671.232.06		Karşılığı tamamen altın olarak ilâveten tedavüle vazedilen Reeskont mukabili ilâveten teda. vazed.		19.000.000.—	
Hazine Tahvilleri:						75.000.000.—	236.271.357.—
Deruhde edilen evraki nakdiye karşılığı		158.748.563.—	142.271.357.—	**Türk Lirası Mevduatı:**			21.010.557.16
Kanunun 6 - 8 inci maddelerine tevfikan hazine tarafından vâki tediyat		16.477.206.—		**Döviz Taahhüdatı:**			
Senedat Cüzdanı:				Altına tahvili kabil dövizler		5.497.50	
HAZİNE BONOLARI			114.478.441.07	Diğr dövizler ve alacaklı kliring bakiyeleri		30.201.241.45	30.206.738.95
TİCARÎ SENEDAT		114.478.441.07		**Muhtelif:**			102.257.380.39
Esham ve Tahvilât Cüzdanı							
A — (Deruhte edilen evrakı nak (diyenin karşılığı Esham ve (Tahvilât (itibarî kıymetle)		41.728.322.81					
B — Serbest esham ve tahvilât		7.944.397.05	49.672.719.86				
Avanslar:							
Hazineye kısa vâdeli avans		7.074.000.—					
Altın ve Döviz üzerine		218.267.08					
Tahvilât üzerine		7.322.303.27	14.614.570.35				
Hissedarlar:			4.500.000.—				
Muhtelif:			13.600.570.06				
	Yekûn		413.458.267.61		**Yekûn**		413.458.267.61

1 Temmuz 1938 tarihinden itibaren: İskonto haddi % 4, altın üzerine avans % 3.

İLÂN

Bahar Bayramı münasebetile, Osmanlı Bankasının Galata Merkezile, Yenicami ve Beyoğlu Şubeleri 1 Mayıs 1939 Pazartesi günü kapalı bulunacaktır.

Parisin en son model kadın şapkaları Beyoğlunda **B A K E R** mağazalarının yeni **Kadın Şapkaları** dairesinde teşhir edilmektedir. Geliniz, intihap ediniz.

Gayrimenkul Satış İlânı

İstanbul Emniyet Sandığı Direktörlüğünden:

Bay Ali ve Bayan Hüveydanın 11071 Hesap No.sile Sandığımızdan aldığı (2000) liraya karşı birinci derecede ipotek edip vadesinde borcunu vermediğinden 3202 No.lu kanunun 46 cı maddesinin matufu 40 cı maddesine göre satılması icabeden Süleymaniyede Kâtip Şemsettin yeni Hoca Gıyasettin mahallesinin eski Tavanlıçeşme yeni Tavanlımaslak sokağında 207 kütük 506 ada 28 parsel ve eski 22 yeni 10 kapı numaralı ahşap bir ev ile derununa câri yarım masura suyun tamamı bir buçuk ay müddetle açık arttırmaya konmuştur. Satış tapu sicil kaydına göre yapılmaktadır. Arttırmaya girmek isteyen (212) lira pey akçası verecektir. Millî bankalarımızdan birinin teminat mektubu da kabul olunur. Birikmiş bütün vergilerle belediye resimleri ve vakıf icaresi ve tâviz bedeli ve tellâliye rüsumu borçluya aittir. Arttırma şartnamesi 2/5/939 tarihinden itibaren tetkik etmek isteyenlere sandık hukuk işleri servisinde açık bulundurulacaktır. Tapu sicil kaydı ve sair lüzumlu izahatta şartnamede ve takip dosyasında vardır. Arttırmaya girmiş olanlar, bunları tetkik ederek satılığa çıkarılan gayrimenkul hakkında her şeyi öğrenmiş ad ve itibar olunur. Birinci arttırma 12/6/39 tarihine müsadif Pazartesi günü Cağaloğlunda kâin Sandığımızda saat 10 dan 12 ye kadar yapılacaktır. Muvakkat ihale yapılabilmesi için teklif edilecek bedelin tercihan alınması icabeden gayrimenkul mükellefiyeti ile sandık alacağını tamamen geçmiş olması şarttır. Aksi takdirde son arttıranın taahhüdü baki kalmak şartile 29/6/39 tarihine müsadif perşembe günü ayni mahalde ve ayni saatte son arttırmasş yapılacaktır. Bu arttırmada gayrimenkul en çok arttıranın üstünde bırakılacaktır. Hakları tapu sicillerile sabit olmıyan alâkadarlar ve irtifak hakkı sahiplerinin bu haklarını ve hususile faiz ve masarife dair iddialarını ilân tarihinden itibaren yirmi gün içinde evrakı müsbitelerile beraber dairemize bildirmeleri lâzımdır. Bu suretle haklarını bildirmemiş olanlarla hakları tapu sicillerile sabit olmıyanlar satış bedelinin paylaşmasından hariç kalırlar. Daha fazla malûmat almak isteyenlerin 38/1425 dosya numarasile sandığımız hukuk işleri servisine müracaat etmeleri lüzumu ilân olunur.

★

DİKKAT

Emniyet Sandığı; Sandıktan alınan geyrimenkulü ipotek göstermek isteyenlere muhamminlerimizin koymuş olduğu kıymetin nısfını tecavüz etmemek üzere ihale bedelinin yarısına kadar borç vermek suretile kolaylık göstermektedir. (2885)

İstanbul Belediyesi İlânları

Mahallesi	Adresleri bulunamıyan mükelleflere aid tahrir neticelerini ihtiva eden cetvellerin asılacağı yer	Tâlik tarihi
İbrahim Çavuş	Odabaşı camii kapısına	27/4/939
Ördek Kasap	56 No.lı Bakkat İdris dükkânı kapısına	”
Deniz Abdal	Cami kapısına	”
Seyit Ömer	3 No.lı Bakkal İbrahim kapısına	”
Velet Karabaş	Mümessil Sıtkı dükkânı kapısına	”
Merkez efendi	Mevlâne kapı 11 No.lı Kahveci Hasan'ın dükkânı kapısına	”
Beyazıd ağa	Topkapıda Berber Ahmed'in dükkânı önüne	”
Ereğli	Büyük Saray meydanı mümessili Mehmet dükkânı kapısına	”
Arpa Emini	Halk Partisi Kapısına	”
Sarı Musa	Hekim oğlu Ali paşa Kahveci Mustafa dükkânı kapısına No. 60	”
Fatma Sultan	Arpa Emini yokuşunda kahveci Kâmil dükkânı önüne	”
Melek Hatun	Bıçkı sokağında Bakkal Mübin dükkânı kapısına No. 21	”
Uzun Yusuf	Bakkal Şefik dükkânı kapısına	”
Molla Şeref	Softa Sinan sokağında 27/1 No. Bakkal İbrahim dükkânı önüne	”
Hacı Evhat	İmrahor caddesine	”
Hacı Hamza	Hacı Evhat caddesine	”
Kazlı	Demirhane ”	”
İmrahor	İmrahor ”	”
Ali Fakıh	Koca Mustafa paşa caddesine	”
Davutpaşa	” ” ”	”
Kürkçü başı	Cerrah paşa	”
Koca Mustafa Pş.	Samatya	”
Canbaziye	Koca Mustafa paşa	”
Keçi Hatun	” ” ”	”
Kasap İlyas	Samatya	”
Hacı Hüseyinağa	”	”
Sancaktar Hayrettin	”	”
Abdi Çelebi	”	”
Hobyar	Koca Mustafa paşa	”
Arabacı Beyazıt	” ” ”	”
İnebey	Ordu	”
Çakırağa	Küçük Langa	”
Yalı	” ”	”
Kocatepe	Valde çeşmesi	”
Yenişehir	Yenişehir caddesi	”
Eskişehir	Akarca caddesi	”
Hacı Ahmed	Dereboyu caddesi	”
Bostan	Kalyoncu kulluğu Aya Kostanti kilisesi civarına	”
Bülbül	Keresteci sokağı	”

Fatih kazasının Samatya nahiyesinin yukarda yazılı mahallâtı içinde tahrir edilip sahipleri adreslerinin öğrenilememesine binaen doğrudan doğruya tebliğ edilemiyen tahrir neticelerini ihtiva eden birer varakanın hizalarında yazılı mahallere asılarak bu gün ilân olunduğu, 2901 sayılı arazi tahrir kanununun 8 inci maddesi mucibince ilân tarihinden itibaren bir ay içinde vâki tahrire itiraz edebilecekleri alâkadarlara tebliğ olunur. (İ.) (2857)

★

Beykoz Kavakdere Caddesinde 30 No.lu leblebici dükkânı arkasındaki bekâr odaları harap ve tehlikeli olduğundan izalei mahzuru için hissedarlardan Müzeyyenin adresi malûm olmadığından tebligat yerine ilân olunur. (B.) (2901)

★

Mahallesi	Adresleri bulunamıyan mükelleflere aid tahrir neticelerini ihtiva eden cetvellerin asılacağı yer	Tâlik tarihi
Şehit Muhtar	Misk sokağına	27/4/939
Gümüşsuyu	Alman sefareti civarı	”
Cihangir	Cihangir caddesine	”
İnönü	Babil sokağı	”
Harbiye	Maçka caddesi	”

Beyoğlu kazasının Taksim nahiyesinin yukarda yazılı mahallâtı içinden tahrir edilip sahipleri adreslerinin öğrenilememesine binaen doğ- [illegible] tahrir neticelerini ihtiva eden birer varakanın hizalarında yazılı mahallere asılarak bu gün ilân olunduğu ve 2901 sayılı arazi tahrir kanununun 8 inci maddesi mucibince ilân tarihinden itibaren bir ay içinde vâki tahrire itiraz edebilecekleri alâkadarlara tebliğ olunur. (İ.) (2902)

Kepek ve Saç dökülmesine karşı

Gür Saç

Saç suyu kullan

KAYIP — 19—11—937 tarihli ve 16093 sayılı menşe şehadetnamesinin "B,, nüshası zayi olmuştur. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur. YORGİ HACI DİMITRIYADIS Galata Abit Han No. 29

İstanbul İkinci İflâs Memurluğundan: Müflis Ali Enis Masasına gelen alacaklı Nişan Kumriyanın istediği 104 buçuk lira ve Hüseyin İkbalin istediği 271,64 liradan 255 lirasının ve Mustafa Hikmetin istediği 218 liranın ve Salamon Toledo ve şerikinin istediği 84 liranın ve Leon Semerciyanın istediği 266,65 liranın 6 ıncı sıraya kaydına ve fazla alacak talebinin reddine karar verilerek sıra defteri düzeltildiği ilân olunur. (17226)

Beyoğlu 3 üncü Sulh Hukuk Hâkimliğinden: Mahkemenin 939 — 179 sayılı dosyasile Hollantse Bank Uni N. V. tarafından Muhakemat Müdürlüğü ile Üsküdar Balaban caddesi Uncular sokak 63 No. da mukim ve Üsküdar Yeni Çarşısında kavvaf saraç Ahmet oğlu Abdullah aleyhine 100 liranın faiz mesarif ve avukatlık ücretile tahsili hakkında dava açılmış ve dava edilen Abdullaha gönderilen davetiyede mezkûr adresleri terkederek halen nerede olduğu bilinmediği gelen cevaptan anlaşılmış olmakla davacı vekilinin isteği ile ve 20 gün müddetle ilânen tebligat icrasına karar verilerek mahkemesi 20—5—939 saat 9.30 a bırakılmış olduğundan işbu gün ve saatte mahkemeye gelmediği ve bir musaddak vekil göndermediği takdirde gıyabında mahkemeye devam olunacağı davetiye tebliğ makamına kaim olmak üzere ilân olunur. (17234)

ACELE SATILIK KAPDI KAÇDI

Henüz 9 bin Kilometre yapmış 38 Model Şevrole 15 kişilik kapdı kaçdı acele ve ehven satılıktır. Karaköyde Ali Rıza Gebzeliye müracaat. Tel: 49194.

Dr. HAFIZ CEMAL

Dahiliye Mütehassısı

Pazardan maada saat (14,30 dan 13 e, Salı, Cumartesi 12 ye kadar fıkaraya. Divanyolu No. 104.

Doktorlarımızın annelere evlâtlarının neşvüneması için tavsiye ettiği yegâne

Kuvvet, Sıhhat, Neş'e, Enerji Kalori Kaynağı

HASAN Özlü Unları

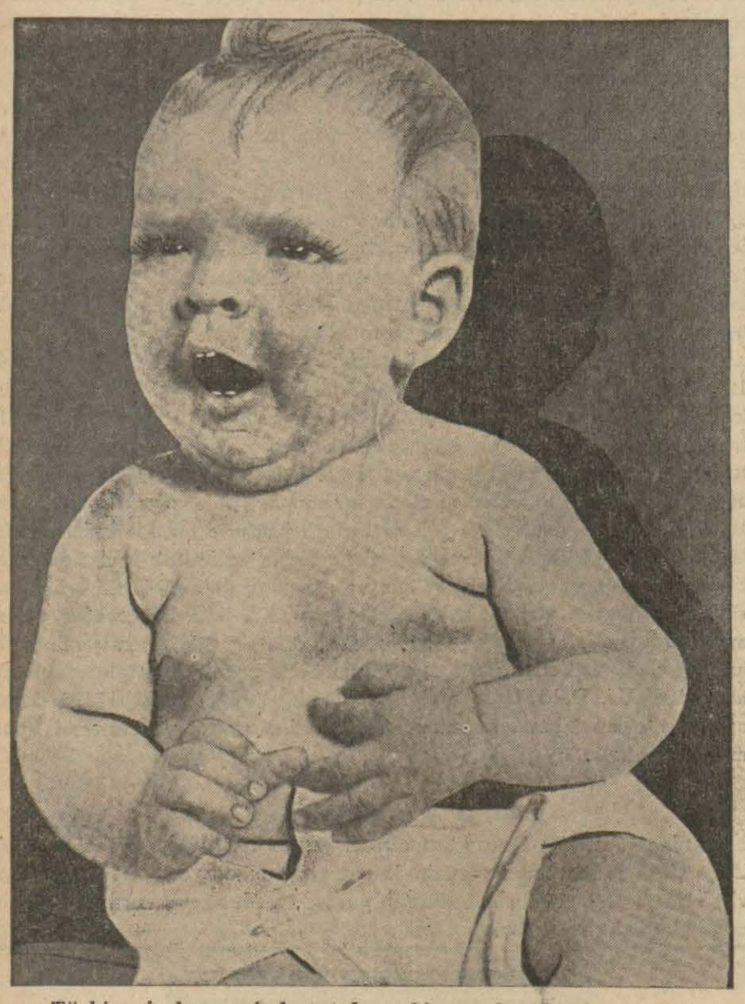

Türkiyenin her yerinde tutulmuş bir çocuk gıdasıdır. Saflık, temizlik ve ucuzluk prensiplerine dayanan bütün

HASAN müstahzaratı gibi

HASAN ÖZLÜ UNLARI

da tabiatın yarattığı gibi saf unların özlerinden fenni bir surette yapılmıştır.

Evinizde neş'e ile vakit geçirmek...
Evinize bütün dünya haberlerini almak isterseniz?

SABA

Radyolarını Tercih Ediniz.

Satış yeri: Beyoğlu İstiklâl Caddesi No. 34

ARŞİMİDİS MÜESSESESİ T. A. Ş.

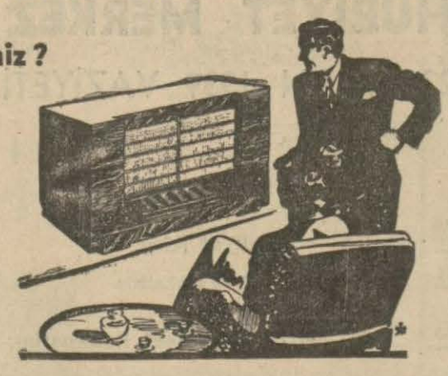

Saç bakımı
Güzelliğin en birinci şartı.

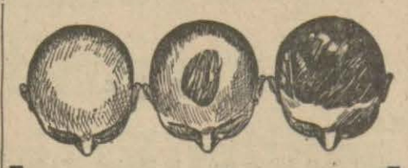

Petrol Nizam

Kepekleri ve saç dökülmesini edavi eden tesiri mücerrep bir ilâçtır.

Aylarca sinemalarda büyük bir zevkle dinlediğiniz
Aşkın Göz Yaşları 'nı
Türkçe olarak Bay BURHAN SESYILMA' muvaffakiyetle
COLUMBIA Plâklarına
okumuştur. Dinlemenizi tavsiye ederiz. Plâk numarası 17558
(Ayni ismi taşıyan taklid plâklarından sakınınız)

İSTANBULDA HAVAGAZI VE ELEKTRİK VE TEŞEBBÜSATI SINAİYE TÜRK ANONİM ŞİRKETİNDEN:

Şirketimizin Beyazıtta Elektrik evinde bulunan İstanbul Aboneman Şubemizin 29 . 4 . 939 tarihinden itibaren Cağaloğlunda Nuruosmaniye caddesinde kapalı fırın karşısında 30 numaralı binanın alt katına nakledeceği ilân olunur.

2 Nu. lu Dikim Evi Müdürlüğünden : "Tophane,,

Terzi makinecisi ve saraç kalfası alınacaktır. Askerliğini yapmış ve yaşı "40 : 45" den yukarı olmıyan isteklilerin bir hafta zarfında müracaatları. "2832"

Saate çok ehemmiyet veren REVUE saati alır.

Bir **REVUE**

saati alan ne aldığını bilir.
Çünkü 80 SENELİK TECRÜBE GİBİ BİR GARANTİYE MALİKTİR.
Modeller en son ve zarif şekildedir.
REVUE saatleri tanınmış saatçilerde satılmaktadır.
DEPOSU: İSTANBUL, GALATA Kürekçiler Manhaym han 1 inci kat No. 6, posta kutusu 1248

Sütçüler Âleminde Bir Hâdise...

Míele SÜT MAKİNELERİ

1939 modelleri gelmiştir.
Dünaymın en sağlam ve en ucuz,

M İ E L E

SÜT MAKİNELERİDİR.

Paslanmaz, lekelenmez ve bozulmaz. Yedek aksamı daima mevcuttur. Anadoluda acenta aranmaktadır.

Taşra Satış yerleri:
Konyada Kaşıkçı Necati, Erzurumda Neş'et Solakoğlu

TÜRKIYE UMUM DEPOSU: Jak Dekalo ve Ş.sı İstanbulda Tahtakale No. 51

Ankara	acentamız:	Yusuf Esendemir ve Oğulları
Adana	"	Ömer Başeğmez.
Konya	"	Mehmet, Şükrü, Necati Kaşıkçı.
Ceyhan	"	Sait Akman.
Gaziantep	"	Mutafoğlu M. Şakir Özşeker.
Erzurum	"	Neş'et Solakoğlu.
Polatlı	"	Süleyman Uzgeneci.

Siird Belediyesinden :

1 — Usulü dairesinde ilân edilmiş ve Siirt belediye encümeninde ihalesi yapılacaktır. Tesbit edilmiş olan Siirt şehrine isale edilecek suya ait eksiltmeye Nisanm 20 inci günü saat 11 e kadar talip zuhur etmediğinden ihale bir ay sonraya tehir edilmiştir.

2 — Keşif bedeli (120,000) lira olup 2490 sayılı kanunun 16—17 inci maddelerine uygun 705 liralık muvakkat teminat.

3 — Bu müddet zarfında teklif edilecek bedeller haddi lâyık bulunduğu takdirde ihale 20—5—939 gününe rastlayan Cumartesi günü saat 11 de Siirt belediye encümeninde yapılacaktır. Şartnameler altı lira mukabilinde verilir.

4 — Bu husus hakkında fazla izahat almak istiyenlerin belediyeler imar heyeti fen şefliğine ve Siirt belediyesine müracaat etmeleri ilân olunur. "2776,

Ergani Bakırı

Türk Anonim Şirketinden :

İzabe Mühendisi Aranıyor

Şirketimizin Ergani Madenindeki İzabehanesinde çalışmak üzere tecrübeli bir İzabe Mühendisine ihtiyaç vardır. Talip olanların muhtasar tercümei hallerini ve istedikleri asgari aylık miktarını gösterir bir mektupla Ankarada Ulus Meydanında Koç Hanındaki Şirket Merkezine müracaat etmeleri.

Eskişehir Vilâyeti Daimî Encümeninden:

İki adet seyyar Etüv 4/5/939 perşembe günü saat 14,45 e kadar pazarlık suretile mübayaa edilecektir.

Teminatı muvakkate 165 liradır. Şartnameyi görmek isteyenlerin İstanbul sıhhat müdüriyetine müracaatları lâzımdır. (2593)

PASTİL ANTİSEPTİK

KANZUK

Soğuk algınlığı, nezle ve teneffüs yollarile geçen hastalıklardan korur, grip ve boğaz rahatsızlıklarında, ses kısıklığında pek faydalıdır.

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ

Beyoğlu - İstanbul

TÜRK TİCARET BANKASI A. Ş.

Merkezi : ANKARA

KAMBİYO İŞLERİ

Ve Sair

BANKA MUAMELÂTI

Ş U B E L E R

Ankara	Bolu	İstanbul
Adapazarı	Bursa	İzmit
Bandırma	Eskişehir	Safranbolu
Bartın	Gemlik	Tekirdağ

Dahilde ve Hariçte Muhabirleri Vardır.

Telgraf Adresi :

Umum Müdürlük: **TÜRKBANK** - Şubeler : **TİCARET**

Bankamızın İstanbul Şubesinde tesis edilen

"G E C E K A S A S I„

Çok müsaid şartlarla sayın müşterilerimizin emrine âmâde bulundurulmaktadır.

İzahat alınmak üzere gişelerimize müracaat olunması.

OKTA

SAÇ SABUNU
Eczanelerden ve ıtriyat mağazalarından arayınız.

Afyon Vilâyetinden :

Afyon Vilâyeti merkezinde yaptırılmakta olan Ali Çetinkaya okulunun "19031,, lira "10,, kuruş keşif bedelli kalorifer tesisatı işi 9 Mayıs 939 Salı günü saat 15 te Vilâyet daimî encümeninde ihale edilmek üzere kapalı zarf usuliyle eksiltmeye konulmuştur.

Keşifname, şartname, plânlar "1,, lira bedel mukabilinde Afyon Nafıa idaresinden alınabilir. Muvakkat teminat 1427 lira 33 kuruştur.

İsteklilerin arttırma, eksiltme kanununa tevfikan verecekleri teklif mektupları muvakkat teminat, Ticaret Odası kayıt vesikası ve şimdiye kadar buna mümasil işleri müteahhit olarak yaptığına dair ellerindeki vesaiki bağlayarak ihaleden sekiz gün evvel vilâyet makamına müracaatla alacakları vesika ile birlikte 9 Mayıs 939 Salı günü saat 14 de kadar Daimî encümen riyasetine göndermeleri ilân olunur. (2778)

Istanbul Asliye Birinci Hukuk Mahkemesinden:

Pepron tarafından Feriköy eski Rus yeni Türk Bey sokak bahçe derununda 58 — 1 No. lu hanede Heranoş aleyhine açılmış olan ipotek kaydının tashihi davasında- M. aleyh Heranoşa tebliğ olunmak üzere gönderilen dava istidasının tebliğ ilmühaberine mübaşir tarafından verilen meşruhatta iki sene evvel mezkûr ikametgâhı terk ile Romanyaya gittiği ve ikametgâhı meçhul olduğu anlaşılmış olduğundan istidaya karşı bir ay zarfında cevap vermesi ve mahkeme için dahi tayin olunan 5—6—939 Pazartesi günü saat 14 de mahkemeye gelmesi aksi takdirde mahkemenin gıyaben icra edileceği makamına kaim olmak üzere ilân olunur.

1 Mayıs Bahar Bayramı günü göğüslerinizi Türk Maarif Cemiyeti rozetiyle süsleyiniz.

Istanbul Ikinci Iflâs Memurluğundan: Müflis Avunduklara ait çiftlik satışı hakkında vaki teklif üle iflâs idaresince verilecek izahatı tetkik ve karar vermek üzere alacaklıların 11—5—939 Perşembe günü saat 14 te dairede hazır bulunmaları ilân olunur. (17225)

Sahibi ve Neşriyat Müdürü Halil Lütfü DÖRDÜNCÜ, Gazetecilik ve Neşriyat T. L. Ş. Basıldığı yer TAN Matbaası